

Ministerie van Economische Zaken

Transparantiebenchmark 2011 De Kristal 2012 in samenwerking met NBA

- * De bedrijven met een asterisk zijn in Nederland gevestigde dochters van een internationale moeder maatschappij.
- * Capgemini Nederland BV is in het bezit van een duurzaamheidsverslag. Echter, daar deze niet was gepubliceerd voor 1 augustus, is de bovenstaande score tot stand gekomen op basis van het financieel jaarverslag.
- * BASF is in het bezit van een Corporate duurzaamheidsverslag. Echter, daar in het Corporate verslag geen expliciete verwijzing naar de Nederlandse praktijk wordt gemaakt, is de bovenstaande score tot stand gekomen op basis van het Nederlandse financieel jaarverslag.

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	5
2	Samenvatting	7
3	Bevindingen	9
3.1	Aanpak	9
3.1.1	Doel	9
3.1.2	Verschil met vorig jaar	9
3.1.3	Afbakening publiek toegankelijke verantwoordingsinformatie	9
3.1.4	Deelnemende organisaties	10
3.1.5	Methode	10
3.1.6	Criteria	11
3.2	Transparantieladder	13
3.2.1	Inleiding	13
3.2.2	Totstandkoming van de Transparantieladder	16
3.2.3	Enkele opvallende resultaten	16
3.2.4	Transparantieladder	17
3.2.5	Bezemwagen	17
4	Trends	21
4.1	Themavergelijking	21
4.1.1	Hoger scorende categorieën	21
4.1.2	Lager scorende categorieën	23
4.2	Sectorvergelijking	23
4.2.1	Banken en verzekeraars	24
4.2.2	Bouw en maritiem	25
4.2.3	Consumentenproducten	25
4.2.4	Dienstverlening	28
4.2.5	Energie, olie en gas	29
4.2.6	Handelsmaatschappijen	29
4.2.7	Industriële goederen	30
4.2.8	Media	30
4.2.9	Retail	30
4.2.10	Technologie	31
4.2.11	Transport	31
4.2.12	Universiteiten	33
4.2.13	Vastgoed	33
4.2.14	Voedsel en drank	34

4.3 Internationale Trends	34
4.3.1 Geïntegreerde verslaggeving	34
4.3.2 Global Reporting Initiative	36
4.3.3 Dow Jones Sustainability Index	38
5 Evaluatie	41
5.1 Dialoog met deelnemers	41
A Bijlagen	43
A.1 Grafieken themavergelijkingen	43
B Weblinks naar verslagen	47
C Bedrijven met een nulscore	56
D Criteria Transparantiebenchmark 2012	61
E Panel van Deskundigen Transparantiebenchmark en Jury De Kristal	83

1 Voorwoord

Voor u liggen de resultaten van de Transparantiebenchmark 2012, over het verslagjaar 2011. De Transparantiebenchmark geeft inzicht in de mate van transparantie in maatschappelijke verslaggeving bij de 473 grootste bedrijven van Nederland.

Het Ministerie van Economische Zaken heeft de Transparantiebenchmark 2012 vrijwel ongewijzigd gelaten ten opzichte van de Transparantiebenchmark 2010. De criteria zijn gewijzigd door de weging aan te passen, de self-assessment methodiek is hetzelfde gebleven. Bedrijven zijn wederom uitgenodigd zelf een oordeel af te geven over de kwaliteit van hun verslaggeving middels een online self-assessment. Antwoorden zijn gecontroleerd op juistheid door een team van onderzoekers. De antwoorden zijn ook dit jaar kritisch gecontroleerd. Een onafhankelijk en deskundig panel heeft de top 20 aanvullend beoordeeld op basis van hun eigen criteria. De criteria op basis waarvan deze beoordeling is uitgevoerd, staan vermeld op de website www.transparantiebenchmark.nl. Hierop zijn ook alle scores en bedrijven in te zien. Omdat het een open source website is, zijn alle gegevens te delen met anderen.

De Kristal is de prijs voor de beste MVO-verslaggeving die het Ministerie van Economische Zaken samen met de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) heeft opgezet. Voor deze prijs zijn zowel de criteria als de werkwijze van de Transparantiebenchmark en de ACC Award (het beste maatschappelijke verslag) gecombineerd. De Kristal beoogt de belangrijkste prijs te zijn voor MVO-verslaggeving en wordt uitgereikt aan het bedrijf waarvan het maatschappelijke jaarverslag als hoogste op de ranglijst van de Transparantiebenchmark is geëindigd.

De jury, bestaande uit mevrouw mr. Bibi de Vries (voorzitter), Z.K.H. Prins Carlos de Bourbon de Parme en professor dr. Leen Paape RA RO CIA, heeft uit de top 3 de winnaar gekozen.

Belanghebbenden zoals aandeelhouders, belangengroeperingen en overheden verwachten dat een onderneming transparant is over de afwegingen en prestaties op maatschappelijk vlak. Door open en duidelijk te zijn stelt een bedrijf zich kwetsbaar op en kan het door zijn stakeholders worden aangesproken op zijn activiteiten. Door transparantie wordt een dialoog op gang gebracht. Deze dialoog kan vervolgens leiden tot aanpassing van het beleid van een onderneming. Dit is al sinds 2004 het motief voor het uitvoeren van de Transparantiebenchmark.

Voor een goed begrip van de Transparantiebenchmark is het van belang te benadrukken dat de transparantie in verslaggeving wordt gemeten en er niet een inhoudelijk oordeel over de concrete activiteiten of resultaten op het gebied van MVO wordt gegeven. Het gaat bij de Transparantiebenchmark niet alleen om het vaststellen van scores per onderneming. Belangrijker is het om trends te signaleren. Welke sectoren laten een stijging zien en welke juist niet? Hoeveel ondernemingen brengen voor het eerst een maatschappelijk jaarverslag uit?

In dit boekje vindt u meer informatie over de achtergrond van de Transparantiebenchmark en de resultaten van de meting over het verslagjaar 2011.

2 Samenvatting

DSM (1), Akzo Nobel (2) en Philips (3) bezetten de ereplaatsen op de Transparantieladder. DSM wint voor het tweede jaar op rij de Kristalprijs voor de beste maatschappelijke verslaggeving. Ten opzichte van vorig jaar zijn Philips en Akzo Nobel van plaats gewisseld. Met hun knappe prestaties tonen deze boegbeelden van de Nederlandse industrie dat transparantie en concurrentiekracht hand in hand gaan.

Er zijn speciale prijzen voor Koninklijke Wessanen en Mondial Movers. Koninklijke Wessanen steeg maar liefst 77 plaatsen tot plek 27 en is daarmee de snelste klimmer. Mondial Movers is met een 73e plaats net als vorig jaar de best presterende MKB'er. De meer dan tien deelnemende MKB'ers, waaronder enkele nieuwe toetreders, verdienen bijzondere vermelding vanwege hun vrijwillige deelname aan de Transparantiebenchmark.

De gemiddelde totale score is gestegen van 92 naar 104 punten, een stijging van 13%. De deelnemers hebben dus een forse stijging in transparantie laten zien.

Het aantal ondernemingen/organisaties dat maatschappelijke informatie integreert in het jaarverslag neemt toe. Vorig jaar hadden 114 bedrijven/organisaties een geïntegreerd jaarverslag. In 2012 waren dit 117 bedrijven/organisaties. Dit is een indicatie voor het groeien van de verbondenheid van informatie. Ook de toepassing van de vier andere principes van geïntegreerde verslaggeving werden het afgelopen jaar vaker toegepast. Strategische focus, toekomstgerichtheid, betrokkenheid van stakeholders en materialiteit/betrouwbaarheid/bondigheid komen steeds sterker terug in de verslaggeving van de onderzoeksgroep.

Voor het eerst hanteren alle eerste 50 bedrijven op de Transparantieladder de GRI-richtlijnen. Wereldwijd is van bijna 5000 organisaties bekend dat zij rapporteren volgens de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI). Ook in Nederland wordt GRI breed toegepast en we zien daarin nog steeds een stijgende lijn. Vorig jaar was het alleen de top 20 die geheel volgens deze vrijwillige standaard rapporteerde.

De bedrijven uit de sectoren transport (149 punten), banken en verzekeraars (133 punten) en voedsel en drank (129 punten) hebben gemiddeld relatief goed gescoord. Industriële goederen (82 punten), universiteiten (73 punten) en retail (67 punten) doen het relatief minder goed. De Transparantiebenchmark kent veertien verschillende sectoren. Dit jaar is de sector vastgoed toegevoegd.

Er zijn niet alleen verschillen tussen sectoren, binnen de criteria wordt ook op bepaalde categorieën gemiddeld beter gescoord dan op anderen. Op de categorieën 'profiel', 'strategie', 'resultaten' en 'duidelijkheid' worden gemiddeld de hoogste scores behaald. Op de categorieën 'betrouwbaarheid', 'contextuele samenhang' en 'betrokkenheid van stakeholders' wordt gemiddeld het laagst gescoord.

3 Bevindingen

3.1 Aanpak

3.1.1 Doel

De Transparantiebenchmark heeft ten doel een beoordeling te geven van de inhoud en kwaliteit van externe verslaggeving ten aanzien van maatschappelijke aspecten van ondernemen. Hiertoe wordt de verantwoordingsinformatie van de grootste Nederlandse organisaties beoordeeld op vijftig criteria die betrekking hebben op maatschappelijk relevante aspecten van organisaties en hun bedrijfsvoering. De Transparantiebenchmark geeft nadrukkelijk geen oordeel over de maatschappelijke prestaties.

3.1.2 Verschil met vorig jaar

Ten opzichte van het vorige jaar is het deelnameprotocol op een punt aangepast. Alleen verantwoordingsinformatie die gepubliceerd was vóór 1 juli 2012 is in aanmerking genomen bij de puntentoekeuring. Dit was 1 augustus 2011 in het voorgaande jaar. Aangezien de meeste deelnemers het boekjaar gelijk hebben lopen aan het kalenderjaar, is deze aanscherping voor hen een prikkel om tijdig in de eerste zes maanden na afronding van het boekjaar, over de resultaten en het beleid verantwoording af te leggen.

In de set criteria is alleen de puntentoeiding bij een aantal criteria licht gewijzigd. Het ministerie heeft daardoor de lat iets hoger gelegd. Inhoudelijk zijn er geen significante verschillen aangebracht in de criteria.

3.1.3 Afbakening publiek toegankelijke verantwoordingsinformatie

Basis voor de scores zijn de publiekelijk beschikbare verslagen waarin organisaties verantwoording afleggen over het verslagjaar 2011. Diverse

typen verslagen komen in aanmerking bij de Transparantiebenchmark: o.a. jaarverslagen, financiële verslagen, maatschappelijke verslagen en sociale verslagen. Voorwaarde is dat de verslaggeving publiekelijk beschikbaar is. Dit impliceert dat het verslag ofwel kosteloos en algemeen verkrijgbaar is bij de deelnemers, ofwel kan worden gedownload vanaf de bedrijfswebsite. Verslagen die alleen verkrijgbaar zijn door ze op te vragen bij de Kamer van Koophandel komen niet in aanmerking voor puntentoekeuring. Daarnaast is het belangrijk dat het verslag periodiek wordt uitgegeven en de status heeft van verantwoordingsinformatie, dit jaar over het verslagjaar dat is begonnen of geëindigd in 2011.

Eventuele informatie op websites komt in aanmerking voor beantwoording van de criteria mits in de periodieke verantwoordingsinformatie hier expliciet en gedetailleerd naar verwezen wordt. Met een expliciete en gedetailleerde verwijzing wordt bedoeld: een specifieke weblink die de lezer direct navigeert naar de juiste, afgebakende, informatie op de website. Een willekeurige webpagina over MVO, waar op geen enkele wijze aan wordt gerefereerd in de periodieke verantwoordingsinformatie, komt niet in aanmerking voor beantwoording van de criteria.

Indien de verantwoordingsinformatie in zijn geheel digitaal wordt aangeboden (web-based reporting), dient de informatie duidelijk afgebakend van de overige informatie op de website te worden gepresenteerd. Informatie op webpagina's waarvan niet kan worden aangetoond dat het periodieke verantwoordingsinformatie betreft is niet meegenomen in de benchmark.

Transparantie is dus niet in brede zin beoordeeld, maar uitsluitend aan de hand van periodieke verslaggeving. Toespraken, verslagen van bijeenkomsten met stakeholders, persberichten, brochures, interne tijdschriften of specifieke rapporten over de steun aan bijvoorbeeld goede doelen zijn daarom niet meegenomen in de beoordeling. Deze stukken hebben doorgaans onvoldoende de status van periodieke verslaggeving. In totaal hebben 230 organisaties een score ontvangen op basis van hun publiek toegankelijke verslaggeving. De resterende 242 organisaties hebben een 0-score ontvangen, omdat niet aan de bovenstaande criteria is voldaan.

3.1.4 Deelnemende organisaties

In totaal zijn 473 organisaties opgenomen in de Transparantiebenchmark. Organisaties zijn geselecteerd op basis van de onderstaande criteria:

- AEX- of AMX-genoteerd; en/of
- behorend tot de 500 grootste Nederlandse ondernemingen die gehouden zijn aan de Richtlijn 400. Betreffende ondernemingen zijn opgenomen indien aan ten minste twee van de onderstaande drie eisen werd voldaan:
  - de activa bedragen meer dan 17,5 miljoen euro;
  - de netto-omzet van het commerciële deel bedraagt meer dan 35 miljoen euro;
  - gedurende het boekjaar werken er gemiddeld meer dan 250 werknemers.

Daarnaast zijn 14 Nederlandse universiteiten en de staatsdeelnemingen opgenomen en is er dit jaar opnieuw een aantal (acht) bedrijven vrijwillig toegetreden. Een gedetailleerd overzicht van de deelnemende organisaties is opgenomen in bijlagen B en C.

3.1.5 Methode

Alle processtappen in het beoordelingsproces zijn ingebouwd in een webapplicatie die het voor de deelnemende organisaties mogelijk maakt om zichzelf te beoordelen (self-assessment) en commentaar

terug te koppelen. Er zijn vier processtappen te onderscheiden totdat de scores definitief zijn vastgesteld:

- *Self-assessment*: tussen 1 juni en 15 juli 2012 hebben organisaties de gelegenheid gehad om de eigen verantwoordingsinformatie te beoordelen tegen de criteria van de Transparantiebenchmark met gebruikmaking van de webapplicatie. Zij konden daartoe zichzelf gemotiveerd punten toekennen op de 50 criteria, wat leidde tot een **voorlopige score**.
- *Beoordeling self-assessment en/of integrale beoordeling*: om de kwaliteit van de voorlopige scores te borgen en interpretatieverschillen tussen deelnemers te herstellen, zijn alle self-assessments beoordeeld door een team van beoordelaars en reviewers. De verantwoordingsinformatie van deelnemers die geen self-assessment hadden uitgevoerd, is alsnog aan een integrale beoordeling onderworpen. Dat geldt ook voor self-assessments die onvolledig of onvoldoende zorgvuldig waren uitgevoerd en voor de bedrijven die in 2011 in de top-40 waren geëindigd. De aldus **vastgestelde score** is op 3 augustus aan deelnemers gecommuniceerd, waarbij de verschillen met de eventuele voorlopige score werden toegelicht.
- *Commentaar*: deelnemers die commentaar hadden op de vastgestelde score, konden dit per criterium tot 31 augustus doorgeven via de webapplicatie. Op 15 september hebben zij een reactie ontvangen op hun commentaren, waarna de **definitieve scores** zijn vastgesteld en gecommuniceerd.
- *Bezwaarronde*: het kan voorkomen, dat deelnemers het oneens zijn met hun definitieve score. Vaak ligt daaraan een interpretatieverschil van verantwoordingsinformatie of criteria tussen deelnemer en beoordelaar ten grondslag. Daarom konden bedrijven tot 1 oktober een bezwaar indienen bij het ministerie, waarna een onafhankelijk Panel

van Deskundigen deze heeft beoordeeld. In totaal hebben 7 organisaties 23 bezwaren ingediend. Het Panel van Deskundigen beoordeelde deze bezwaren en heeft 2 van de 23 bezwaren gegrond verklaard. Bij het sluiten van de bezwaarperiode zijn de scores vastgesteld.

- *Panelbeoordeling*: de 20 hoogst scorende deelnemers zijn voorgelegd aan het Panel van Deskundigen (voor de samenstelling, zie bijlage E). Het Panel heeft deze verslagen beoordeeld aan de hand van de ‘panelcriteria’ (zie onderaan bijlage D). De scores van deze deelnemers is per kwaliteitgerichte categorie met maximaal 15% naar boven of beneden bijgesteld.
- *Winnaar prijs ‘De Kristal’*: de jury heeft vervolgens besloten welk bedrijf uit de top 3 de uiteindelijke prijswinnaar van “De Kristal” is geworden.

Het ministerie hecht eraan dat bedrijven zoveel mogelijk gebruik maken van het self-assessment, omdat dit de betrokkenheid van bedrijven bij het thema transparantie vergroot. Deelnemers die het self-assessment uitvoeren ontvangen daarom als beloning voor hun inspanningen twee extra benchmarks. Ten eerste is dat een vergelijking met vijf zelfgekozen (inter-)nationale peers, uit de Dow Jones Sustainability Index of de onderzoeksgroep van de Transparantiebenchmark. Ten tweede ontvangen zij een milieuprestatiebenchmark, met informatie over de indicatoren broeikasgasuitstoot, afvalproductie, watergebruik en impact door inkoop.

3.1.6 Criteria

De Transparantiebenchmark is gebaseerd op vijftig criteria. De criteria zijn onderverdeeld in inhoudgerichte criteria en kwaliteitgerichte criteria, die op hun beurt zijn geclusterd naar elk vijf thema’s of categorieën. In totaal kunnen 200 punten behaald worden: 100 punten voor de inhoudelijke en 100 punten voor de kwaliteitgerichte criteria. De totaalscore komt tot stand door het optellen van de totale

inhoudgerichte score en de score op de kwaliteitgerichte criteria. Het maximaal aantal te behalen punten per thema varieert (zie hiervoor figuur op pagina 12).

De criteria van dit jaar zijn vrijwel hetzelfde als de criteria van vorig jaar. De puntentelling is licht aangepast en bij een aantal criteria zijn de voorwaarden voor het behalen van punten licht gewijzigd.

Onderverdeling criteria naar categorieën

Inhoudsgerichte criteria (100 pt)	Kwaliteitsgerichte criteria (100 pt)
<ul style="list-style-type: none"> • Profiel (15 pt): de categorie ‘Profiel’ heeft betrekking op de verslaggeving van kerngegevens van organisaties. Daarbij kan worden gedacht aan personeelsomvang, producten en diensten, kernprocessen, eigendomsverhoudingen en de positie in de keten. • Strategie en beleid (20 pt): in de categorie ‘Strategie en beleid’ wordt gevraagd naar de visie van organisaties ten aanzien van MVO en de wijze waarop deze wordt gedragen door het hoogste bestuurslichaam. Onderdeel is ook ketenverantwoordelijkheid, waarbij organisaties onder meer voorbeelden van interventies/beleid dienen te geven. • Bestuurstructuur en managementbenadering (25 pt): in de categorie ‘Bestuurstructuur en managementbenadering’ wordt gevraagd of de verslaggeving inzicht geeft in de bestuurstructuur en het proces van sturing en beheersing ten aanzien van MVO. 	<ul style="list-style-type: none"> • Relevantie (20 pt): De categorie ‘Relevantie’ gaat in op de vraag in hoeverre de verslaggeving ingaat op MVO-aspecten en dilemma’s, die daadwerkelijk als relevant worden beschouwd door stakeholders. Ofwel sluit het verslag aan bij de informatiebehoefte van de beoogde gebruikers? • Duidelijkheid (20 pt): In de categorie ‘Duidelijkheid’ wordt onder meer gevraagd naar de begrijpelijkheid, inzichtelijkheid en toegankelijkheid van het (maatschappelijk) verslag. De informatie in het verslag moet begrijpelijk zijn voor de lezer om onjuiste interpretatie te voorkomen. Dit betekent dat de wijze van presentatie moet zijn afgestemd op de kennis en ervaring van de gebruikers. Een goede vormgeving, een systematische rubricering van onderwerpen, een helder taalgebruik en het uitleggen van onbekende termen verhogen de begrijpelijkheid.
<p>Er is onder meer aandacht voor de distributie en aard van taken en verantwoordelijkheden en de opbouw van beloningssystemen in relatie tot MVO-prestaties.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resultaten (30 pt): in de categorie ‘Resultaten’ wordt gekeken naar de mate waarin organisaties transparant zijn over hun beleid, prestaties en doelstellingen op het gebied van economie, milieu en maatschappij. Naast inzicht in de traditioneel financiële indicatoren, dient bijvoorbeeld te worden gedacht aan inzicht in niet-financiële indicatoren als voorkoming van fraude en corruptie, milieu indicatoren als emissie / uitstoot, waterverbruik en recycling en sociale indicatoren als diversiteit, opleiding, veiligheid en gezondheid van werknemers. • Maatschappelijk verslaggevingsbeleid (10 pt): in de categorie ‘Maatschappelijk verslaggevingbeleid’ wordt gekeken naar de mate waarin organisaties transparant zijn over het verslaggevingsbeleid, het verslaggevingsproces en de reikwijdte en afbakening welke ten grondslag liggen aan de verslaggeving zelf. 	<ul style="list-style-type: none"> • Betrouwbaarheid (20 pt): Verslaggeving heeft het kenmerk van ‘Betrouwbaarheid’ wanneer het een juist, volledig en evenwichtig beeld geeft van de werkelijke situatie. In deze categorie wordt ingegaan op de wijze waarop het verslag en de inhoud ervan is geverifieerd door een externe onafhankelijke partij. • Betrokkenheid van stakeholders (20 pt): In de categorie ‘Betrokkenheid van stakeholders’ wordt gekeken naar de mate waarin organisaties transparant zijn over het beleid ten aanzien van stakeholder betrokkenheid. Criteria hebben onder meer betrekking op de wijze waarop stakeholders zijn geselecteerd, de wijze waarop de dialoog is aangegaan en de wijze waarop uitkomsten van de dialoog zijn verwerkt. • Contextuele samenhang (20 pt): In de categorie ‘Contextuele samenhang’ wordt gevraagd naar in hoeverre prestaties van de organisatie op het gebied van MVO in breder perspectief worden geplaatst. Vragen hebben onder meer betrekking op de bedrijfsstrategische context, trends en ontwikkelingen in de sector, geografische context et cetera.

3.2 Transparantieladder

3.2.1 Inleiding

De Transparantieladder geeft een overzicht van totaalscores van ondernemingen. De ondernemingen die deel uitmaken van de Transparantiebenchmark zijn gerangschikt in verschillende groepen, te weten de kopgroep, de achtervolgers, het peloton, de achterblijvers en de bezemwagen. De indeling in groepen is vastgesteld op basis van de posities op de ranglijst. De bezemwagen betreft ondernemingen zonder publiek toegankelijke verantwoordingsinformatie. Aan deze ondernemingen is een nulscore toegekend.

Categorie Transparantieladder	Score
Kopgroep	1-20
Achtervolgers	21-50
Peloton	51-180
Achterblijvers	181-230
Bezemwagen	231-473

Juryrapport 2012

De jury van de Kristal heeft als taak de top 3 te beoordelen en daaruit de winnaar van de Kristal te kiezen. De top 3 bestaat net als vorig jaar uit AkzoNobel, DSM en Philips.

Dit is het derde jaar dat de Kristalprijs wordt uitgereikt. De jury merkt op dat de verslagen die zij ter beoordeling krijgen erg goed in elkaar zitten. Ze scoren steeds erg hoog op de Transparantiebenchmark. Het ministerie van Economische Zaken, dat de Transparantiebenchmark jaarlijks laat uitvoeren, is voornemens de criteria van de benchmark aan te passen. De Transparantiebenchmark heeft ten doel een beoordeling te geven van de inhoud en kwaliteit van externe verslaggeving ten aanzien van maatschappelijke aspecten van ondernemen.

Uit de jaarlijkse benchmark wordt duidelijk hoe de transparantie van de gemiddelde Nederlandse organisatie, van sectoren en van individuele organisaties zich ontwikkelt. De ervaring leert dat hiervan een stimulans uitgaat tot grotere transparantie, wat stakeholders in staat stelt om een effectieve stakeholderdialoog te voeren over de maatschappelijke prestaties van de organisatie.

Maatschappelijke verslaggeving is sinds de laatste herziening van de criteria in 2010 verder geëvo-lueerd, zodat op sommige criteria inmiddels elke organisatie 100% scoort, terwijl voor andere waardevolle aspecten waarop de voorlopers zich onderscheiden nog geen criterium en puntenaantal is vastgesteld.

De lancering van de nieuwe criteria vindt eind 2012 plaats.

Het ministerie, de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants, en ook het panel van deskundigen van de Transparantiebenchmark en de jury van de Kristal hopen dat de lat hoger gelegd wordt en dat ook middenmoters en achterblijvers verder gestimuleerd blijven worden tot transparantie.

De jury heeft gemerkt dat alle drie de verslagen dit jaar weer verder verbeterd zijn. De jury complimenteert AkzoNobel, DSM en Philips ieder met hun knappe prestatie. Met name de integratie van MVO in de drie geïntegreerde verslagen heeft weer meer gestalte gekregen. Er is meer aandacht in de verslagen voor de relatie tussen strategie, MVO-doelstellingen en de rapportage daarover. MVO-doelen zijn weer verder geconcretiseerd en meetbaar gemaakt. Alle drie de ondernemingen besteden veel aandacht aan de communicatie met stakeholders en er is ook veel aandacht voor actuele thema's zoals beloningsbeleid en diversiteit. Het was dan ook bepaald geen sinecure om tot een keuze te komen en het gaat uiteindelijk om graduele verschillen.

De jury meent dat er nog steeds dingen verbeterd kunnen worden, en geeft dit de ondernemingen graag mee voor het komende jaar.

De onderbouwing en meetbaarheid van de doelstellingen op MVO-gebied kan in het algemeen beter, zodat dat het de lezer precies duidelijk wordt hoe zaken berekend en vastgesteld worden. Ambities zijn zeer waardevol maar het is de vraag hoe deze meetbaar gemaakt kunnen worden.

Ook kan de informatie over activiteiten en prestaties in de keten (zowel voorwaarts als achterwaarts) verder worden verbeterd. Vaak ligt de grootste impact juist in de keten. Verder kan de informatie over duurzaamheidsprestaties waar mogelijk ook gerelateerd worden aan elkaar, bijvoorbeeld informatie over investeringen in proces- en productinnovaties op het gebied van duurzaamheid en de relatie met gerelateerde omzet of kostenbesparingen. Tenslotte merkt de jury op dat de verificatie van de niet-financiële informatie (i.c. MVO-informatie dus) nog steeds achterblijft bij de verificatie van financiële informatie. Naarmate MVO-informatie belangrijker wordt, dringt ook de vraag naar betrouwbaarheid van deze informatie zich op. Met andere woorden, prima dat het bedrijf beweert dat er geen noemenswaardige ongelukken waren in het verslagjaar, maar klopt dat ook? Deze check wordt veel minder gedaan dan de check of de jaarcijfers kloppen. Dat kan beter.

Jurycriterium 2012

De jury van de Kristalprijs hanteert voor 2012 wederom het criterium "Laat zien wie je bent" om de winnaar te kiezen uit de Top 3 bedrijven. De jury benadrukt hiermee dat Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) een continu groei- en leerproces is. Leren gaat met vallen en opstaan. Het is een natuurlijk gegeven, geen enkel bedrijf is meteen perfect in zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Van je fouten leer je als je er op de juiste wijze mee omgaat.

De jury hecht vooral aan authenticiteit. Het maatschappelijk jaarverslag behoort evenwichtig en eerlijk te zijn en moet geen negatieve informatie weglaten die voor stakeholders relevant is.

Stakeholders stellen openheid van zaken op prijs. Ze waarderen het als een onderneming voor zijn missers durft uit te komen, maar ook aangeeft hoe deze in de toekomst worden voorkomen. Kortom, een onderneming moet in haar maatschappelijk jaarverslag haar ware aard durven te laten zien.

Volgens de jury moeten ondernemingen ook duidelijk laten zien dat zij achter de informatie in hun jaarverslag staan. Dit kunnen ze doen door hun jaarverslag te laten verifiëren door een onafhankelijke deskundige, bij voorkeur een accountant.

De jury heeft bij de beoordeling van de Top 3 van 2012 het accent onder andere gelegd op de wijze waarop ondernemingen in hun jaarverslagen ook inzicht durven geven in hun dilemma's en tegenvallers. En de wijze waarop dit door hen is opgepakt, met hun stakeholders is gecommuniceerd en hoe ze deze feedback gebruikt hebben. Het gaat niet om kleine incidenten of het opnoemen van het aantal behandelde klachten, maar om zaken die de onderneming raken. Hierbij is het van belang dat ondernemingen laten zien dat ze in hun jaarverslagen to the point en beknopt kunnen zijn, en dat ze zich kunnen beperken tot de relevante kernzaken.

Kristalprijs mkb 2012:

Het mkb kan zich vrijwillig aanmelden voor de Transparantiebenchmark. Dit jaar gaat de Kristalprijs voor de beste mkb'er naar Mondial Movers. Dit verhuisbedrijf werkt al jaren systematisch aan MVO. Hun allereerste jaarverslag, een aantal jaar geleden uitgebracht, was meteen een gecombineerd economisch en maatschappelijk verslag. Ze rijden met elektrische verhuishagens. En voor de vervoersbewegingen die nog niet elektrisch zijn compenseert Mondial Movers de CO₂-uitstoot. Hun MVO beleid heeft visie en inhoud. En van de mkb'ers in de Transparantiebenchmark heeft Mondial Movers de hoogste score en eindigt vier plaatsen hoger dan vorig jaar, op de 73e plaats.

De grootste relatieve verbetering zit hem in de categorie Maatschappelijk verslaggevingsbeleid (3 naar

8 punten), waar de reikwijdte van de verslaggeving beter is verantwoord, evenals de periode waarop de verantwoordingsinformatie betrekking heeft.

De contextuele samenhang is ook beter (10 naar 14) doordat de behaalde maatschappelijke resultaten beter in verband worden gebracht met relevante interne en externe ontwikkelingen.

Kortom: de waardering voor het eigen beleid is niet zozeer veranderd, maar de kwaliteit van het verslag is dit jaar flink verbeterd.

Themaprijs grootste stijger:

De themaprijs voor de grootste stijger in de lijst gaat naar een bedrijf waar duurzaamheid in het bloed zit. Dat wordt meteen duidelijk als je de website bezoekt. Met grote letters staat er "Our organic food, your natural choice". Het bedrijf zit onder andere achter de merken Whole Earth, Zonnatura en Ekoland. Koninklijke Wessanen stijgt maar liefst 77 plaatsen op de Transparantiebenchmark dit jaar. Hun doel is niet alleen gezonde en lekkere producten te maken, maar ook een duurzame samenleving creëren, nu en in de toekomst. Op de website is te lezen dat de werknemers van Wessanen trots zijn om voor een bedrijf te werken dat zijn opbrengsten genereert op een wijze die aansluit bij de levenshouding van de werknemers (life-affirming is de term die gebruikt wordt). Het zit het bedrijf, maar ook de mensen dus in het bloed. En ze maken een bijzonder goed jaarverslag: Wessanen heeft dit jaar laten zien dat de strategische beslissing van de raad van bestuur om helemaal in zetten op de Europese markt voor biologische producten, leidt tot een betere transparantie over de strategie en beleid tot duurzaamheid. Daarnaast heeft het verslag een grote slag gemaakt met een bredere en een heldere omschrijving van wat biologische producten zijn. Bovendien bevat het verslag betere informatie over de duurzame keten en de stakeholderdialoog. Daar staat tegenover dat Wessanen zichzelf wat ambitieuzere doelstellingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen mag stellen.

Wessanen is op alle fronten vooruit gegaan, behalve in omvang. Men ging van 120 naar 108 pagina's terug. Less is kennelijk more.

Wessanen heeft goed geluisterd naar de verwachtingen van de buitenwereld, en misschien ook wel naar aanleiding van de score in 2011 de TB-criteria gebruikt om zich te laten inspireren voor het volgende jaarverslag.

De kwaliteit van de niet-financiële informatie is sterk verbeterd. Een greep uit de verbeteringen: De keten waarin men opereert (van 0 naar 6 punten) heeft meer aandacht gekregen. beloningsbeleid is transparanter, een toelichting op de taken en verantwoordelijkheden binnen de organisatie ten aanzien van MVO is toegevoegd, dilemma's zijn blootgelegd, stakeholderbetrokkenheid heeft een enorme impuls gekregen.

Op categorieën als betrouwbaarheid en resultaten liggen nog ruime kansen voor verbetering, maar overal kun je stellen: Wessanen toont aan dat de TB werkt!

Kristalprijs 2012:

DSM is de winnaar van de Kristalprijs 2012.

De jury zag zichzelf dit jaar voor een moeilijke keuze. Het waren alledrie erg goede verslagen.

De jury is allereerst van mening dat het winnende jaarverslag erg prettig leest. Verder geeft het verslag duidelijk een integraal rapport waarbij MVO zelfs als eerste wordt behandeld. Er is verbeterde informatie over dialoog met stakeholders, ten opzichte van vorig jaar.

De jury vindt de uitleg over remuneratie ook duidelijk. Wat de jury zeer sterk vond, is de aandacht voor de zaken die mis gingen... "What still went wrong". De hoofdthema's en de ontwikkeling daarvan uit het verslag worden in een maatschappelijke context geplaatst. Ze zetten weer een stapje verder door de installatie van een Sustainability Advisory Board. Van de 3 finalisten heeft het winnende verslag de meest externe oriëntatie.

De rollen die ieder lid van de Raad van Bestuur vervult in de maatschappelijke context en het

voorbeeld dat ze daarmee geven aan de rest van de organisatie. Walk the talk!

In het verslag staan concrete data en getallen inzake MVO, wat helderheid biedt.

Ook de externe erkenning van hetgeen DSM doet is groot.

De nummers twee en drie zijn AkzoNobel en Philips. De jury meent dat ook deze rapporten verbeterd zijn ten opzichte van vorig jaar.

3.2.2 Transparantieladder

Op het uitklapvel is het overzicht gegeven van de scores van de ondernemingen. Per onderneming is een onderverdeling gemaakt in scores op de respectievelijke thema's. Dit betreft profiel, strategie en beleid, bestuurstructuur en managementbenadering, resultaten, maatschappelijk verslaggevingsbeleid, relevantie, duidelijkheid, betrouwbaarheid, betrokkenheid van stakeholders en contextuele samenhang. Het aantal punten op de verschillende thema's kan sterk uiteenlopen. Het hoofdstuk themavergelijking gaat hier dieper op in.

De ondernemingen met een 0-score zijn opgenomen in bijlage C.

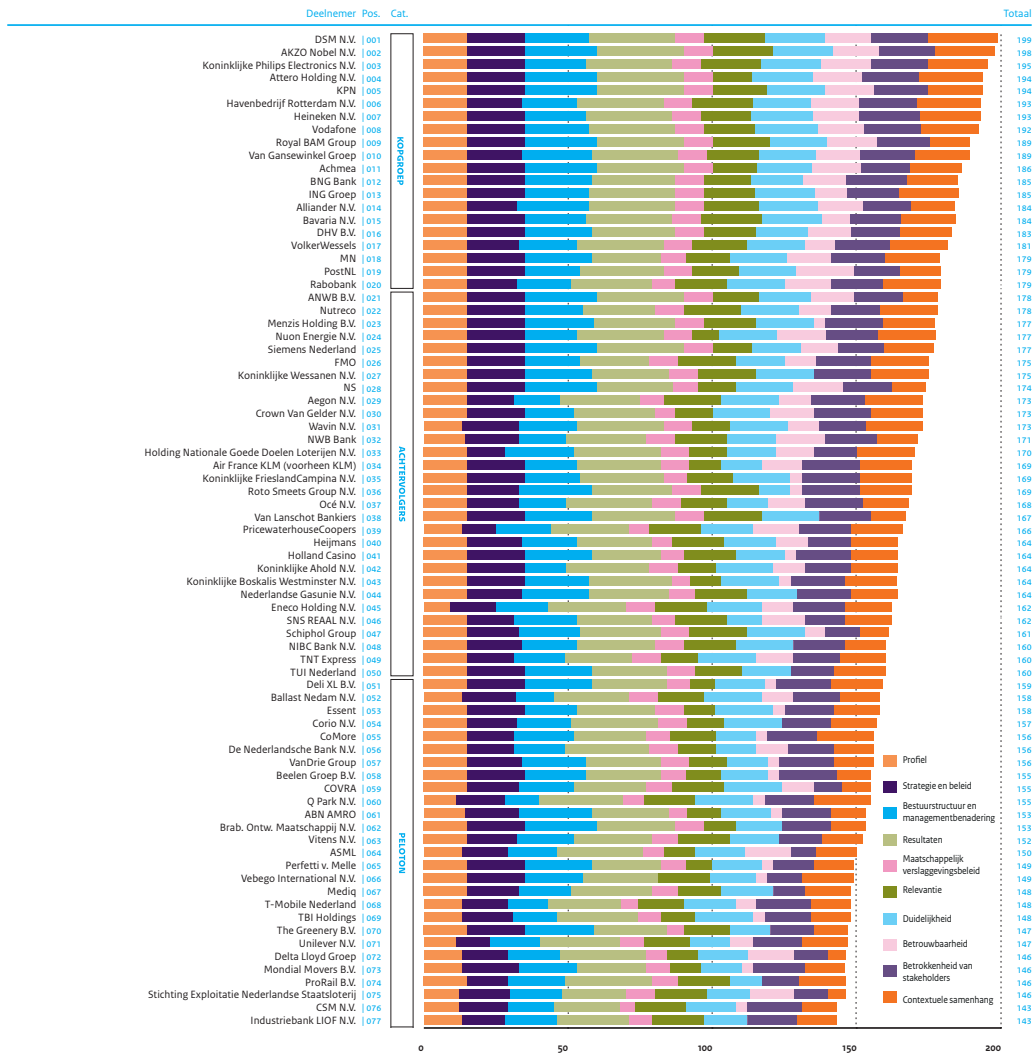
3.2.3 Bezemwagen

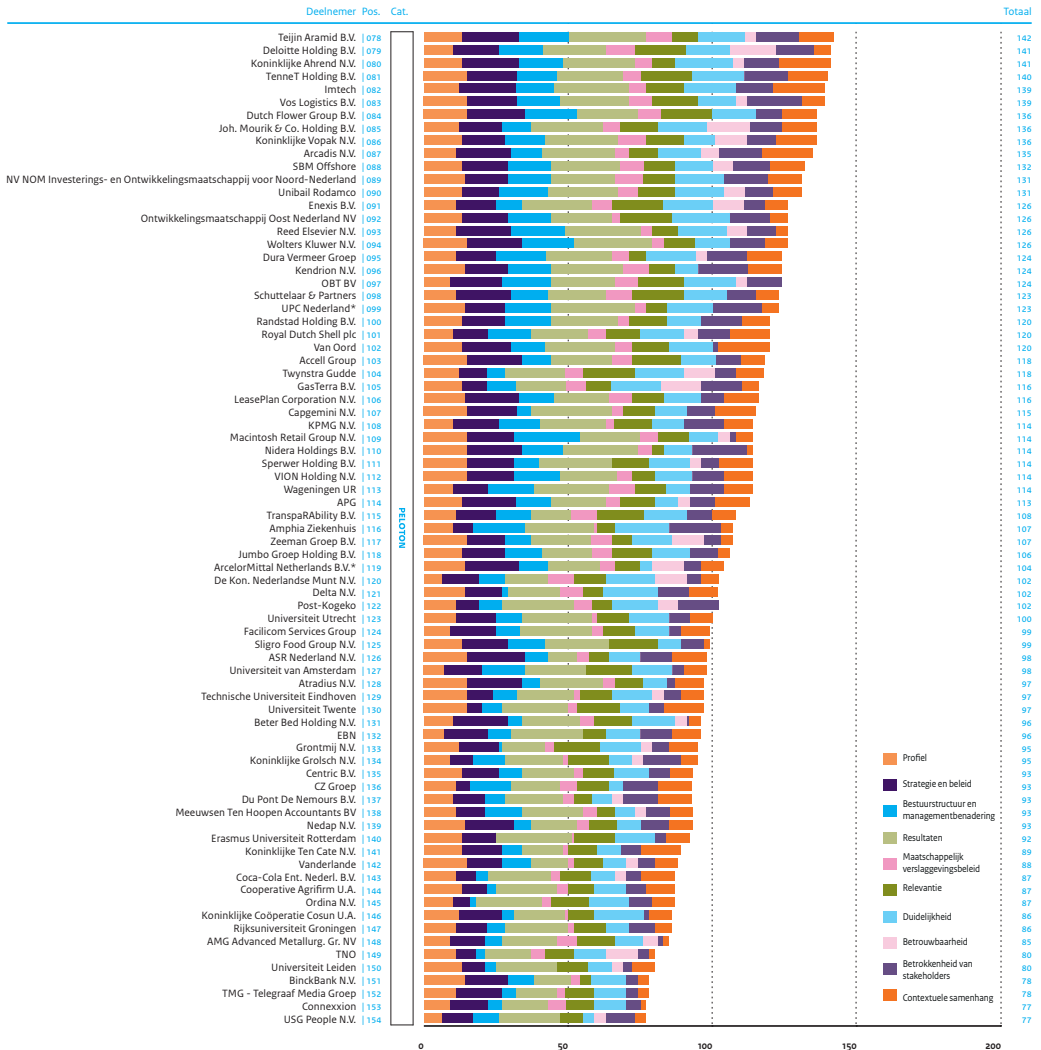
In de bezemwagen bevinden zich 242 ondernemingen die onderdeel uitmaken van de onderzoeksgroep, maar die geen verslaggeving beschikbaar hadden die kon worden meegenomen voor de beoordeling. In bijlage C is dit nader toegelicht. De oorzaken van het niet voldoen aan de criteria zijn divers. Te denken valt aan:

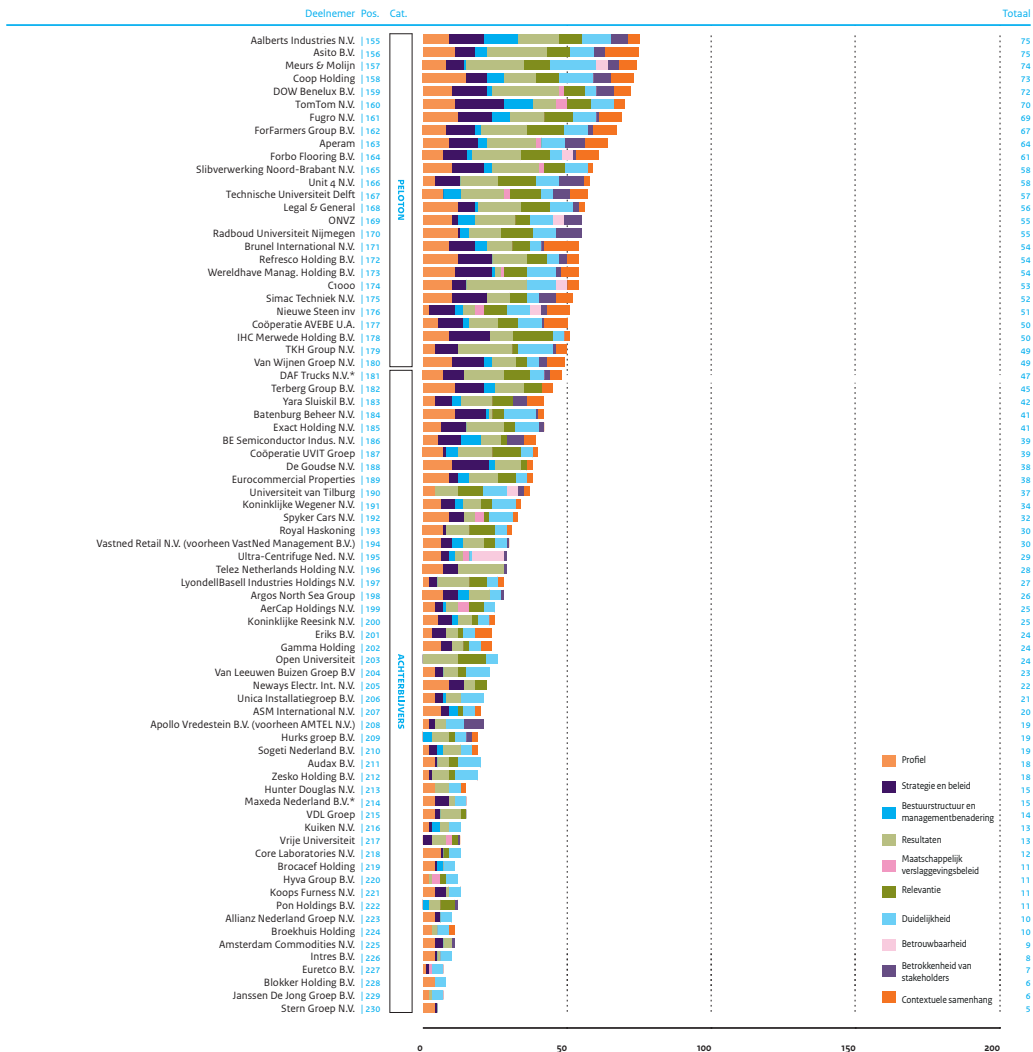
- het niet publiek en kosteloos beschikbaar stellen van het verslag;
- het niet uitbrengen van een verslag omdat is volstaan met een instemmingsverklaring, waarmee het bedrijf aangeeft dat een moedermaatschappij zich aansprakelijk stelt voor schulden van het dochterbedrijf;

- een verslag op moederniveau zonder dat daarnaar vanuit een verslag van de Nederlandse entiteit verwezen wordt;
- het niet tijdig uitbrengen van een verslag, waarbij het meest recente verslag dat al wel is uitgebracht al een keer is meegenomen in de Transparantiebenchmark.

Transparantiebenchmark ladder 2012

4 Trends

4.1 Themavergelijking

De criteria van de Transparantiebenchmark zijn ingedeeld in tien categorieën.

In de grafiek hieronder is een overzicht te vinden van de scores per categorie. De grafiek laat zien dat de deelnemende organisaties over het algemeen hoger scoren op de inhoudgerichte criteria dan op de kwaliteitgerichte criteria.

4.1.1 Hoger scorende categorieën

Op de categorieën 'profiel', 'strategie', 'resultaten' en 'duidelijkheid' worden gemiddeld de hoogste scores behaald.

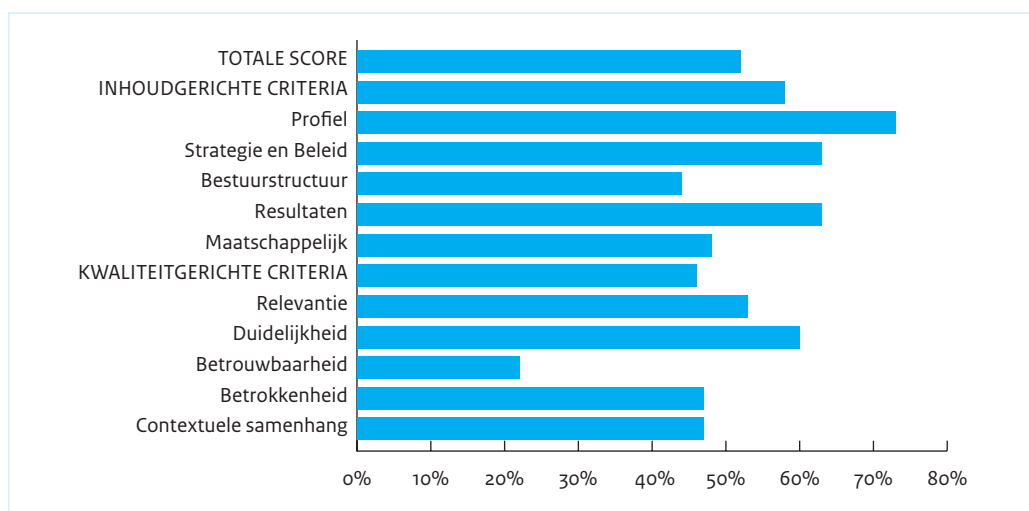
Profiel

Deze inhoudgerichte categorie gaat over de vraag of de verslaggeving inzicht geeft in onderwerpen

zoals personeelsomvang, belangrijkste producten en diensten, de kernprocessen van de organisatie en de invloed op mens, milieu en samenleving, de eigendomsverhoudingen en de positie in de keten. Het gaat hier veelal om standaardonderdelen in een jaarverslag. Het is dan ook geen verrassing dat de scores op deze categorie het hoogst zijn. Dit jaar behaalde 34% van de deelnemers het maximale aantal punten terwijl dit vorig jaar nog 25% was (het jaar daarvoor zelfs maar 8%).

Strategie en beleid

Deze inhoudgerichte categorie behandelt de visie van de onderneming ten aanzien van maatschappelijke aspecten van ondernemen en de wijze waarop deze wordt ondersteund door het hoogste bestuurslichaam. Een grote meerderheid van de organisaties geeft een toelichting op zowel de algehele bedrijfsstrategie als de strategie met betrekking tot de maatschappelijke aspecten van ondernemen. Alleen

bij de groep achterblijvers bestaat een groot verschil tussen het aantal toelichtingen op de algehele en de MVO strategie; slechts 56% van de organisaties geeft een toelichting op de MVO strategie, terwijl 88% over de algehele strategie rapporteert (vorig jaar 82%). Hoewel veel bedrijven aan de MVO strategie raken, ligt de uitdaging in het verbinden van de algehele strategie en de MVO strategie. Relatief weinig bedrijven zijn er in geslaagd de link te leggen tussen hun MVO strategie en de kernactiviteiten. Deze vertaalslag is vanzelfsprekender voor koplopers, hoewel daar ook verbetering mogelijk is. Daarbij dient ook gerefereerd te worden aan de koppeling van de strategie met de doelstellingen. Te vaak zijn beiden afzonderlijk van elkaar geformuleerd en ontbreekt een duidelijke executie van de strategie c.q. inbedding van de doelstellingen.

Resultaten

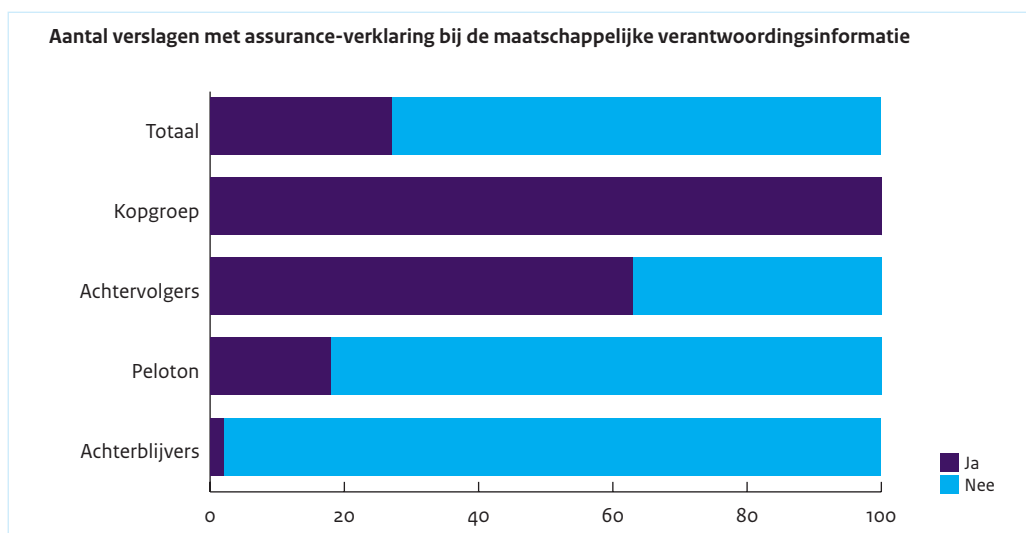
In de Transparantiebenchmark wordt gekeken naar de vraag of de verslaggeving transparant is over de economische, milieu- en sociale resultaten van de bedrijfsvoering. Bij deze inhoudgerichte categorie is gevraagd naar prestatie-indicatoren op milieu-, sociaal en economisch gebied, die weergeven hoe een bedrijf zijn prestaties meet en wat die prestaties

inhouden. Bijna alle organisaties hebben economische prestatie-indicatoren opgenomen in hun verslag. Op milieuprestatie-indicatoren wordt door alle groepen het laagst gescoord. 68% van de bedrijven heeft milieuprestatie-indicatoren. Vorig jaar lag dit op 58% (daarvoor op 48%). Van de gehele groep bedrijven rapporteert 70% over sociale prestatie-indicatoren, ten opzichte van 67% vorig jaar. Het aantal bedrijven dat haar milieu- en sociale resultaten inzichtelijk maakt neemt toe, al is er nog voldoende ruimte voor verbetering.

Duidelijkheid

In de categorie 'duidelijkheid' wordt beoordeeld of de verslaggeving begrijpelijk, inzichtelijk en toegankelijk is. De informatie in het verslag moet begrijpelijk zijn voor de lezer om onjuiste interpretatie te voorkomen. Dit betekent dat de wijze van presentatie moet zijn afgestemd op de kennis en ervaring van de gebruikers. Goede vormgeving, een systematische rubricering van onderwerpen, helder taalgebruik en uitleg van onbekende termen vergroten de duidelijkheid.

Van de deelnemende organisaties scoort 17% maximaal op deze categorie.

4.1.2 Lager scorende categorieën

Op de categorieën 'betrouwbaarheid', 'contextuele samenhang' en 'betrokkenheid van stakeholders' wordt gemiddeld het laagst gescoord. Dit zijn kwaliteitgerichte criteria.

Betrouwbaarheid

Bij deze categorie gaat het over de beoordeling door externe partijen van de toereikendheid en de betrouwbaarheid van de gerapporteerde informatie. Een onderdeel van de categorie 'betrouwbaarheid' is de vraag of de inhoud van het verslag is geverifieerd door een onafhankelijke, deskundige partij. In totaal heeft 27% van de organisaties de verslaggeving extern laten verifiëren (vorig jaar 20%).

Contextuele samenhang

De contextuele samenhang blijkt uit de mate waarin prestaties van de organisatie op het gebied van de maatschappelijke aspecten van ondernemen in een breder perspectief worden geplaatst. De desbetreffende criteria hebben onder meer betrekking op de bedrijfsstrategische context, trends en ontwikkelingen in de sector. De vraag waarop in deze categorie de meeste punten konden worden gescoord is: "Worden in het verslag de behaalde maatschappelijke resultaten in verband gebracht met relevante interne en externe ontwikkelingen?" 26% van de organisaties bracht de resultaten niet in verband met relevante interne en externe ontwikkelingen. Vorig jaar legde 58% van de organisaties dit verband niet. Steeds meer organisaties plaatsen de informatie in het verslag in een breder perspectief.

Betrokkenheid van stakeholders

Deze categorie komt door de hele criterialijst terug, en is een belangrijk thema voor de maatschappelijke aspecten van ondernemen. De criteria met betrekking tot deze categorie spitsen zich toe op het beleid van de onderneming ten aanzien van stakeholderbetrokkenheid en de wijze waarop deze is toegelicht in het verslag. In algemene zin zijn drie zaken leidend bij dit thema:

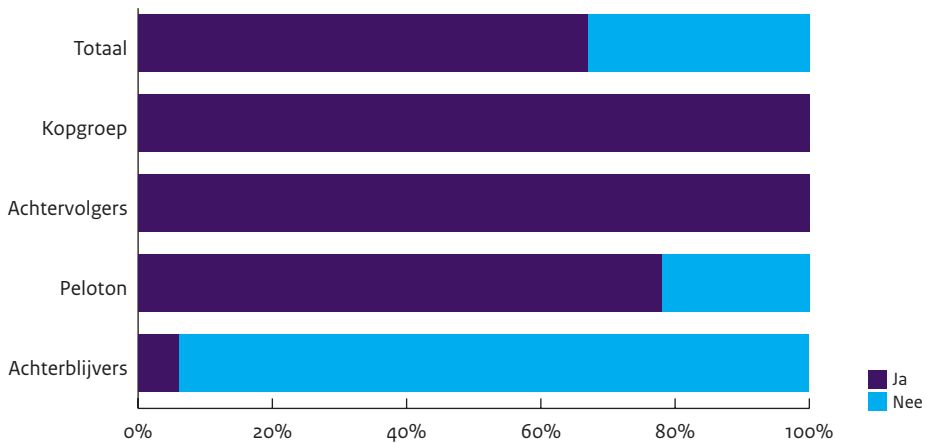
- Geschiktheid van informatie: Bij het inrichten van de maatschappelijke verslaggeving heeft de onderneming zich laten leiden door de informatiebehoefte van belanghebbenden. De betrokkenheid van belanghebbenden blijkt uit de manier waarop belanghebbenden zijn geïdentificeerd, hoe en wanneer hun betrokkenheid tot stand is gekomen en hoe deze betrokkenheid van invloed is geweest op de inhoud van het verslag en op het beleid en de activiteiten van de onderneming.
- Durf: De onderneming is bereid zich kwetsbaar op te stellen door in haar maatschappelijke verslaggeving gevoelige onderwerpen niet te vermijden en daarbij op een open en eerlijke manier inzichtelijk te maken welke tegenstrijdige belangen mogelijk bij die onderwerpen spelen.
- Gerichtheid op belanghebbenden: Met haar maatschappelijke verslaggeving levert de onderneming een bijdrage aan het maatschappelijk debat over relevante thema's door een visie uit te dragen en/of belanghebbenden bewust te maken van bepaalde maatschappelijke effecten.

Met name ten aanzien van durf is er veel verbeterpotentieel. Daarnaast hebben veel bedrijven nog moeite bij het vertalen van de resultaten van de stakeholderdialoog naar het beleid in de eerste plaats en de verslaggeving in de tweede plaats. Stakeholderbetrokkenheid wordt vaak geïsoleerd besproken. Opvallend is de duidelijke knip tussen de koplopers en de achtervolgers enerzijds en de overige bedrijven anderzijds. Het zijn de bedrijven met een hogere score die de dialoog veelal beter hebben ingebed.

4.2 Sectorvergelijking

De Transparantiebenchmark kent veertien verschillende sectoren. Ten opzichte van vorig jaar is de sector vastgoed toegevoegd. De uitdagingen en dilemma's verschillen per sector, wat een analyse van de score per sector noodzakelijk maakt. De sectoren vertonen verschillen in de gemiddelde score. Een lage gemiddelde score zegt iets over de

Aandeel verslagen met toelichting op de betrokkenheid van stakeholders bij maatschappelijke aspecten van ondernemen

transparantie en daarmee niet noodzakelijkerwijs over de prestaties op het gebied van de maatschappelijke aspecten van ondernemen. De navolgende paragrafen zijn naar sector ingedeeld. Let op dat een laag scorende onderneming nog altijd beter scoort dan zijn sectorgenoten met een nulscore. De lijst met nulcores vindt u in bijlage C.

Om de ontwikkelingen in de sectoren in een context te kunnen plaatsen is het van belang om te weten dat de gemiddelde totale score is gestegen van bijna 92 naar 104 punten. Dat is een stijging van zo'n 13%. De deelnemers aan de Transparantiebenchmark hebben – volgens de gehanteerde criteria - dus een forse stijging in transparantie laten zien.

Een aantal bedrijven is net als voorgaande jaren niet eenduidig in te delen in een van de dertien sectoren. De sector 'overig' kent daardoor 5 deelnemers met een score, namelijk De Koninklijke Nederlandse Munt N.V., Legal & General, AerCap Holdings N.V., Zesko Holding B.V. en Hyva Group B.V..

De sectoren transport (149 punten), banken en verzekeraars (133 punten) en voedsel en drank

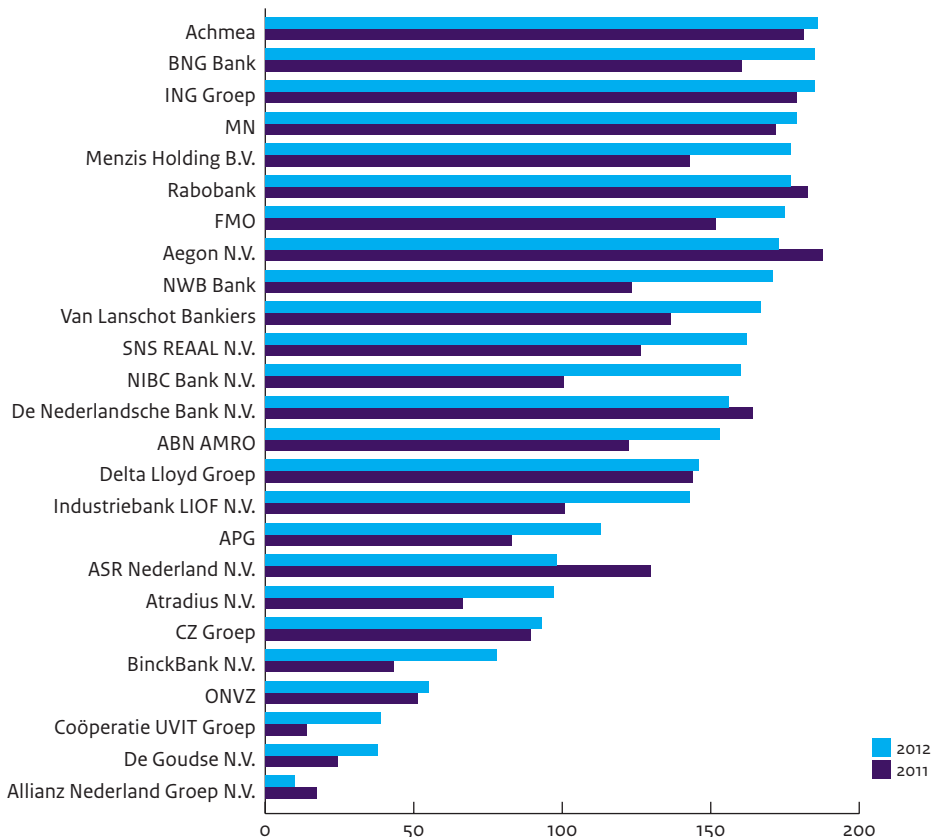
(punten) hebben relatief goed gescoord. De bedrijfstakken industriële goederen (82 punten), universiteiten (73 punten) en retail (67 punten) doen het relatief minder goed.

4.2.1 Banken en verzekeraars

De 25 ondernemingen binnen de sector banken en verzekeraars scoren bovengemiddeld met 133 punten. Deze sector zet daarmee de stijgende lijn van de afgelopen jaren voort (2011: 106, 2010: 86). 'Bestuurstructuur' en 'betrokkenheid' zijn onderdelen van transparantie waar deze sector met name hoger dan gemiddeld op scoort.

In deze groep is een aantal sterke stijgers te vinden, zoals BNG Bank (+24), Menzis Holding (+34) en NWB Bank (+48). Deze ondernemingen scoren voornamelijk significant beter op criteria rondom 'maatschappelijk verslaggevingsbeleid', 'resultaten' en 'betrokkenheid'. Er zijn naast de 25 bedrijven met een score, drie ondernemingen in de sector banken en verzekeraars die nulcores hebben behaald.

Banken & Verzekeraars

4.2.2 Bouw en maritiem

Met een gemiddelde score van 117 punten (vorig jaar 95) is de sector bouw en maritiem (met 17 ondernemingen en zes ondernemingen met een nulscore) goed vertegenwoordigd in de hogere regionen van de Transparantiebenchmark. De sector rapporteert over de gehele linie van criteria net boven het gemiddelde. Het thema waar deze bedrijfstak beter dan afgelopen jaar op scoort is 'duidelijkheid'. 'Bestuurstructuur' en 'betrouwbaarheid' zijn onderdelen waar de meeste punten blijven liggen.

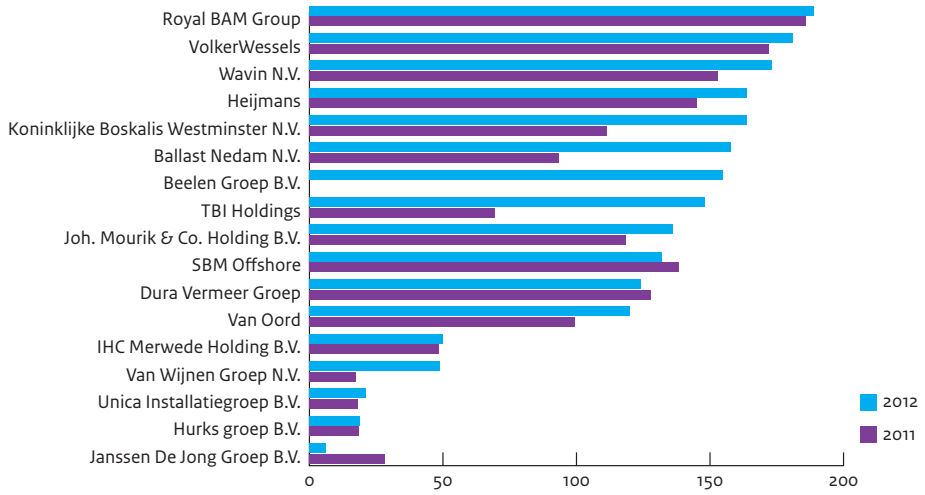
De top drie is ten opzichte van vorig jaar niet gewijzigd, al wordt het verschil in score kleiner.

Koninklijke Boskalis is ruim 50 punten omhoog gegaan en is nu vijfde binnen de sector bouw en maritiem. Ook Ballast Nedam is gestegen in de notering met maar liefst 65 punten extra. TBI Holding spant de kroon met een toename van de score met 78 punten ten opzichte van vorig jaar. Beelen Groep B.V. is een spectaculaire (vrijwillige) nieuwkomer in de Transparantiebenchmark met een score van 155 punten.

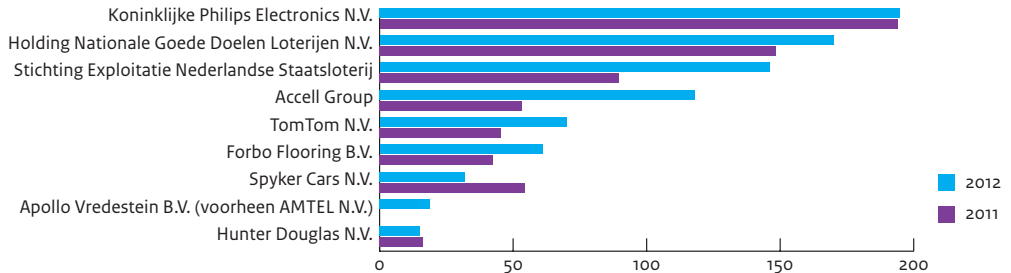
4.2.3 Consumentenproducten

De 9 ondernemingen binnen de sector consumentenproducten scoren gemiddeld 92 punten (vorig jaar 83). Onderling zijn er grote verschillen.

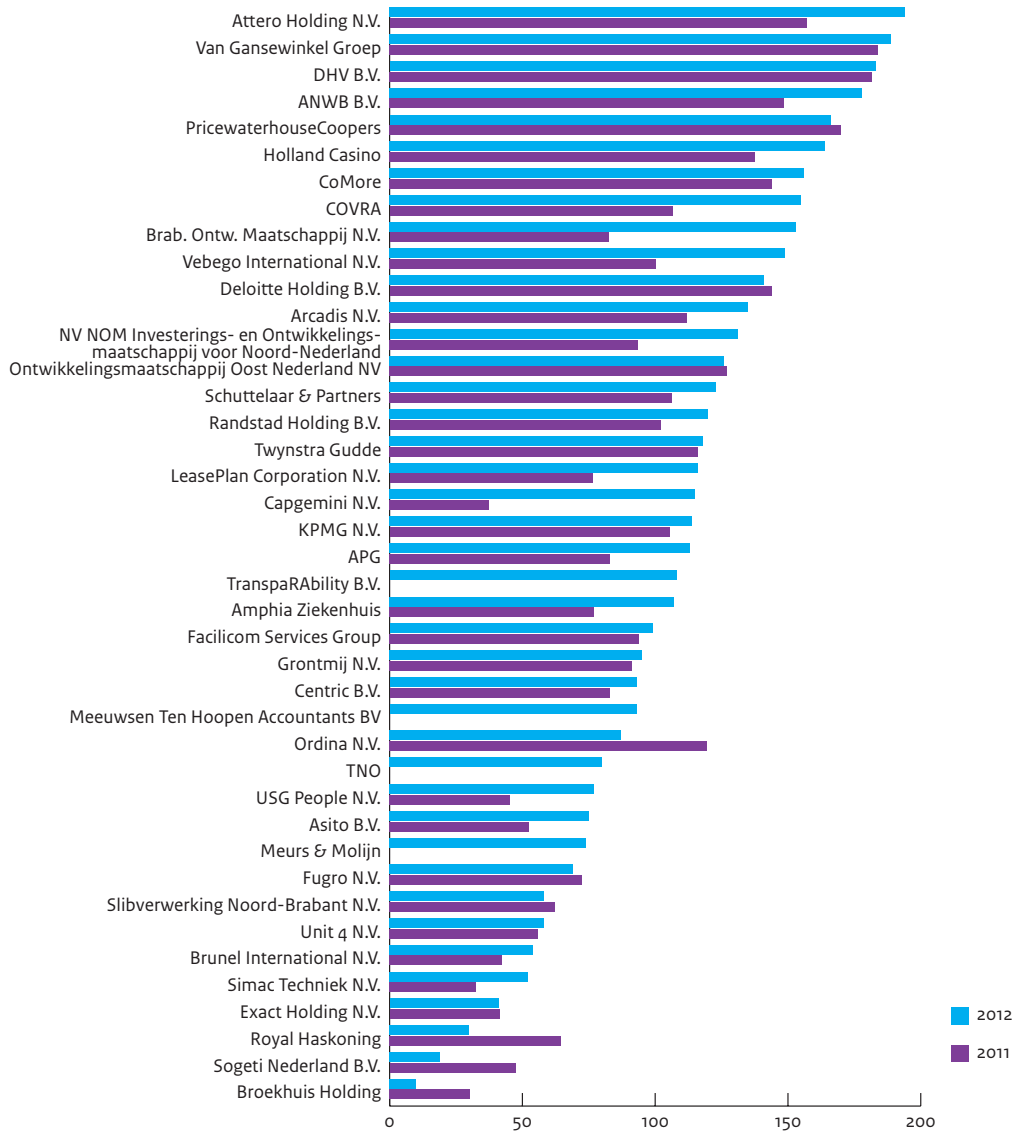
Bouw & Maritiem

Consumentenproducten

Dienstverlening

Koninklijke Philips Electronics N.V. behaalt een score van 195 terwijl vijf bedrijven onder het totaalgemiddelde van 104 zitten. De top drie scoort bovengemiddeld op ‘maatschappelijk verslaggevingsbeleid’ en ‘betrouwbaarheid’, wat thema’s zijn waarop voor de overige bedrijven in deze bedrijfstak de meeste winst te behalen valt.

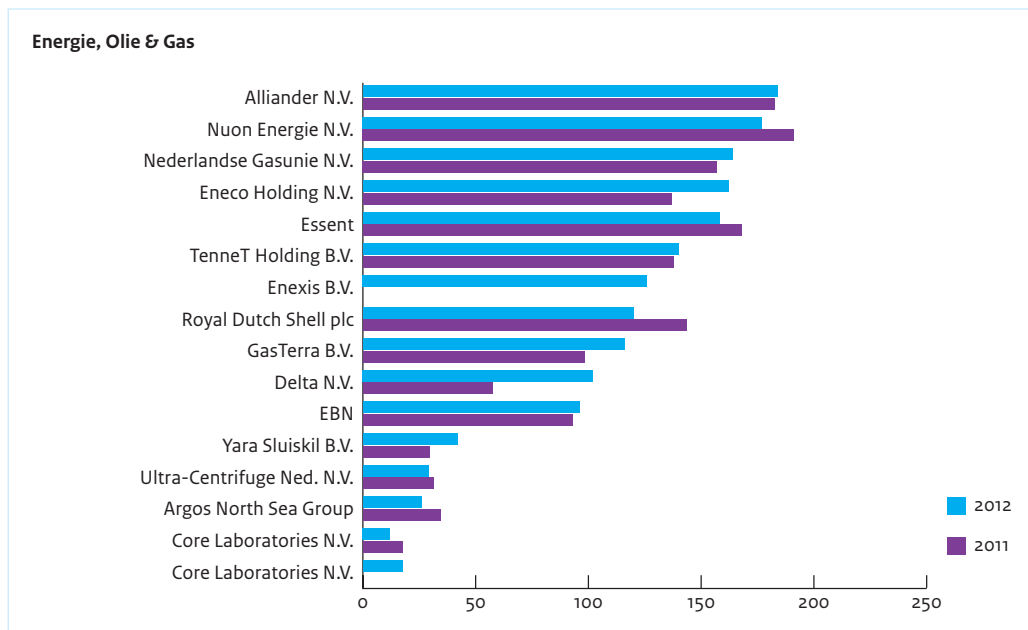
De bedrijfstak consumentenproducten is een van de grootste sectoren binnen de Transparantiebenchmark, echter 18 ondernemingen hebben dit jaar een nulscore behaald. Accell Group is de grootste stijger en heeft met name op de criteria ‘relevantie’ en ‘resultaten’ een inhaalslag gemaakt. De Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij heeft ten opzichte van vorig jaar veel punten verdiend op het thema ‘betrouwbaarheid’.

4.2.4 Dienstverlening

De sector dienstverlening is met 58 ondernemingen, waarvan 17 nulcores, de grootste onderzoeksgroep binnen de Transparantiebenchmark. De sector is divers met financiële en zakelijke dienstverleners,

personeelsdiensten en een zorginstelling. Dit is ook terug te zien in de top 10. Het gemiddelde ligt met 108 punten net boven het gemiddelde van alle deelnemers (vorig jaar 99). De meeste punten blijven liggen op het thema ‘betrouwbaarheid’ en ‘bestuurstructuur’, al presteert deze bedrijfstak hiermee niet beneden het gemiddelde. De top 10 scoort ten opzichte van de overige ondernemingen in deze sector met name bovengemiddeld op de criteria ‘bestuurstructuur’ en ‘maatschappelijk verslaggevingsbeleid’.

Dit jaar hebben vijf nieuwe bedrijven zich aangemeld voor deelname aan de Transparantiebenchmark die in de sector dienstverlening zijn ingedeeld, namelijk TranspaRability, Meeuwssen Ten Hoopen Accountants BV, TNO, Meurs & Molijn en Ecurion. Ecurion staat niet in onderstaande figuur, omdat dit bedrijf een nulscore heeft behaald.

4.2.5 Energie, olie en gas

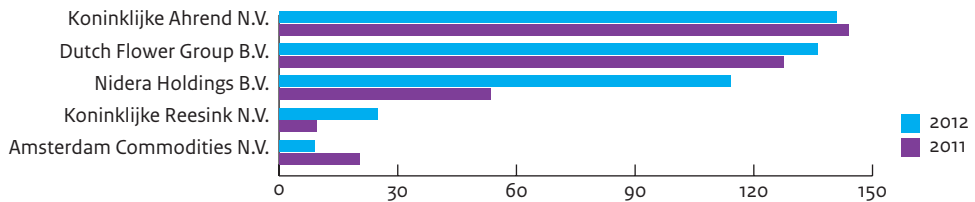
Met een gemiddelde van 110 punten (vorig jaar 109) bevindt de sector energie, olie en gas zich rond de middenmoot. Thema's waarop de 15 ondernemingen bovengemiddeld scoren zijn 'duidelijkheid', 'betrouwbaarheid' en 'betrokkenheid'. De top drie behaalt daarnaast relatief veel punten voor 'resultaten'. Naast 'bestuurstructuur' blijven er voor de criteria 'relevantie' de meeste punten liggen.

Enexis is dit jaar voor het eerst opgenomen in de Transparantiebenchmark (91e plek) en Delta is het meest gestegen (+45 punten). De sector energie, olie en gas heeft 12 nulcores.

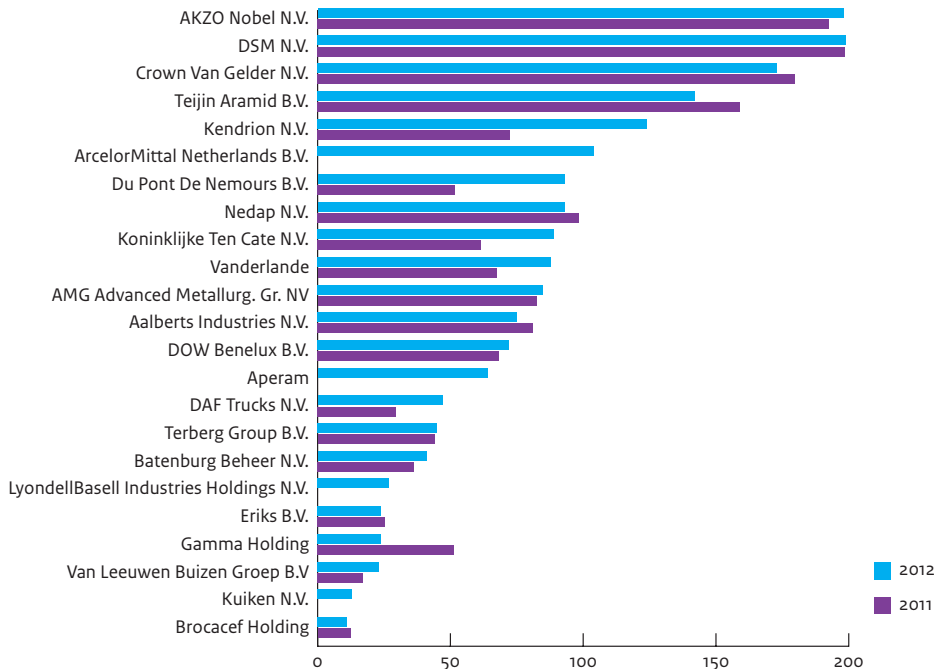
4.2.6 Handelsmaatschappijen

Handelsmaatschappijen is de kleinste sector van de Transparantiebenchmark met vijf ondernemingen en heeft dit jaar gemiddeld 85 punten behaald (vorig

Handelsmaatschappij

Industriële goederen

jaar 90) alhoewel de top drie bovengemiddeld scoort. Op met name de categorieën 'relevantie' en 'betrouwbaarheid' werd beneden de middenmaat gepresteerd. Nidera Holding laat een sterke stijging zien (+61) en is vooral transparanter geworden op de criteria 'strategie en beleid', 'bestuurstructuur' en 'betrokkenheid'. In totaal zijn er 12 ondernemingen met een nulscore in deze bedrijfstak.

4.2.7 Industriële goederen

De industriële goederensector behaalt met 23 ondernemingen een ondergemiddelde score van 81 punten (vorig jaar 69). De meeste punten blijven liggen op de categorie 'bestuurstructuur' (gemiddeld 8 van de totaal te behalen 25 punten). Op het onderdeel 'resultaten' wordt relatief het meest beneden het gemiddelde (-4) gescoord. ArcelorMittal is de hoogste nieuwkomer in de lijst en scoort exact hetzelfde als het totaalgemiddelde, namelijk 104 punten. Verder is het opvallend te noemen dat zowel de nummers 1 als 2 van de Transparantiebenchmark in deze bedrijfstak terug te vinden zijn. Daarnaast heeft de sector industriële goederen naar verhouding veel nulcores (52 van de in totaal 242 nulcores).

4.2.8 Media

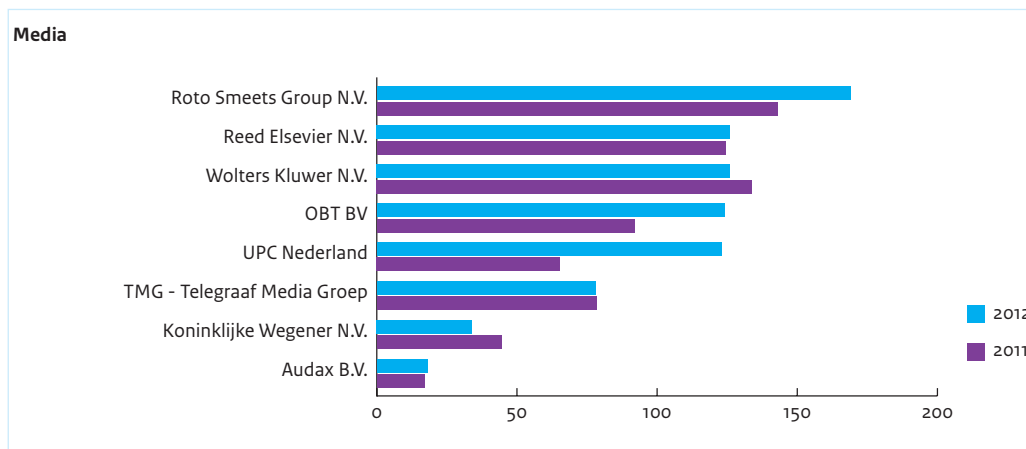
De sector media, waarin acht ondernemingen binnen de onderzoeksgroep van de

Transparantiebenchmark actief zijn, bevindt zich met gemiddeld 100 punten in de middenmoot. Ondernemingen in deze sector hebben gemiddeld 19 punten meer behaald dan vorig jaar. Gemiddeld scoort men het beste op inhoudgerichte categorieën zoals 'strategie en beleid', 'bestuurstructuur' en 'resultaten'. Criteria die samenhangen met maatschappelijk verslaggevingsbeleid en – net als vorig jaar – 'betrouwbaarheid' en 'contextuele samenhang', zijn over het algemeen criteria waarop de minste punten zijn behaald.

De eerste plaats in deze sector wordt ingenomen door Roto Smeets, dat zich heeft "gespecialiseerd in het produceren van kwaliteitsdrukwerk voor efficiënte massacommunicatie." De onderneming is onderdeel van een Europese grafische onderneming. De hekkensluiters in deze sector zijn de uitgevers van kranten en dagbladen. Zij zijn niettemin nog altijd meer transparant dan de 10 bedrijven in deze sector met een nulscore.

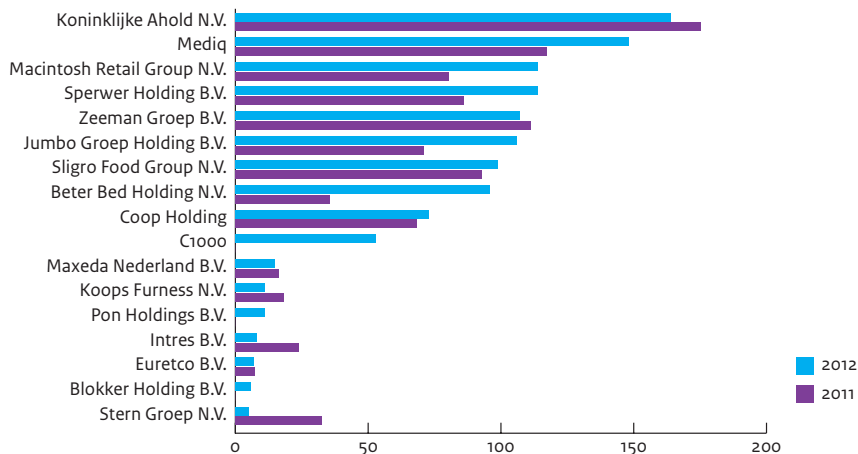
4.2.9 Retail

De 17 retailondernemingen op de Transparantieladder hebben net als voorgaand jaar een gemiddelde score van 67 punten behaald. Hiermee is het de minst presterende sector binnen de Transparantiebenchmark, ook al zijn er zes bedrijven die boven het totale gemiddelde scoren.

Retail

Thema's waar de retailsector ten opzichte van de andere segmenten niet hoog scoort zijn 'resultaten' en 'relevantie'. In 2011 waren dit eveneens onderwerpen waar de retailsector beneden gemiddeld op presteerde.

Ahold gaat voor het tweede jaar aan kop in deze sector. Een opvallende stijger in deze sector is Beter Bed. Dit bedrijf verdient een compliment voor het meer dan verdubbelen van zijn score. De sector retail kent 49 ondernemingen, waarvan er 32 een nulscore behalen.

4.2.10 Technologie

De technologiesector is licht van samenstelling veranderd ten opzichte van vorig, doordat Telez en ASM International hieraan zijn toegevoegd en Kendrion N.V. zichzelf voortaan tot de sector Industriële goederen rekent. Over de hele linie van criteria scoort men gemiddeld 103 punten (vorig jaar 87). Deze bedrijfstak scoort relatief het laagst op 'betrouwbaarheid' en laat ook punten liggen op het thema 'bestuurstructuur'. Opvallend is vooral het laatste, omdat in andere sectoren hierop relatief 'makkelijk' punten worden behaald. In de bedrijfstak technologie bevinden zich in totaal 25

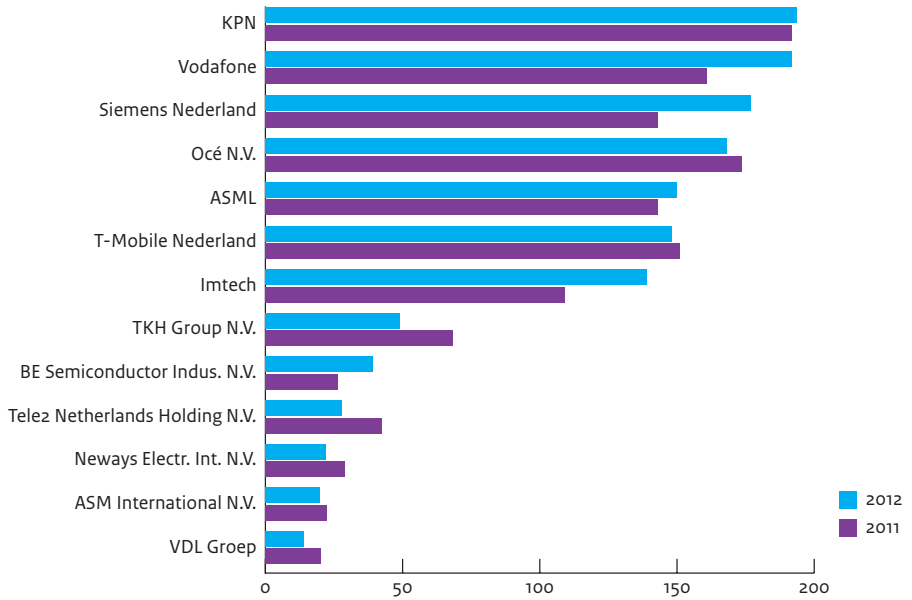
ondernemingen, waarvan er 12 een nulscore hebben behaald.

KPN is nog steeds de nummer 1 in deze sector, al zit concurrent Vodafone het op de hielen. Opvallend is dat Vodafone, hoewel het moederbedrijf in buitenlandse handen is, toch goed scoort met een Nederlandstalig verslag. Zij tonen daarmee aan dat het ook voor dochters van buitenlandse ondernemingen mogelijk is om specifiek naar de Nederlandse stakeholders transparant te zijn. Siemens is in deze bedrijfstak de grootste stijger (+34 punten).

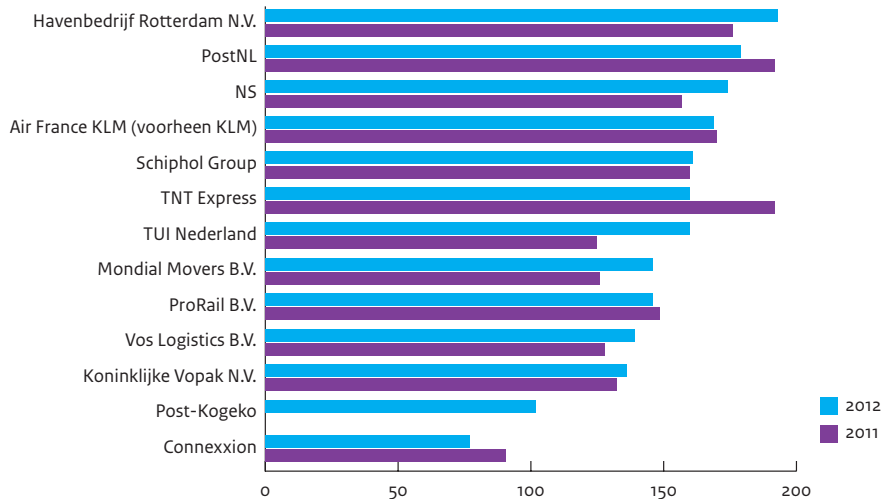
4.2.11 Transport

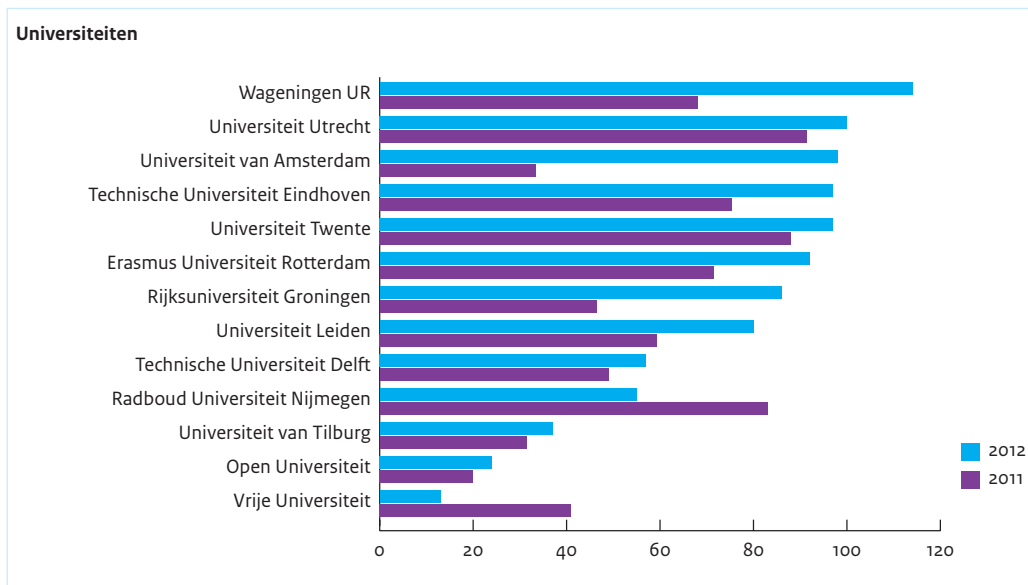
De transportsector (13 ondernemingen op de ladder) scoort gemiddeld het hoogst op de Transparantiebenchmark, met een gemiddelde van 149 punten (vorig jaar 105). Deze bedrijfstak is met een stijging van maar liefst 44 punten ook de sector die het meest in transparantie is toegenomen. De categorieën waarin de transportsector naar verhouding de meeste transparantie biedt zijn 'resultaten' en 'betrokkenheid'. Deze sector scoort van alle bedrijfstakken het hoogst op 'betrouwbaarheid', hoewel dat nog steeds een thema is waar

Technologie

Transport

verbetering te behalen valt. Dit is ook het geval bij 'bestuurstructuur'.

Mondial Movers behaalde vorig jaar de prijs voor beste MKB'er, en ook dit jaar is Mondial Movers de winnaar van de MKB-Kristalprijs. Post-Kogeko is een nieuwe vrijwillige deelnemer die een aardige score behaalt. De nieuwe nummer 1 in de sector Transport is het Havenbedrijf Rotterdam. Het aantal bedrijven waarin de overheid een aandeel heeft of had in de top van deze sector is opvallend te noemen. Van de 24 bedrijven in deze sector krijgen er 11 een nulscore.

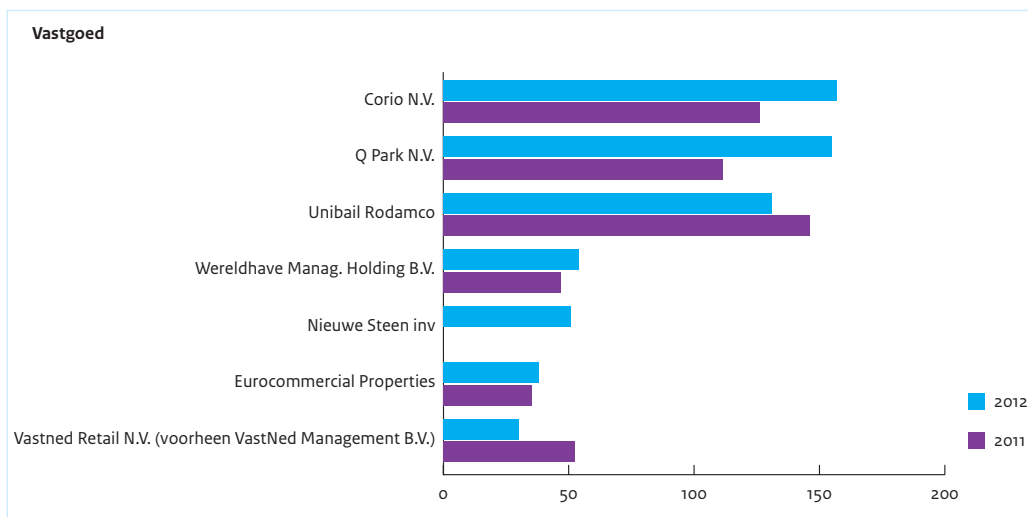
4.2.12 Universiteiten

De sector universiteiten is niet langer de laagst scorende sector in de Transparantiebenchmark. Van de 14 universiteiten, heeft alleen de Universiteit Maastricht een nulscore behaald doordat de verantwoordingsinformatie niet tijdig naar buiten is gebracht. De 13 universiteiten hebben een gemiddelde score behaald van 73 punten (vorig jaar 56). Ook al is dit nog steeds behoorlijk beneden het totaal gemiddelde, het is toch ten opzichte van voorgaande jaren een van de sterkst stijgende

sectoren. De Universiteit van Amsterdam laat zien dat transparantie wel degelijk relevant is voor deze sector met een stijging van 65 punten. De nieuwe nummer 1, Wageningen UR, heeft ook ten opzichte van vorig jaar een indrukwekkende stijging laten zien (+46). Desalniettemin is er nog ruimte voor verbetering, met name op de thema's 'bestuurstructuur', 'betrouwbaarheid' en 'betrokkenheid'.

4.2.13 Vastgoed

Een nieuwe sector dit jaar is vastgoed. De 7 ondernemingen hebben een gemiddelde behaald van 88 punten. Relatief gezien wordt er op de thema's 'resultaten' en 'betrouwbaarheid' de minste transparantie betracht. Criteria waar de vastgoedsector gemiddeld op scoort zijn 'duidelijkheid' en 'contextuele samenhang'. Met name de top drie heeft op deze onderdelen veel punten weten te behalen. Corio en Q Park zijn de grootste stijgers in deze categorie met een toename van 31 en respectievelijk 44 punten. Nieuwe Steen Investments neemt dit jaar voor het eerst deel aan de Transparantiebenchmark vanwege zijn notering aan de AMX.

4.2.14 Voedsel en drank

De voedsel en dranksector scoort met 20 ondernemingen het op drie na hoogst in de Transparantiebenchmark, met een gemiddelde van 129 punten (vorig jaar 112). De score op 'strategie en beleid' van de sector voedsel en dranken is bovengemiddeld, evenals 'resultaten' en 'contextuele samenhang'. 'Betrouwbaarheid' is een thema waarop alleen de top 3 en Unilever boven het totaal-gemiddelde scoren. Koninklijke Wessanen N.V. spant de kroon met een verhoging van 77 punten ten opzichte van vorig jaar, gevolgd door CSM N.V. (+61) en Vion Holding (+53). In totaal hebben van de 49 ondernemingen in de sector voedsel en drank, er 29 een nulscore behaald.

4.3 Internationale Trends

Internationaal zijn er op institutioneel verslaggevinggebied twee belangrijke trends waar te nemen. Het betreft ten eerste het groeiende gezag van het International Integrated Reporting Committee (IIRC). De tweede ontwikkeling is de voortdurende verbetering van de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI) en de navolging die deze richtlijnen vinden. We zullen beide ontwikkelingen

en hun onderlinge relatie in dit hoofdstuk beschouwen.

Veel bekende duurzame bedrijven zijn opgenomen in de Dow Jones Sustainability Index (DJSI). Nederland heeft al jaren een ruime vertegenwoordiging van bedrijven in de hoogste regionen van Dow Jones Sustainability Indexes voor enkele jaren. Akzo Nobel, Unilever en Philips zijn zogenaamde supersector leaders, op een totaal van 19 sectoren. Aangezien veel Nederlandse bedrijven zichzelf graag willen meten met hun collega's in de DJSI, heeft het ministerie hen de gelegenheid geboden zich te vergelijken met de DJSI-genoteerde bedrijven van hun keuze. Dit hoofdstuk bevat een aantal van de belangrijkste inzichten die we hebben opgedaan in dit proces van benchmarking en bestudering van de DJSI-bedrijven.

4.3.1 Geïntegreerde verslaggeving

Het aantal organisaties dat financiële en niet-financiële informatie integreert in één verslag neemt toe. Het vormt een krachtige indicatie dat maatschappelijke verantwoordingsinformatie wordt opgevat als een van de prioritaire gebieden en als onderdeel van de strategie is verankerd in de bedrijfsvoering.

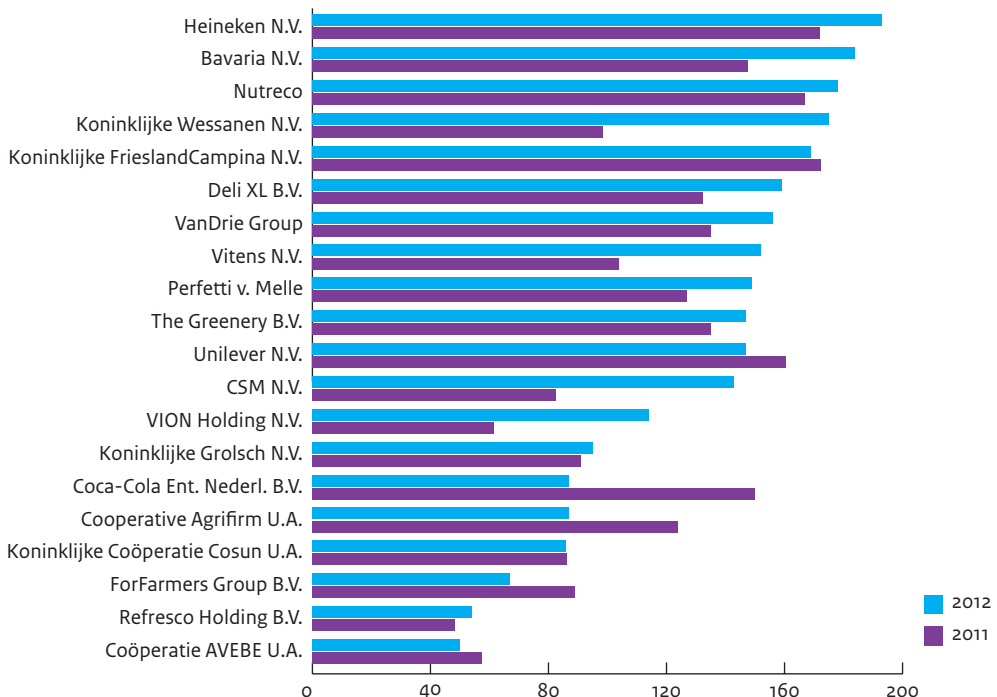
De behoefte aan geïntegreerde verslaggeving volgens het IIRC:

“De kern van integrated reporting is het groeiend besef dat een breed scala aan factoren de waarde van een organisatie bepalen - een aantal van deze is financieel of materieel van aard en zijn gemakkelijk op te nemen in de jaarrekening (bijvoorbeeld onroerend goed, cash), terwijl dat voor veel niet-financiële factoren niet of in mindere mate geldt (zoals mensen, natuurlijke hulpbronnen, intellectueel kapitaal, markt- en regelgevende context, concurrentie, continuïteit van de energievoorziening). Integrated reporting weerspiegelt de brede en lange termijn gevolgen van de beslissingen die organisaties nemen, op basis van een breed scala van factoren, gericht op de creatie en het behoud van waarde. Integrated reporting helpt organisaties op een heldere, uitgesproken manier te communiceren hoe deze gebruik maakt van alle beschikbare middelen en relaties voor het maken en behouden van waarde op de korte, middellange en lange termijn, om zodoende beleggers te helpen om risico's te beheersen en hun middelen zo efficiënt mogelijk te alloceren. “

Met de toename van het aantal organisaties dat zich, naast financiële verslaggeving, bezighoudt met verslaggeving over maatschappelijke verantwoordingsinformatie, groeit de behoefte naar een transparante en eenduidige vorm van verslaggeving. In reactie hierop zijn initiatieven ontstaan die een

uniforme wijze van geïntegreerde verslaggeving bij alle belanghebbenden over het voetlicht trachten te krijgen. Het International Integrated Reporting Committee (IIRC) is hier een goed voorbeeld van. Het IIRC heeft zichzelf gecommitteerd om een wereldwijd geaccepteerd internationaal integrated

Voedsel & Drink

Principe van geïntegreerde verslaggeving	2011	2012	% stijging t.o.v. 2011
Strategische Focus	5,7	6,3	11%
Toekomstgerichtheid	4,4	5,3	20%
Betrokkenheid van Stakeholders	3,7	4,7	27%
Materialiteit, Betrouwbaarheid en Bondigheid	4,0	4,5	13%

Scores (10-puntsschaal) van deelnemers aan de Transparantiebenchmark op vier van de vijf “Guiding Principles” van het IIRC

Onderbouwing methode:

- Strategische focus:
Verloop van de score in de categorie Strategie en Beleid
- Toekomstgerichtheid:
Verloop van de score op criteria 18, 21 en 24 (economische, milieutechnische en sociale doelstellingen + tijdspad)

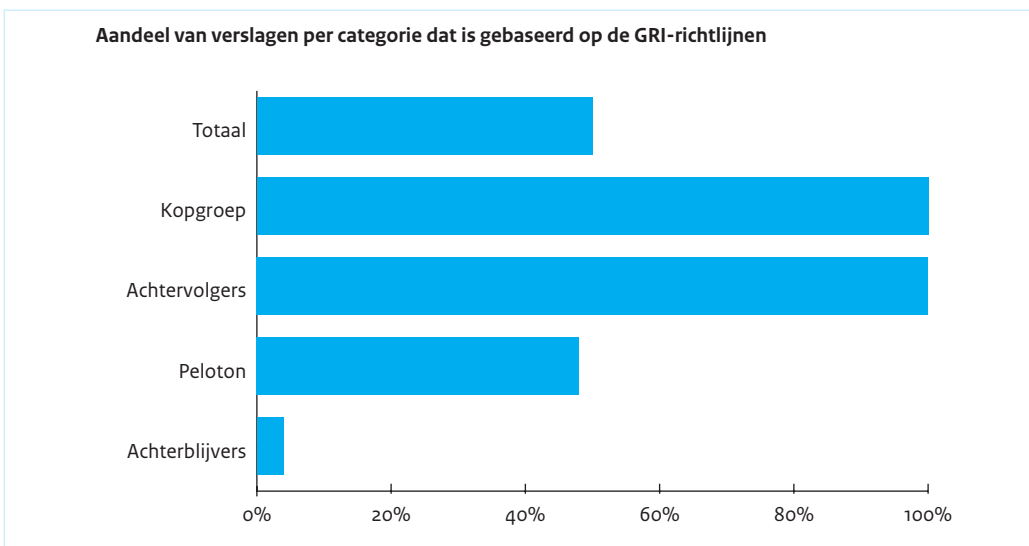
- Betrokkenheid van stakeholders:
Verloop van de score in de categorie ‘stakeholderbetrokkenheid’
- Materialiteit, betrouwbaarheid en bondigheid:
Verloop van de score in de categorieën ‘relevantie’, ‘duidelijkheid’ en ‘betrouwbaarheid’.

reporting raamwerk te ontwikkelen dat organisaties ertoe aanzet om materiële informatie over hun strategie, governance, prestaties en vooruitzichten op een duidelijke, beknopte en vergelijkbaar formaat te presenteren.

Het IIRC heeft een vijftal zogenaamde “Guiding Principles” omschreven. Deze principes kunnen organisaties gebruiken bij het opstellen van een

geïntegreerd verslag. De principes zijn als volgt omschreven:

- 1 *Strategische focus*: De wijze waarop een onderneming haar strategische doelstellingen vormgeeft en in welke mate zij rapporteert over de middelen (people, planet en profit) die gebruikt worden voor de realisatie van deze doelstellingen.
- 2 *Verbondenheid van informatiestromen*: Uit een geïntegreerd verslag blijken de verbindingen tussen

de verschillende onderdelen van het business-model, externe factoren die invloed hebben op de organisatie, en de verschillende resources en relaties waarvan de organisatie en haar prestaties afhankelijk zijn.

- 3 *Toekomstgerichtheid*: De wijze waarop een onderneming de toekomst tegemoet treedt en welke verwachtingen en doelstellingen hierbij horen.
- 4 *Betrokkenheid van stakeholders*: De wijze waarop een onderneming haar stakeholders tegemoet treedt en rekening houdt met hun belangen.
- 5 *Materialiteit, betrouwbaarheid en bondigheid*: De mate waarin de informatie die door een onderneming naar buiten wordt gebracht, materieel en betrouwbaar is en bovendien op bondige wijze wordt gebracht.

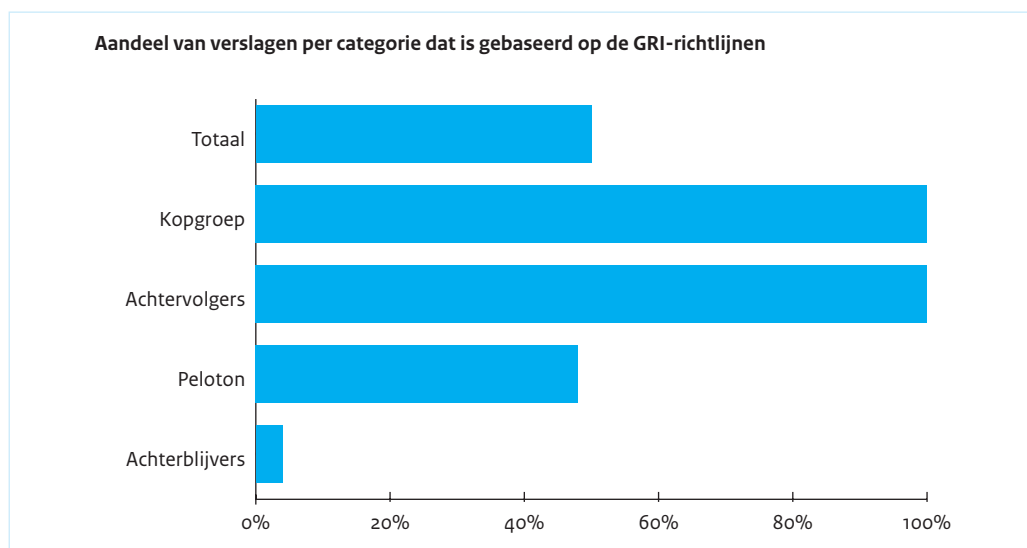
In het kader van de ontwikkelingen op het gebied van geïntegreerde verslaggeving is het interessant om te zien of de ondernemingen die de afgelopen twee jaar deelnamen aan de Transparantiebenchmark zich ontwikkeld hebben op dit gebied. Dit hebben we gedaan door de gemiddelde scores van alle deelnemers binnen een aantal categorieën en/of individuele vragen te relateren aan vier van de vijf “Guiding

Principles” van het IIRC en deze te scoren op een 10-puntsschaal. In de tabel bovenaan pagina 32 zijn de resultaten terug te vinden.

Op basis van de resultaten in de tabel zou men voorzichtig kunnen concluderen dat organisaties die hebben deelgenomen aan de Transparantiebenchmark zich de laatste 2 jaar ontwikkelden in een richting die het voor hen in de toekomst gemakkelijker zal maken om door te groeien naar geïntegreerde verslaggeving.

4.3.2 Global Reporting Initiative

Het Global Reporting Initiative (een van de oprichters van de IIRC) heeft als missie om duurzaamheidsverslaggeving de standaard praktijk te maken voor alle organisaties. Hierop is hun kernproduct ook gericht, namelijk het Sustainability Reporting Framework, dat u kunt downloaden op www.globalreporting.org. Het GRI is een netwerkorganisatie, wat betekent dat ongeveer 30.000 mensen wereldwijd, velen van hen duurzaamheidsdeskundigen, bijdragen aan de werkzaamheden. Het GRI-secretariaat is gevestigd in Amsterdam en coördineert de activiteiten van zijn netwerkpartners.

Het eerste GRI-raamwerk dateert uit 2000, terwijl momenteel het derde generatie raamwerk (G3) van kracht is.

Van bijna 5000 organisaties wereldwijd is bekend dat zij rapporteren volgens de GRI-richtlijnen. In Nederland, de thuisbasis van het GRI-secretariaat en van vele multinationals, wordt het GRI steeds breder nagevolgd. De tabel laat zien dat elk van de eerste 50 bedrijven op de Transparantieladder de GRI-richtlijnen hanteert. Vorig jaar was het nog alleen de top 20 die geheel volgens de GRI-standaard rapporteerde.

Om up-to-date te blijven met ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsmanagement, verslaggeving en duurzaamheid, brengt het GRI in mei 2013 een nieuwe generatie richtlijnen uit (G4). Het gepubliceerde concept van deze nieuwe richtlijnen noemt de volgende doelstellingen voor deze herziening:

- Een leidraad bieden over hoe het proces van duurzaamheidsverslaggeving te koppelen aan de voorbereiding van een geïntegreerd verslag in lijn met de richtlijnen die worden ontwikkeld door het IIRC.
- Een leidraad bieden op een gebruiksvriendelijke manier, zodat nieuwe verslaggevers de richtlijnen gemakkelijk kunnen begrijpen en gebruiken.
- De technische kwaliteit van de richtlijnen inhoudelijk verbeteren en onduidelijkheden en verschillende interpretaties elimineren.
- Zo veel mogelijk harmoniseren met andere internationaal aanvaarde normen.
- Een leidraad bieden voor het identificeren van ‘materiële’ aspecten – vanuit het perspectief van verschillende belanghebbenden – die moeten opgenomen in de duurzaamheidsverslagen.

Het gepubliceerde concept bevat vier voorgestelde significante wijzigingen ten opzichte van de huidige richtlijnen:

- 1 De Application Levels om organisaties te helpen bij het communiceren van de mate van transparantie van hun maatschappelijke verslagen zullen worden geschrapt. Reden voor deze wijziging is dat Application Levels soms verkeerd begrepen worden door de lezers van rapporten. Zij menen ten onrechte dat de Levels een oordeel inhouden over de kwaliteit van het verslag, of zelfs een weerspiegeling van de duurzaamheidsprestaties van de organisatie.
- 2 Boundaries: Het proces is herzien om organisaties te sturen in het bepalen van de inhoud en de grenzen van het maatschappelijk verslag, via een reeks van processtappen (wat te vermelden en wat niet). Het proces begint met het in kaart brengen van een waardeketen (s) en de identificatie van relevante onderwerpen en grenzen, gevolgd door de prioritering van relevante onderwerpen als materiële GRI aspecten, om te worden gevalideerd. De uitkomst van dit proces bestaat uit (1) een kaart van de waardeketen van de organisatie, (2) een lijst van de materiële aspecten (en waar de impact plaatsvindt binnen de waardeketen (s) en (3) gerelateerde standaardonderdelen van de informatievoorziening die moeten worden opgenomen in het duurzaamheidsverslag.
- 3 Managementaanpak: De voorgeschreven informatieverschaffing over managementbenadering is bedoeld om organisaties te voorzien van de mogelijkheid om uit te leggen hoe ze materiële economische, milieu- en sociale impacts beheersen. Het G4 concept schetst een generieke aanpak voor alle onderwerpen en stelt voor dat de informatieverschaffing over managementbenadering moet worden verstrekt op het niveau van elk materieel onderwerp.
- 4 G4 stelt een aantal wijzigingen voor in het rapporteren over bestuur en beloning, om het verband tussen governance en duurzaamheidsprestaties te versterken, rekening houdend met

de consistentie binnen de bestaande bestuurlijke kaders en ontwikkelingen op dit gebied. De voorgestelde wijzigingen omvatten nieuwe toelichtingen in het profielgedeelte van het verslag over de verhouding van de beloning van bestuurders tot de mediaan van de beloningen, de verhouding van de beloning van bestuurders tot de laagste vergoeding en de verhouding van de verhoging van de beloning van bestuurders tot de beloning van de mediaan.

Het is te verwachten, dat toekomstige herziene criteria van de Transparantiebenchmark mede zullen zijn geïnspireerd door de wijzigingen in het GRI-kader en door de ontwikkelingen in geïntegreerde verslaggeving. Verschillende elementen van de nieuwe richtlijnen, zoals de boundaries-benadering, lijken sterk op geïntegreerde rapportage-principes, en zijn al te vinden in de verslagen van een aantal van de koplopers in de Transparantiebenchmark.

4.3.3 Dow Jones Sustainability Index

De Dow Jones Sustainability Indexes (DJSI) werden gelanceerd in 1999. Het is een verzamelindex die de duurzaamheidsprestaties evalueert van de grootste 2.500 bedrijven aan de Dow Jones. Ze vormen een belangrijk referentiepunt voor het investeren in duurzaamheid voor belanghebbenden. In tegenstelling tot de Transparantiebenchmark die de inhoud en de kwaliteit van de maatschappelijke verslaggeving analyseert, is de DJSI gebaseerd op een analyse van de economische, milieu- en sociale prestaties. Dat is een belangrijk verschil om in het oog te houden.

Zoals toegelicht in hoofdstuk 3.1.5, hebben de deelnemers aan de Transparantiebenchmark die een self-assessment hebben uitgevoerd een benchmark aangeboden gekregen waarin zij zichzelf konden afzetten tegen hun DJSI-collega's. Het Transparantiebenchmark-team heeft gedurende het faciliteren van deze benchmarks inzicht gekregen in de stand van de techniek van de

duurzaamheidsverslaggeving wereldwijd. Enkele observaties hieruit willen we u niet onthouden:

- In de internationale verslagen wordt verhoudingsgewijs meer aandacht besteed aan de selectie van relevante onderwerpen om over te rapporteren. In meer dan enkele gevallen worden onderwerpen geplot op een 'materialiteitsmatrix' op relevantie en impact. Op basis hiervan wordt de strategie van de onderneming en de relevante onderwerpen die aan bod komen in het verslag bepaald. Het is duidelijk dat deze ontwikkeling tot uiting komt in het IIRC principe van materialiteit zowel als in de voorgestelde wijziging van de GRI-richtlijnen.
- Bij buitenlandse verslagen worden zaken als supply chain en value chain vaak grafisch weergegeven. De toegankelijkheid van informatie wordt daardoor vergroot, wat essentieel is in een tijd waarin soms informatie-overload dreigt. Wederom bevestigt integrated reporting het belang van deze ontwikkeling.
- Externe verificatie van duurzaamheidsverslagen (door een externe accountant) komt minder vaak voor dan bij de top 25 Nederlandse ondernemingen. Er wordt wel vaker voor gekozen om stakeholders aan het woord te laten die hun mening uiten over het verslag. Het valt nog te bezien of de focus op betrouwbaarheid in geïntegreerde verslaggeving een effect zal hebben op de toepassing van externe verificatie van verslagen.
- Ook aan het onderwerp stakeholderdialoog wordt relatief veel aandacht besteed. In de regel zijn de stakeholderdialogen verder uitgewerkt dan in Nederlandse verslagen gebruikelijk is. Daarbij wordt niet alleen verslag gedaan van de wijze waarop met een bepaalde groep stakeholders gesproken is, maar ook in detail welke onderwerpen daaruit naar voren komen en welke impact dat heeft op het verslag of het beleid van de onderneming. GRI evenals geïntegreerde

rapportage ondersteunen een grotere aandacht voor stakeholderdialoog.

- Tot slot: Net als in de toepassing van de richtlijnen van GRI lijken Nederlandse bedrijven voortrekkers te zijn op het gebied van integrated reporting. Internationaal hebben de meeste bedrijven, zelfs sectorleiders in de Dow Jones Sustainability Index, nog een apart CSR verslag waarin 'integrated thinking' slechts beperkt herkend wordt. De wereldwijde herkomst van de deelnemers aan het proefprogramma geïntegreerde rapportage, met meer dan 80 voornamelijk invloedrijke bedrijven dat werd gelanceerd in oktober 2011, kan deze indruk de komende jaren nog doen wijzigen. Kijk voor een overzicht van bedrijven die meedoen aan het proefprogramma op www.theiirc.org/companies-and-investors/pilot-programme-business-network/.

5 Evaluatie

De filosofie van de Transparantiebenchmark stelt dat een organisatie die transparant aan de omgeving laat zien hoe zij in de maatschappij staat en hoe ze omgaat met het thema duurzaamheid, als gevolg van die transparantie vaak geprikkeld wordt om de prestaties op dit gebied nog verder te verbeteren. De informatie die met de buitenwereld wordt gedeeld is immers een prima basis om de dialoog aan te gaan met stakeholders en deze dialoog leidt in de regel tot verbeteringen. Bij ondernemingen die nog minder ver zijn op het gebied van duurzaamheid leidt transparantie tot kritische zelfreflectie op dit terrein en daarmee ook tot verbeteringen.

5.1 Dialoog met deelnemers

Bij zo'n filosofie past ook een projectaanpak voor de Transparantiebenchmark die recht doet aan deze doelstelling. Een aanpak die evolueert op basis van ervaringen en waarin ruimte is voor dialoog met de deelnemers. In dat kader is geïnvesteerd in een dialoog met de deelnemende organisaties, bijvoorbeeld door het organiseren van een MVO Masterclass voor huidige en potentiële deelnemers en aan de Transparantiebenchmark. Daarnaast wordt er voorafgaand aan de prijsuitreiking een koplopersbijeenkomst gehouden.

De webapplicatie bood deelnemers de mogelijkheid om hun algemene commentaar te delen met de uitvoerder. Veel bedrijven hebben hiervan gebruik gemaakt. De opmerkingen ten aanzien van specifieke criteria en het al dan niet relevant zijn daarvan, hebben wij betrokken bij de herziening van de criteria. Er waren ook verschillende complimenten én suggesties over de webapplicatie. Deze worden besproken met de softwareontwikkelaar en krijgen waar mogelijk een plaats

in het permanente ontwikkelprogramma van de website. Relevante opmerkingen ten aanzien van de Transparantiebenchmark in het algemeen, zijn op de volgende pagina weergegeven en voorzien van een reactie.

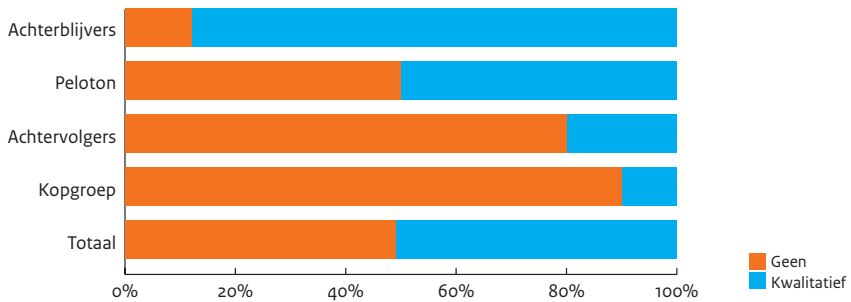
Verder is er dit jaar gekozen voor continuïteit, in de wetenschap dat volgend jaar de criteria worden geactualiseerd. Het ministerie van EZ is dankbaar voor de ontvangen reacties en zal deze gebruiken om het instrument Transparantiebenchmark verder te verbeteren. Alle deelnemers en belangstellenden worden via de website www.transparantiebenchmark.nl op de hoogte worden gehouden van relevante ontwikkelingen. Heeft u nog reacties of feedback? Deze kunt u toesturen aan transparantiebenchmark@minez.nl.

Feedback	Respons
<p>De Transparantiebenchmark helpt om in het projectteam de energie en motivatie te richten op meer transparantie.</p> <p>Leuk en leerzaam om deze self assessment in te vullen.</p>	<p>Goed om te horen!</p>
<p>De Transparantiebenchmark is voor een universiteit / ziekenhuis / niet-beursgenoteerde onderneming / dienstverlener, minder goed te hanteren dan voor bijvoorbeeld beursgenoteerde productiebedrijven.</p>	<p>De criteria in de de Transparantiebenchmark zijn geïnspireerd op de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, het GRI en de opvattingen van de Sociaal-Economische Raad over ketenverantwoordelijkheid. Die principes zijn niet specifiek voor een bepaalde sector ontworpen. Niettemin herkennen wij de spanning tussen de wens om alle deelnemers aan eenzelfde set van criteria te toetsen, en de verschillen die er bestaan tussen sectoren. In het voorstel voor nieuwe criteria is hiermee rekening gehouden door aan de materialiteitanalyse meer betekenis toe te kennen. De sectoranalyses in deze rapportage bieden bovendien voor bepaalde sectoren een meer gelijk speelveld dan de algehele ladder. Er zijn overigens een aantal vrijwillige (kleine) deelnemers uit niet voor de hand liggende sectoren die desondanks een hoge score behalen, zoals de MKB-prijswinnaar van vorig jaar: Mondial Movers.</p>
<p>De Transparantiebenchmark zou zich aan GRI moeten conformeren.</p>	<p>Het ministerie heeft de Transparantiebenchmark ontworpen voor de Nederlandse situatie en maatschappelijke prioriteiten. Het GRI is daarentegen internationaal van opzet en snijdt dus ook thema's aan die in de Nederlandse context weinig relevant zijn. Verder lenen de principes van het GRI zich niet goed voor toetsing en het toekennen van punten. Dat zal met de in 2013 uit te brengen G4-richtlijn vermoedelijk alleen maar minder het geval worden, omdat daaruit waarschijnlijk de 'application-levels' zullen verdwijnen.</p>
<p>Het is belangrijk dat Transparantiebenchmark al ten tijde van het schrijven van jaarverslagen van de ondernemingen ook transparant is over de vragen, indicatoren en scores. Organisaties kunnen hier dan rekening mee houden alvorens jaarverslagen gepubliceerd worden.</p>	<p>Het ministerie streeft ernaar om steeds tijdig te communiceren. Niettemin is de Transparantiebenchmark geen standaard voor verslaggeving maar een waarderingsinstrument dat het ministerie kan veranderen naar believen.</p>
<p>De Transparantiebenchmark houdt geen rekening met buitenlandse bedrijven met Nederlandse dochterbedrijven.</p>	<p>De Transparantiebenchmark richt zich op transparantie ten behoeve van de Nederlandse stakeholder. Een verslag van een moeder is daarom alleen relevant voor zover dit vindbaar is voor die stakeholder, bijvoorbeeld een lokale belangenorganisatie, en voor zover de Nederlandse activiteiten in dat verslag voldoende herkenbaar zijn. Bedrijven als Vodafone en T-Mobile bieden daarom ook een goed scorend Nederlands verslag aan, hoewel de buitenlandse moeder ook al uitgebreid rapporteert.</p>
<p>De Transparantiebenchmark rekent bedrijven af op hoe ze dingen opschrijven en niet op wat bereikt is. De perceptie van buitenstaanders Transparantiebenchmark wordt hierdoor verkeerd gevoed.</p>	<p>In de communicatie rondom de Transparantiebenchmark wordt steeds benadrukt dat er geen oordeel wordt geveld over de maatschappelijke prestaties van een onderneming, maar alleen over de kwaliteit en inhoud van de verslaggeving (zie hoofdstuk 3.1.1). Naar de opvatting van het ministerie is transparantie niettemin wel een voorwaarde voor het voeren van een maatschappelijke dialoog over die prestaties. Het oordeel over de prestaties is aan de stakeholders.</p>

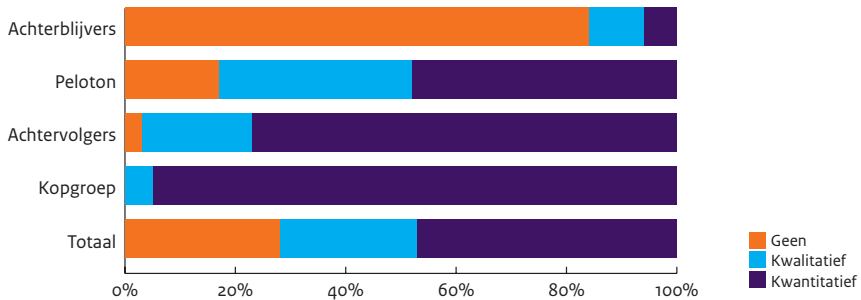
A Bijlagen

A.1 Grafieken themavergelijkingen

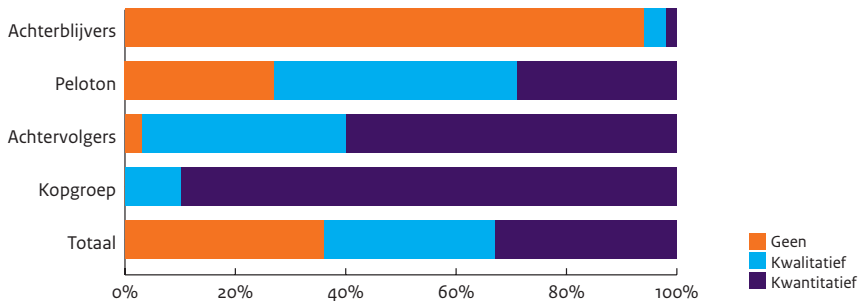
Wijze waarop over economische doelstellingen wordt gecommuniceerd (aantal verslagen), gebaseerd op score op criterium 18

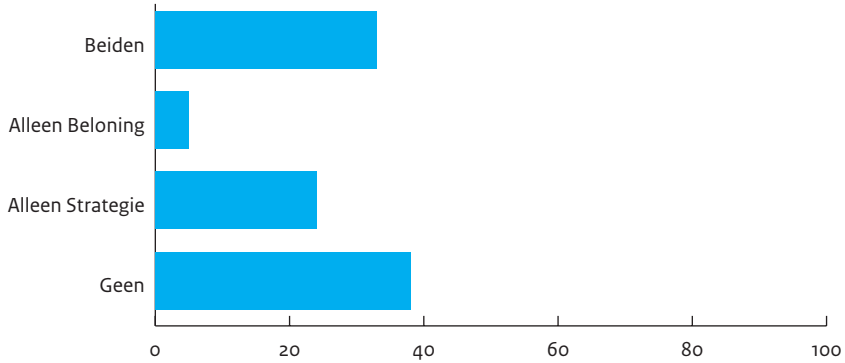
Wijze waarop over milieu doelstellingen wordt gecommuniceerd (aantal verslagen), gebaseerd op score op criterium 21

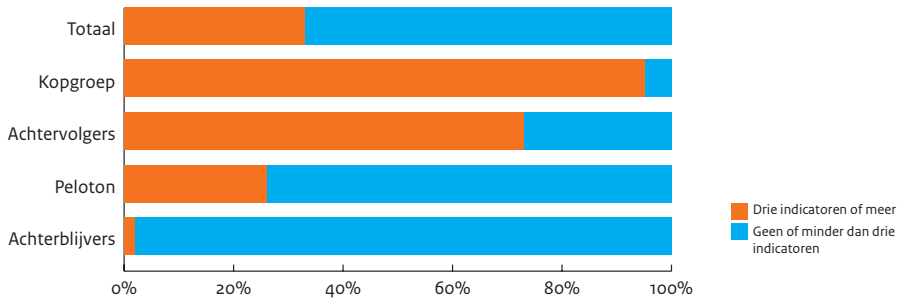
Wijze waarop over sociale doelstellingen wordt gecommuniceerd (aantal verslagen), gebaseerd op score op criterium 24

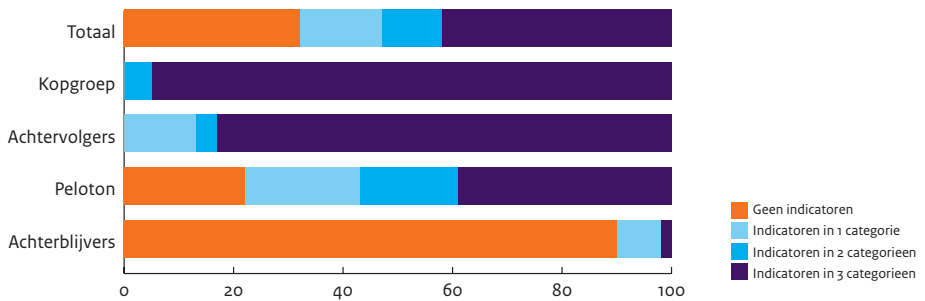
Communicatie over betrokkenheid RvB en/of RvC bij de maatschappelijke aspecten van ondernemen (Strategie en/of Beloning), gebaseerd op score op de criteria 11.2 en 12.1

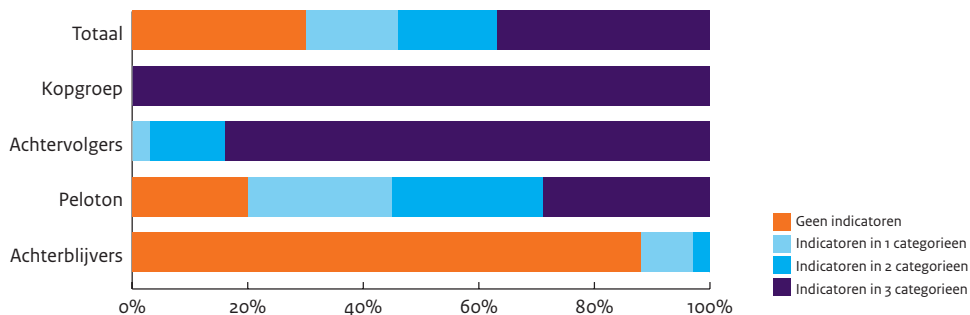
Aantal verslagen met kwantitatieve indicatoren met betrekking tot de niet-financiële economische aspecten van de bedrijfsvoering, gebaseerd op criterium 17.3

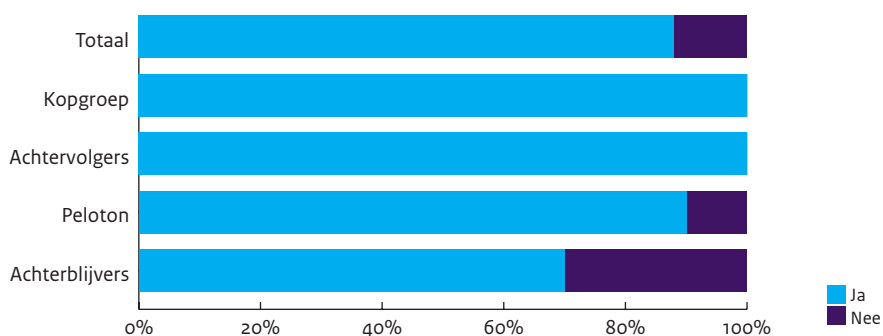
Aantal verslagen met milieu prestatie indicatoren, gebaseerd op criterium 19

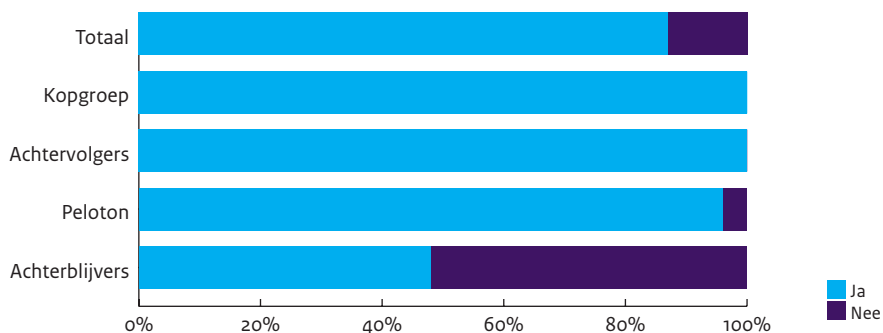
Aantal verslagen met sociale prestatie indicatoren, gebaseerd op criterium 22

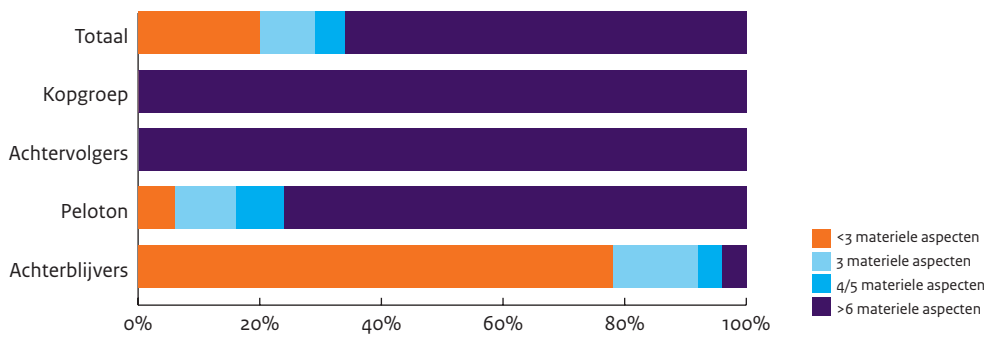
Aantal verslagen met toelichting op algehele bedrijfsstrategie, gebaseerd op criterium 5.1

Aantal verslagen met toelichting op de strategie m.b.t. de maatschappelijke aspecten van ondernemen, gebaseerd op criterium 6.1

Aantal verslagen met (materiële) maatschappelijke aspecten, gebaseerd op criterium 31

B Weblinks naar verslagen

Organisatie	Weblink naar het verslag
Aalberts Industries N.V.	http://www.aalberts.nl/nl/investor_relations/jaarresultaten
ABN AMRO	http://www.abnamro.com/en/about-abn-amro/reports-and-reviews/index.html http://www.abnamro.com/en/Sustainability/reports/index.html
Accell Group	http://issuu.com/accell/docs/jaarverslag_2011/1
Achmea	http://www.annualreport2011achmea.net/downloads/cEN2328_Downloads.aspx http://www.achmea.nl/over-achmea/mvo/Paginas/MVO-jaarverslag.aspx
Aegon N.V.	http://corporatereporting.aegon.com/2011/review/
AerCap Holdings N.V.	http://www.aercap.com/investor-relations/financial-results
Air France KLM	www.klm.com/csr
AKZO Nobel N.V.	http://www.akzonobel.com/nl/beleggersinfo/jaarverslag/ http://www.akzonobel.com/nl/over_ons/sociaal_jaarverslag/
Alliander N.V.	http://jaarverslag.alliander.com/2011/
Allianz Nederland Groep N.V.	http://www.allianz.nl/allianz/allianz/cijfers
AMG Advanced Metallurg. Gr. NV	http://www.amg-nv.com/Investors/Financials/default.aspx
Amphia Ziekenhuis	http://www.amphia.nl/OverAmphia/Pages/Publicaties.aspx
Amsterdam Commodities N.V.	http://www.acomo.nl/uploads/downloads/annual-reports/ACOMO%20NL%2011%20def%20[27-4].pdf
ANWB B.V.	http://www.anwb.nl/binaries/pdf/over-anwb/jaarverslag/2011jaarrekeninganwb2.pdf http://www.anwb.nl/binaries/pdf/over-anwb/jaarverslag/2011jaarverslag_mvo.pdf
Aperam	http://www.aperam.com/uploads/pdf/investors/Aperam%20Annual%20Report%20-%20Final.pdf http://www.aperam.com/uploads/pdf/about/Aperam%20Sustainability%20Report_final%20version.pdf
APG	http://www.apgverslagverantwoordbeleggen.nl/
Apollo Vredestein B.V.	http://www.apollovredestein.nl/over-apollo-vredestein/mvo?Lang=nl-NL
Arcadis N.V.	http://www.arcadis.com/9EB40B58-E56E-481E-8525-0F3FD4DBE58E/Final-Download/DownloadId-85B85D814F484B7A2B9D3A59A2C07C88/9EB40B58-E56E-481E-8525-0F3FD4DBE58E/Content/ArcadisGlobal/Docs/2011/JV11report-compleet-DEF_Midres.pdf
ArcelorMittal Netherlands B.V.	http://www.arcelormittal.com/corp/~/_media/Files/A/ArcelorMittal/investors/annual-reports/AR2011-2012-03-13-final.pdf http://www.arcelormittal.com/corp/news-and-media/publications-and-reports
Argos North Sea Group	http://argosenergies.com/nl/corporate/company-overview/sustainability/
Asito B.V.	http://www.asito.com/dbimages/jaarverslag/Asito_Jaarverslag_2011.pdf http://www.asitoverantwoord.nl/index.html
ASM International N.V.	http://www.asm.com/index.php?option=com_wrapper&Itemid=113

Organisatie	Weblink naar het verslag
ASML	http://www.asml.com/asml/show.do?lang=EN&ctx=312
ASR Nederland N.V.	http://www.asrneland.nl/media/169269/asr_jv_2011_jaarverslag_nl_2.pdf
Atradius N.V.	http://global.atradius.com/images/stories/Annual%20Reports/2011/Annual_Report_2011.pdf http://global.atradius.com/images/stories/Annual%20Reports/2al_Report_2011.pdf http://www.atradiusdutchstatebusiness.nl/Images/DSB_Duurzaamheid%202011%20NL_tcm1008-152677.pdf
Attero Holding N.V.	http://www.muskitopages.nl/2012/attero/jaarverslag2011/
Audax B.V.	http://www.audax.nl/Financien.aspx
Ballast Nedam N.V.	http://www.ballast-nedam.nl/
Bank Ned. Gemeenten N.V.	http://www.bng.nl/smartsite.shtml?id=68144
Batenburg Beheer N.V.	http://www.batenburg-annualreport2011.nl/fileadmin/media/Batenburg_2011/PDF/Batenburg_jaarverslag_2011.pdf
Bavaria N.V.	www.bavaria.com
BE Semiconductor Indus. N.V.	http://www.besi.com/investor-relations/financial-reports-and-publications/financial-reports
Beelen Groep B.V.	www.beelen.nl
Beter Bed Holding N.V.	http://www.beterbedholding.nl/mvo/mvo+rapport/inleiding/cDU701-Inleiding.aspx
BinckBank N.V.	http://www.binckbank-annualreport2011.com
Blokker Holding B.V.	http://www.blokkerholding.nl/Portals/0/PDF/Jaarverslag.BlokkerHolding.NL.DEF.pdf
Brab. Ontw. Maatschappij N.V.	http://www.bom.nl/over-bom/bibliotheek
Brocacef Holding	http://www.brocacef.nl/wps/wcm/connect/brocacef-portal/brocacef/nav2/brocacefholding/
Broekhuis Holding	http://www.broekhuisgroep.nl/jaarverslag_downloaden.html
Brunel International N.V.	www.brunel.net
C1000	http://issuu.com/c1000supermarkten/docs/duurzaamheidsverslag_2011?mode=window&backgroundcolor=%23222222
Capgemini N.V.	http://www.nl.capgemini.com/expertise/publicaties/2011-jaarverslag/
Centric B.V.	http://www.centric.eu/NL/Default/Over-Centric/Jaarverslag.aspx
Coca-Cola Ent. Nederl. B.V.	http://www.cocacolaneland.nl/Home.aspx
CoMore	http://www.co-more.nl/MVO.asp?id=180 , http://www.co-more.nl/comore-media.asp?id=240
Connexion	http://www.connexion.com/data/upload/CNXX_JV_2011_NL_8V.pdf
Coop Holding	http://issuu.com/coopcodis/docs/jaarverslag_2011?mode=window&backgroundcolor=%23222222
Coöperatie AVEBE U.A.	http://www.avebe.nl/LinkClick.aspx?fileticket=Dhh5Avipu0M%3D&tabid=1216&mid=2026

Organisatie	Weblink naar het verslag
Coöperatie UVIT Groep	http://www.cooperatievgz.nl/over-cvgz/Documents/Jaarverslag-VIT-2011-BLAD_WEBVERSIE.pdf http://www.cooperatievgz.nl/over-cvgz/Documents/Sociaal%20Jaarverslag-2011-WEB.pdf
Cooperative Agrifirm U.A.	http://jaarverslag.agrifirm.com/ http://issuu.com/agrifirm/docs/maatschappelijkjaarverslag11?mode=window&backgroundColor=%23222222
Core Laboratories N.V.	https://company.info/id/300659740000
Corio N.V.	http://www.corio-eu.com/tl_files/content_resources/pdf/Annual%20results%202011/Corio-Annual-report-2011.pdf http://www.corio-eu.com/tl_files/content_resources/pdf/Annual%20results%202011/Corio-CSR-Annual-2011.pdf
COVRA	http://www.covra.nl/infocentrum
Crown Van Gelder N.V.	www.cvg.nl
CSM N.V.	http://www.csmannualreport2011.com/index.php?id=2958
CZ Groep	http://www.cz.nl/2011/jaarverslag/integraal-maatschappelijk-verslag.pdf
DAF Trucks N.V.	http://www.daf.com/SiteCollectionDocuments/Environment/Milieujaarverslag_2011_NL.pdf http://www.daf.com/SiteCollectionDocuments/Environment/DAF-milieu-brochure-nl.pdf
De Goudse N.V.	http://www.goudse.nl/jaarverslag.html
De Kon. Nederlandse Munt N.V.	www.knm.nl
De Nederlandsche Bank N.V.	www.jaarverslagdnb.nl
Deli XL B.V.	http://www.delixlduurzaamheidsverslag2011.nl/
Deloitte Holding B.V.	http://deloitteannualreport.nl/
Delta Lloyd Groep	http://verslag.deltalloydgroep.com/nl/
Delta N.V.	http://epub01.publitas.com/delta_nv/jaarverslag2011/ http://www.delta.nl/over_DELTA/MVO/MVO_verslag/
DHV B.V.	http://www.dhv.nl/Over-ons/Duurzaam-Ondernemen
DOW Benelux B.V.	http://www.dow.com/benelux/sustainability/report/index.htm
DSM N.V.	http://annualreport2011.dsm.com/pages/EN/Homepage.html en pdf daar ook te downloaden
Du Pont De Nemours B.V.	http://www2.dupont.com/Dordrecht_Plant_Site/en_NL/index.html
Dura Vermeer Groep	http://www.duravermeer.nl/over_ons/726/publicaties-films http://www.duravermeer.nl/nieuws/artikel/953/publicatie_duurzaamheids-_en_mvo-verslag
Dutch Flower Group B.V.	http://www.dutchflowergroup.nl/nl/460_sociaal-jaarverslag.html
EBN	http://www.ebn.nl/Financieel/Documents/EBN_jaarverslag_2011.pdf
Eneco Holding N.V.	http://jaarverslag2011.eneco.nl/
Enexis B.V.	http://www.muskitopages.nl/2012/enexis/jaarverslag_2011/#/1/ of: www.enexis.nl/jaarverslag

Organisatie	Weblink naar het verslag
Erasmus Universiteit Rotterdam	http://www.eur.nl/eur/corporate_publicaties/jaarverslagen/2011/ http://www.eur.nl/eur/corporate_publicaties/jaarverslagen/2011/sociaal_jaarverslag/
Eriks B.V.	http://eriks.nl/nl/documentatie/algemeen/
Essent	www.essent.nl/mvoverslag
Eureco B.V.	www.essent.nl/mvoverslag
Eurocommercial Properties	http://www.eurocommercialproperties.com/index.php/eurocom/financial_reports_en.html
Exact Holding N.V.	http://ar2011.exact.com/ http://flipbook.exact.com/csr/2011/
Facilicom Services Group	www.facilicom.com
FMO	http://annualreport2011.fmo.nl/media/55394/fmo_ar_2011_-_full_report.pdf
Forbo Flooring B.V.	http://epub00.publitas.com/326/338/#/spreadview/0/
ForFarmers Group B.V.	http://www.forfarmersgroup.eu/nl/?page_id=1283&title=handelsplatform-jaarverslagen
Fugro N.V.	http://www.fugro.com/society/intro.asp
Gamma Holding	http://www.gammaholding.nl/nl?cm=79%2C549%2C592%2C652
GasTerra B.V.	www.gasterra.nl www.gasterraverslag.nl
Grontmij N.V.	http://www.grontmij.com/MediaCenter/Documents/2011/Annual-Report-Grontmij 2011.pdf http://2011.annualreportgrontmij.com/ http://2011.crreportgrontmij.com/
Havenbedrijf Rotterdam N.V.	http://jaarverslag.portofrotterdam.com/
Heijmans	http://www.heijmans.nl/MVO
Heineken N.V.	http://www.annualreport.heineken.com/ http://www.sustainabilityreport.heineken.com/
Holding Nationale Goede Doelen Loterijen N.V.	http://www.duurzameloterijen.nl/goededoelenloterijen_mvo-rapportage_2011.pdf
Holland Casino	http://www.hollandcasino.nl/NR/rdonlyres/9F6F533B-4D2C-4139-878E-6FF530369A88/49306/120501Jaarverslag2011.pdf
Hunter Douglas N.V.	http://investor.hunterdouglasgroup.com/annuals.cfm
Hurks groep B.V.	http://www.hurks.nl/show/nl/pagina/4,Jaarverslagen.html
Hyva Group B.V.	http://www.hyva.com/co/en/Default.aspx?PageID=1514&LinkID=2273
IHC Merwede Holding B.V.	http://www.ihcmerwede.com/about-ihc-merwede/financial-and-social-data/
Imtech	http://annualreport2011.imtech.eu/
Industriebank LIOF N.V.	http://www.liof.nl/nl/algemeen/jaarverslag-2011.aspx
ING Groep	www.ingforsomethingbetter.com/reporting
Intres B.V.	http://www.intres.nl/overintres/Documents/Jaarverslagen/Intres%20jaarverslag%202011.pdf
Janssen De Jong Groep B.V.	http://www.jajo.com/content/jaarverslagen-0

Organisatie	Weblink naar het verslag
Joh. Mourik & Co. Holding B.V.	http://www.mourik.com/jaarbeeld2011/magazine.html
Jumbo Groep Holding B.V.	http://www.jaarverslagenjumbosupermarkten.nl/jaarverslag-2011/cDU7_Jaarverslag-2011.aspx
Kendrion N.V.	www.kendrion.com http://www.kendrion.com/CSR.jsf
Koninklijke Ahold N.V.	https://www.ahold.com/#!/Financial-information/Annual-reports.htm https://www.ahold.com/#!/Corporate-responsibility/CR-Reports.htm
Koninklijke Ahrend N.V.	http://www.ahrend.com/smartsite.dws?language=NL&ch=COM&id=98165
Koninklijke Boskalis Westminster N.V.	http://www.boskalis-annualreports.com
Koninklijke Coöperatie Cosun U.A.	www.cosun-jaarverslag.nl
Koninklijke FrieslandCampina N.V.	http://www.frieslandcampina.com/nederlands/about-us/financial/reports.aspx http://www.frieslandcampina.com/nederlands/responsibility/responsibility-reports.aspx
Koninklijke Grolsch N.V.	http://www.koninklijkegrolsch.nl/duurzaam-verantwoord
Koninklijke Philips Electronics N.V.	www.annualreport2011.philips.com
Koninklijke Reesink N.V.	http://www.royalreesink.com/investor-relations/jaarverslagen/
Koninklijke Ten Cate N.V.	http://www.tencate.com/1896/TenCate/Corporate/nl/Home/Home-Investor-relations/Jaarverslag
Koninklijke Vopak N.V.	www.vopak.com/files/pdf/Vopak_Annual_Report_2011.pdf www.vopak.com/sustainability/sustainability.html
Koninklijke Wegener N.V.	http://www.wegener.nl/overons/jaarverslag.htm
Koninklijke Wessanen N.V.	http://www.wessanen.com/en/investor-center/annual-report/ http://www.wessanen.com/en/about-wessanen/sustainability/performance-factsheet-gri/
Koops Furness N.V.	http://www.koops-furness.nl/index.cfm/fuseaction/main.teksten_show/id/115/mni/1/slt/2/
KPMG N.V.	http://www.kpmg.com/NL/nl/Documents/Verslagen_KPMG/Insights-into-KPMG-2010-2011-TR.pdf
KPN	http://www.kpn.com/corporate/overkpn/Bedrijfsprofiel/Jaarverslag.htm http://www.kpn.com/corporate/overkpn/Bedrijfsprofiel/Jaarverslag.htm
Kuiken N.V.	http://www.kuiken.nl/nieuws/jaarverslag.html
LeasePlan Corporation N.V.	http://www.leaseplan.com/annualreport2011
Legal & General	http://www.landg.nl/binaries/content/assets/downloads/Brochures/Jaarverslag+2011.pdf
LyondellBasell Industries Holdings N.V.	http://annualreport2011-lyb.com/
Macintosh Retail Group N.V.	http://www.macintosh.nl/data/files/downloads/jv_2011_nl_interactief.pdf
Maxeda Nederland B.V.	http://www.maxedadiygroup.com/NL/Upload/pdf/pers/Maxeda%20DIY%20Group%20Jaarverslag%202011-2012%20NL.pdf
Mediq	http://annualreport2011.mediq.com/
Meeuwsen Ten Hoopen Accountants BV	www.mth.nl/kennisgroepen/mvo

Organisatie	Weblink naar het verslag
Menzis Holding B.V.	www.menzis.nl/jaarverslag/
Meurs & Molijn	http://meursenmolijn.nl/sites/default/files/Maatschappelijk%20jaarverslag%202011.pdf
MN	http://www.mn.nl/jaarverslag/chapter4.html
Mondial Movers B.V.	http://www.mondial-movers.nl/content/verslagen.html
Nedap N.V.	http://www.nedap.com/nl/over-nedap/downloads/nedap-jaarverslag-2011pdf/
Nederlandse Gasunie N.V.	http://www.gasunie.nl/bibliotheek/jaarverslag-2011 http://www.gasunie.nl/bibliotheek/mvo-jaarverslag-2011
Neways Electr. Int. N.V.	http://www.neways.nl/Content.aspx?sid=1&cid=196&mid=0&ctl=&mnu=565
NIBC Bank N.V.	http://annualreport2011.nibc.com/
Nidera Holdings B.V.	www.nidera.com
Nieuwe Steen inv	http://www.nsi.nl/page/view/name/13-financieele-rapporten
NS	www.ns.nl/jaarverslag
Nuon Energie N.V.	www.nuon.nl
Nutreco	http://www.nutreco.com/images/stories/NutrecoPublications/Annual_Reports/PDF/2011/20nut2008_final_layout_at_nut_160212.pdf http://www.nutreco.com/images/stories/NutrecoPublications/CSR/2011/20nut2009_lay-out_at_nut_13h40_140212.pdf
NV NOM Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland	http://www.nom.nl/contact
NWB Bank	https://www.nwbbank.com/nwb-bank/publicaties/jaarverslagen/
OBT BV	www.obt.eu
Océ N.V.	http://investor.oce.com/reports/reports/annual-report/default.aspx http://global.oce.com/oce-sustainability/downloads/sustainability-report/default.aspx
Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV	www.oostnv.nl
ONVZ	http://www.onvz.nl/zorg.htm?ch=def&id=financieel-jaarbericht-2011
Open Universiteit	http://www.ou.nl/web/over-ons/jaarverslag
Oracle Nederland B.V.	http://www.oracle.com/us/industries/financial-services/annual-report-2011-2012-1713441.pdf
Ordina N.V.	http://jaarverslag2011.ordina.nl/jaarverslag/
Perfetti v. Melle	http://www.perfettivanmelle.nl/mvo
Pon Holdings B.V.	http://www.pon.com/werken-bij-pon/sociaal-jaarverslag-2011.4573.lynkx?utm_source=Welkom+bij+Pon&utm_medium=searchbox&utm_term=sociaal+jaarverslag
Post-Kogeko	www.post-kogeko.nl
PostNL	http://annualreport2011.postnl.com/
PricewaterhouseCoopers	http://www.pwc.nl/nl/onze-organisatie/jaarbericht-pwc-nederland-2010-2011.jhtml
ProRail B.V.	http://www.prorailjaarverslag.nl/

Organisatie	Weblink naar het verslag
Q Park N.V.	http://www.q-park.com/DesktopModules/ITOmni.EFolder/Folders/FlashFolder/RenderFolder.aspx?IDS=7620 6330 0 200
Rabobank	http://www.jaarverslagenrabobank.nl/FbContent.ashx/downloads/Jaarverslag_2011_Rabobank_Groep_(integraal).pdf http://www.jaarverslagenrabobank.nl/FbContent.ashx/downloads/Maatschappelijk_Verantwoord_Ondernemen_2011_Rabobank_groep_(integraal).pdf
Radboud Universiteit Nijmegen	http://www.ru.nl/over_de_universiteit/feiten_cijfers/vm/jaarverslag_en/
Randstad Holding B.V.	http://www.randstadannualreport.com/
Reed Elsevier N.V.	http://www.reedelsevier.com/Pages/Home.aspx
Refresco Holding B.V.	www.refresco.com
Rijksuniversiteit Groningen	http://www.rug.nl/Corporate/universiteit/feitenEnCijfers/jaarverslagen/index
Roto Smeets Group N.V.	http://www.rotosmeetsgroup.com/alg/Downloadenofaanvragen.asp http://www.rotosmeetsgroup.com/alg/SocialReport.asp
Royal BAM Group	http://www.bam.nl/sites/bamnl/files/03_2011_jaarrapport.pdf http://www.bam.nl/sites/bamnl/files/bam_duurzaam_nl_18_april_.pdf
Royal Dutch Shell plc	http://www.shell.com/home/content/environment_society/reporting/s_reports/
Royal Haskoning	http://www.royalhaskoning.com/nl-NL/OverOns/Pages/default.aspx
SBM Offshore	http://www.sbmoffshore.com/wp-content/uploads/2012/07/SBM-Report-on-selected-Key-Sustainability-Indicators-2011.pdf
Schiphol Group	www.jaarverslagschiphol.nl
Schuttelaar & Partners	http://magazine2012.schuttelaar.nl/2012/cover
Siemens Nederland	http://www.corporate.siemens.nl/nl/duurzaamheid/index.htm
Simac Techniek N.V.	http://www.simac.com/nl/techniek/holding-nieuws/DU4492_Jaarverslag-2011-beschikbaar.aspx
Slibverwerking Noord-Brabant N.V.	http://www.snb.nl/publicaties/jaarverslagen/176
Sligro Food Group N.V.	http://www.sligrofoodgroup.nl/INVESTORRELATIONS/FINANCIELEPUBLICATIES/JAARVERSLAGEN/Pages/jaarverslagen.aspx
SNS REAAL N.V.	http://www.snsreaaljaarverslag.nl/2011/docs/default/downloads/jv_2011_nl.pdf
Sogeti Nederland B.V.	http://www.sogeti.nl/search/results?k=jaarverslag
Sperwer Holding B.V.	http://www.plus.nl/over-plus/sperwer/sperwer-jaarrekeningen
Spyker Cars N.V.	http://www.spykernv.com/?mid=1&smid=4
Stern Groep N.V.	http://www.stern.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=109&Itemid=127
Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij	www.nederlandsestaatsloterij.nl
TBI Holdings	http://www.tbi.nl/uploads/tbi/files/61669_jvslg_tbi_nl.pdf http://www.tbi.nl/uploads/tbi/files/62396_tbi_duurzaamheid_2011_web.pdf
TU Delft	http://home.tudelft.nl/over-tu-delft/feiten-en-cijfers/jaarverslagen/
TU Eindhoven	http://www.tue.nl/uploads/media/TUE_jaarverslag_2011_01.pdf
Teijin Aramid B.V.	2011.sustainabilityreport.teijinaramid.com

Organisatie	Weblink naar het verslag
Tele2 Netherlands Holding N.V.	http://newsroom.tele2.nl/wp-content/uploads/2011/01/Tele2-Jaarverslag-2011.pdf
TenneT Holding B.V.	http://www.tennet.org/english/tennet/publications/annual_report/Annual-Report-2011.aspx http://www.tennet.org/images/DTP_TenneT_CSR-verslag_2011_ENG_07052012_tcm41-20667.pdf
Terberg Group B.V.	geen link
The Greenery B.V.	http://www.jaarverslag.thegreenery.com/dl/jaarverslag-thegreenery-2011.pdf http://www.thegreenery.com/media/273646/duurzaamheidsverslag-11-nl.pdf
TKH Group N.V.	www.tkhgroup.com
Telegraaf Media Groep	http://www.tmg.nl/Investors/annual-reports/?language=nl&size=11px
T-Mobile Nederland	http://www.annualreport.telekom.com/site0411/en/index.php?tcfs=896235c5d73770c6e4cc4a32cdda4d86 http://www.t-mobile.nl/corporate/mvo , http://www.cr-report.telekom.com/site12/about-report
TNO	http://www.tno.nl/content.cfm?context=overtno&content=overtnosub&laag1=36&item_id=47
TNT Express	http://www.tnt.com/content/dam/corporate/pdfs/Archive/Quarterly%20reports/2012/AR2011/tnt-express-annual-report-2011.pdf
TomTom N.V.	http://corporate.tomtom.com/index.cfm
TranspaRAbility B.V.	http://www.transparability.nl
TUI Nederland	TUI NL - http://www.tui.nl/binaries/tuin/duurzaam-toerisme/dt-jaarverslag-2011/duurzaam-toerisme-jaarverslag-2011-lr.pdf en TUI Travel PLC (TTP) - http://ara2011.tuitravelpc.com/uploads/annualreport/TUI_ara11.pdf
Twynstra Gudde	www.tg.nl
Ultra-Centrifuge Ned. N.V.	per e-mail beschikbaar
Unibail Rodamco	http://www.unibail-rodamco.com/W/do/centre/annual-reports
Unica Installatiegroep B.V.	www.unica.nl
Unilever N.V.	http://www.unilever.com/images/Unilever_AR11_tcm13-282960.pdf http://www.unilever.com/sustainable-living/ and specifically http://www.unilever.com/images/uslpUnilever_Sustainable_Living_Plan_Progress_Report_2011_tcm13-284779.pdf
Unit 4 N.V.	http://www.unit4.nl/over-unit4/investor-informatie
Universiteit Leiden	http://media.leidenuniv.nl/legacy/jaarboek2011-nl.pdf
Universiteit Twente	www.utwente.nl/jaarverslag/
Universiteit Utrecht	http://www.uu.nl/SiteCollectionDocuments/corp/Lustrum/UU%20Jaarverslag%202011%20web.pdf
Universiteit van Amsterdam	http://www.uva.nl/over_de_uva/publicaties/jaarverslagen.cfm/C5AE2EC9-2F8B-4F03-88FBEE6D23C769D7
Universiteit van Tilburg	http://www.tilburguniversity.edu/nl/jaarverslag2011.pdf
UPC Nederland	http://overupc.upc.nl/nieuws/publicaties/jaarverslag/
USG People N.V.	http://jaarverslag.usgpeople.com/

Organisatie	Weblink naar het verslag
Van Gansewinkel Groep	www.jaarverslagvangansewinkelgroep.nl
Van Lanschot Bankiers	http://www.vanlanschot.nl/vanlanschot/over-van-lanschot/mvo/externe-communicatie.html
Van Leeuwen Buizen Groep B.V.	http://www.vanleeuwenbuizen.eu/nl/profiel/publicaties
Van Oord	http://www.vanoord.com/about-us
Van Wijnen Groep N.V.	http://www.vanwijnen.nl/over_van_wijnen/financieel/jaarverslag/
Vanderlande	www.vanderlande.com/corporateresponsibility
VanDrie Group	http://www.vandriegrup.nl/mvo/
Vastned Retail N.V.	http://www.vastned.nl/pers___publicaties/jaarverslagen/
VDL Groep	http://www.vdlgroep.com/data/uploads/vd1%20groep/VDL%20Groep/VDL_JV%202011%20NL_screen.pdf
VebeGo International N.V.	http://static.vebego.com/pages/Jaarverslag_2011_NL/ http://static.vebego.com/pages/Duurzaamheidsverslag_2010_NL/ http://static.vebego.com/pages/OlijfgroenBoekje_2011_NL/index.html#/47/zoomed
VION Holding N.V.	www.vionfoodgroup.com
Vitens N.V.	http://www.vitensjaarverslag.nl/
Vodafone	http://over.vodafone.nl/duurzaam/visie-en-strategie/rapportages
VolkerWessels	www.volkerwessels.com http://www.volkerwessels.com/nl/corporate-responsibility/duurzaamheidsverslag-2011
Vos Logistics B.V.	http://voslogistics.nl/reports/sustainability/2011/
Vrije Universiteit	http://www.vu.nl/nl/over-de-vu/profiel-en-missie/cijfers-en-naslagwerken/naslagwerken/index.asp
Wageningen UR	http://documents.plant.wur.nl/wur/Duurzaamheidsverslag_WageningenUR_2011.pdf
Wavin N.V.	http://www.wavin.com/com/CSR_Reporting.html
Wereldhave Management Holding B.V.	www.wereldhave.com
Wolters Kluwer N.V.	http://reports.wolterskluwer.com/2011/ar/servicepages/welcome.html http://reports.wolterskluwer.com/2011/sr/annexes/disclosureofmanagementapproachgri.html
Yara Sluiskil B.V.	http://www.yara.nl/doc/39761_2011_Duurzaamheidsverslag.pdf
Zeeman Groep B.V.	http://www.jambooty.be/nl/api/embed?doc=1003467&token=70a56fbad8db6b44f6acf0fb29a3a1f3&sidebar=true&bgcolor=&skin=2&language=dutch&slider=false&pageinput=false&pageindex=true&print=true&download=true&search=false&fpage=true&menu=true&langnl=false&langfr=
Zesko Holding B.V.	https://www.ziggo.com/nl/investors/financiele-publicaties/

C Bedrijven met een nulscore

In de benchmark van dit jaar hebben in totaal 242 bedrijven een nulscore gekregen. Van een aantal van deze bedrijven is bekend dat er een moederbedrijf is dat een financieel en/of maatschappelijk verslag publiceert. Deze ondernemingen zijn gemarkeerd met een asterisk (*). Soms heeft de moeder een uitgebreid maatschappelijk verslag beschikbaar, dat echter niet voldeed aan de eisen van het deelnameprotocol. De Transparantiebenchmark geeft dan ook geen oordeel over dit eventueel aanwezige moeder-verslag, omdat die verslaggeving niet ontvankelijk werd verklaard. Het deelnameprotocol van de Transparantiebenchmark bepaalt namelijk welke verslagen in aanmerking komen om te worden meegenomen in de beoordeling. Daarvoor hanteert het protocol de volgende vier toetsstenen:

- 1 Publiek toegankelijk verantwoordingsinformatie: De te beoordelen informatie moet de status hebben van publiek toegankelijke verantwoordingsinformatie. Dit houdt in dat verslaggeving beschikbaar is op de website of tenminste kosteloos opvraagbaar is. Verslagen die alleen tegen betaling bij de Kamer van Koophandel kunnen worden ingezien, krijgen een nulscore.
- 2 Periodieke verantwoordingsinformatie: De te beoordelen informatie moet de status hebben van periodieke verantwoordingsinformatie. Dit wil zeggen dat de verslaggeving een bepaalde periode bestrijkt en dat deze periode ook geduid wordt. Alleen de meest recente verantwoordingsinformatie wordt meegenomen, dit is doorgaans de verslaggeving over het verslagjaar dat is geëindigd in 2011. Alleen verantwoordingsinformatie

die gepubliceerd is vóór 1 juli 2012 komt in aanmerking voor beantwoording van de vragen. In de regel zullen toespraken, verslagen van bijeenkomsten met stakeholders, persberichten, brochures, interne tijdschriften of specifieke rapporten over de steun aan bijvoorbeeld goede doelen niet in aanmerking komen als periodieke verantwoordingsinformatie.

- 3 Verantwoordingsinformatie op websites: Eventuele informatie op websites komt in aanmerking voor beantwoording van de vragen mits in de periodieke verantwoordingsinformatie hier expliciet en gedetailleerd naar verwezen wordt. Met een expliciete en gedetailleerde verwijzing wordt bedoeld: een specifieke weblink die de lezer direct navigeert naar de juiste, afgebakende, informatie op de website. Een willekeurige webpagina over MVO, waar op geen enkele wijze aan wordt gerefereerd in de periodieke verantwoordingsinformatie, komt niet in aanmerking voor beantwoording van de vragen. Indien de verantwoordingsinformatie in zijn geheel digitaal wordt aangeboden (web-based reporting), dient te worden voldaan aan punt 2 'periodieke verantwoordingsinformatie', welke duidelijk wordt afgebakend van de overige informatie op de website. Informatie op webpagina's waarvan niet kan worden aangetoond dat het periodieke verantwoordingsinformatie betreft komt niet in aanmerking.
- 4 Niet-Nederlandse verantwoordingsinformatie: Niet-Nederlandse verantwoordingsinformatie (bijvoorbeeld een jaarverslag van een

buitenlandse moeder) komt in aanmerking voor beantwoording van de vragen, mits:

- a het mogelijk is op grond van de informatie in het internationale jaarverslag de bedrijfsactiviteiten te onderscheiden die betrekking hebben op Nederland, in termen van omzet en aantal medewerkers;
- b het internationale verslag een voldoende helder beeld geeft van de mate waarin de gepubliceerde data en informatie (ook) betrekking heeft op Nederlandse activiteiten op het gebied van het profiel, strategie & beleid, managementbenadering, resultaten en verslaggeving. De relatie en mogelijke verschillen in

activiteiten tussen corporate en Nederland dienen te zijn beschreven en toegelicht;

- c het internationale jaarverslag, voor zover niet gesteld of vertaald in het Nederlands, is gesteld of vertaald in het Frans, Duits of Engels (in aansluiting op BW 2:403, lid 1, sub d).
- d er een expliciete en precieze verwijzing is opgenomen in het Nederlandse maatschappelijk verslag naar het internationale (geaggregeerde/corporate) jaarverslag. Bij vrijwillig toegetreden buitenlandse bedrijven zonder Nederlands jaarverslag geldt deze laatste eis niet.

Naam organisatie
A. Hakpark B.V.
ABB B.V.*
Accenture B.V.*
Adecco Nederland Holding B.V.*
Advanced Travel Partners Nederland B.V.
Albron Nederland B.V.
Alliance Boots B.V.*
Amega Holding B.V.
American Express Services Europe Limited*
Amtrada Holding B.V.
Ardagh Group Netherlands B.V.*
Asics Europe B.V.*
AstraZeneca B.V.*
Astrum Automotive B.V.
Atos Origin Nederland B.V.*
AutoBinck Beheer N.V.
A-Ware Food Group B.V. (voorheen Anker Food Group)
Bakkersland Groep B.V.
Ball Pack. Europe Holding B.V.*
BASF Nederland B.V.*
BCD Holdings N.V.*

Naam organisatie
Beleggingsmij. Braverassa B.V.
Bluewater Energy Services B.V.
BMW Nederland B.V.*
Bosal Nederland B.V.
Boston Scientific Int. B.V.*
BP Nederland Holdings B.V.*
British American Tobacco International (Holdings) B.V.*
BT Nederland N.V.*
Burg Industries B.V.*
C. den Braven Beheer B.V.
Caldic B.V.
Canon Europa N.V.
Cargill B.V.*
Cementbouw B.V.*
Center Parcs Europe N.V.*
CEVA Logistics Holdings B.V.*
CFS Holdings B.V.*
Charden International B.V.
Chartis Europe S.A.*
Citadel Enterprises B.V.
Coöp. Inkoopver. Superunie BA

Naam organisatie
Coöp. Kon. Fruitmast. Grp. UA
Coöper. Kon. Cebeco Groep UA
Copaco Nederland B.V.
Cornelder Holding B.V.
Da Holding B.V.
Damen Shipyards Group N.V.
Danone Baby & Med. Nutr. B.V.*
De Groot Verschuur Hold. B.V.*
De Hoop Terneuzen B.V.
de Persgroep Nederland B.V.
De Rijke Continental B.V.
De Stiho Groep B.V.
De Vierschaar B.V.
Deka Exploit.maatsch. B.V.*
Delek Nederland B.V.
Denkavit Internationaal B.V.
Denso Int. Europe B.V.*
Dexcom Holdings N.V.
Dirk van den Broek Supermarkten B.V.
DOC Kaas
Draka Holding N.V.*
Dyckerhoff Basal Nederl. B.V.*
E.ON Benelux N.V.*
Econosto N.V.*
Ecurion
Electrolux Holding B.V.*
Elopak B.V.*
Endemol Group N.V.
Envema B.V.
Equens SE
Ericsson Holding Int. B.V.*
Esso Benelux B.V.*
Eur. Container Terminals B.V.*
Euro-Scrap Alliance B.V.
Eurospecialities Foods B.V.

Naam organisatie
Ewals Holdings B.V.
Fabory Nederland B.V.
Falcon Holding B.V.
Farm Frites Beheer B.V.
Flowserve*
Foot Locker Europe B.V.*
Free Record Shop Holding B.V.
FUJIFILM Europe B.V.*
GDF SUEZ Global Gas Hold. B.V.*
General Motors Nederland B.V.*
Generali Verz.groep N.V.
Genzyme Europe B.V.*
GlaxoSmithKline*
Glencore Grain Rotterdam B.V.*
G-Star Raw C.V. (voorheen Jill Holding B.V.)
Gulf Holding B.V.
GVB Amsterdam
Hagemeyer N.V.
Heiploeg Group
Hertel Holding B.V.*
Hitachi Machinery N.V.*
Homel Holding B.V.*
Honeywell Netherl. Hold. B.V.*
Hoogvliet B.V.
Hoogwegt Groep B.V.
Hoya Holdings (Asia) B.V.(voorheen Hoya Holdings N.V.)
Hyster
IBM Nederland BV*
IKEA Nederland B.V.*
Imation Europe B.V.*
IMCD Holding B.V.
Inalfa Roof Systems Hold. N.V.
INEOS NOVA Eur. Holding B.V.
Ingram Micro*
Int. Flavors & Fragrances B.V.*

Naam organisatie
Interface Europe B.V.*
Interfood Holding
Intergamma B.V.
InterGen N.V.*
ISS Holding Nederland B.V.*
Janssen-cilag
Jetix Europe N.V. (Disney XD)*
Jurriens Exploitiemij. B.V.
Kamstra Export BV
Kawasaki Motors Europe N.V.*
Keppel Verolme B.V.
Koninklijke Distill. Dirkzwager B.V.*
Koninklijke Smilde B.V.
Koninklijke Wagenborg
Koninklijke Zeelandia Groep B.V.
Koop Holding
Kramp Groep B.V.
Kruidenier Groep B.V.
Kuehne + Nagel N.V.*
Kuwait Petroleum B.V.
Kyocera Mita Europe B.V.*
Leaf International B.V.*
LEDlicht Nederland B.V.
Loders Croklaan Group B.V.*
Logica Nederland B.V.
Lohomij B.V.
Loyens & Loeff N.V.
Manpower Nederland B.V.*
Markeur
Mars Nederland B.V.*
Maxxium Worldwide B.V.*
MCB International B.V.
Meatpoint B.V.
Medtronic B.V.*
Mexx Europe Holding B.V.

Naam organisatie
MHI Equipment Europe B.V.*
Michelin Nederland N.V.*
Mijwo Beheer B.V.
Miss Etam B.V.
Mitsubishi Caterp. Forkl. B.V.*
Mitsubishi Electric Eur. B.V.*
Mitsubishi Motors Europe B.V.*
Momentive Specialty Chemicals BV
Nedcar
Nedfast Holding B.V.
Nedri Spanstaal B.V.
Nefit B.V.*
Nestlé Nederland B.V.*
New Skies Investm. Hold. B.V.*
Nike Eur. Operat. Neth. B.V.*
Norfolk Holdings B.V.*
Norit International B.V.
NXP Semiconductors Neth. B.V.*
OAD Groep
ODS B.V.
Omron Europe B.V.*
Optiver Holding B.V.
Oracle Nederland B.V.*
Otra N.V.
Oxbow Coal B.V.
Oxxio B.V.*
P.L. v. Merksteijn Hold. B.V.
Peugeot Nederland*
PGA Nederland N.V.*
Philip Morris Int. Hold. B.V.*
Poiesz Beheer B.V.
Postkantoren B.V.*
Pouw Beheer B.V.
PPG Coatings Nederland B.V.*
ProLogis Eur. Develop. B.V.*

Naam organisatie
R.E.T. Advies en Handel B.V.
Raben Group B.V.
Remeha Group B.V.*
RFS Holland Holding B.V.
Ricoh Nederland B.V.
Rockwell Automation B.V.*
Rockwool Benelux Holding
Roupe Van der Voort B.V.
RTL Nederland B.V.*
Ruvabo B.V.
SABIC Holding Europe B.V.*
Samsung Electronics Benelux BV*
Sanoma Media B.V.*
Sara Lee International B.V.*
SBS Broadcasting B.V.
Scheuten Glass Holding B.V.
Seatrade Holding B.V.
Sensata Technol. Holding N.V.*
SHV Holdings N.V.
SIHI Group B.V. (voorheen Sterling Fluid)
Sime Darby Unimills B.V.*
SITA Netherlands
Sodexo Nederland B.V.
SPAR Holding B.V.*
Stage Entertainment B.V.
Stahl Group B.V.
Stork
Storteboom Group B.V.
Sulzer Netherlands Holding
Sundio Group B.V.
Swets & Zeitlinger Hold. N.V.
Synbra Holding B.V.
Tata Steel
Thales Nederland*

Naam organisatie
The Nielsen Company B.V.*
Theobroma B.V.
Thermphos International B.V.
Thomas Cook Nederland B.V.
Thyssenkrupp Mat. Nederl. B.V.*
Toshiba Medical Systems Europe B.V.*
Total Nederland NV*
Toza B.V.
TP Haluco Holding B.V.*
Trebbe Groep B.V.
Treofan Film Int. B.V.
TRIADE Holding B.V.*
Universiteit Maastricht
Utility Support Group B.V.*
Van den Ban Autobanden B.V.
Van Mossel
Vitol Holding B.V.
Voestalpine Polynorm B.V.*
Vreugdenhil Groep B.V.
Vroegop Ruhe & Co. B.V.
Vroon Group B.V.
Wärtsilä Nederland*
Watts Industries Europe B.V.*
Wim Bosman Groep B.V.*
Wintershall Nederland B.V.*
Yokogawa Europe B.V.*

D Criteria Transparantie-benchmark 2012

Inhoudsgerichte criteria (maximaal 100 punten)

De inhoudgerichte vragen hebben betrekking op de inhoud van de informatievoorziening. Aan de hand van deze criteria wordt beoordeeld in hoeverre de verslaggeving op transparante wijze ingaat op relevante aspecten zoals het profiel, de strategie, bestuurstructuur, MVO-resultaten van de organisatie en het maatschappelijke verslaggevingbeleid.

Profiel (15 punten)

In de categorie 'Profiel' wordt gevraagd of de verslaggeving inzicht geeft in onderwerpen zoals personeelsomvang, belangrijkste producten en diensten, de kernprocessen van de organisatie en de invloed op mens, milieu en samenleving, de eigendomsverhoudingen en de positie in de keten.

Vraag 1

Bevat de verantwoordingsinformatie een beschrijving van de aard en omvang van de organisatie, inclusief beschrijving van eventuele dochterorganisaties en deelnemingen?

- Nee (één minpunt)
- Ja, in de verantwoordingsinformatie is een beschrijving opgenomen met een toelichting van alle vijf van onderstaande punten. (geen punten)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- De juridische structuur van de organisatie, inclusief eventuele groepsstructuur.
- De landen waarin de organisatie actief is.
- De organisatieactiviteiten per land of regio, per divisie of per productieproces.
- Categorieën afnemers en leveranciers.

- De producten en/of diensten die de organisatie levert, evenals indien van toepassing de merken die de organisatie voert.

Vraag 2.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de kernprocessen en -activiteiten van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (waaronder een toelichting op grondstoffen wanneer van toepassing) (2 punten)

Vraag 2.2

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de impact van de eigen bedrijfsvoering op mens, milieu en samenleving?

Toelichting: met *impact* wordt bedoeld, een toelichting op de voornaamste gevolgen (effecten op o.a. stakeholders) van de kernprocessen en -activiteiten van de organisatie voor duurzame ontwikkeling (bijvoorbeeld CO₂ emissies, bedrijfsongevallen, afval lozing, et cetera).

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 2.3

Wordt in de beschrijving van de impact van de eigen activiteiten op mens, milieu en samenleving ingegaan op ten minste twee aspecten die relevant zijn voor de sector waarin de onderneming opereert?

Let op: U dient in de comment box onder aan de vraag te benoemen welke sectorspecifieke aspecten in de verantwoordingsinformatie zijn toegelicht.

- Nee (0 punten)
- Ja (+3 punten)

Vraag 3

Bevat de verantwoordingsinformatie een samenvatting van het organisatieprofiel met kwantitatieve informatie over de omvang van de organisatieactiviteiten?

Toelichting: met een **samenvatting** wordt bedoeld, een beknopt, afgebakend, overzicht waarbij de lezer in één oogopslag inzicht heeft in een bepaald onderwerp. Verwijzingen naar diverse zinsneden als onderdeel van de tekst op diverse plaatsen in de verslaggeving voldoen niet.

- Nee (0 punten)
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een samenvatting met kwantitatieve informatie over ten minste vier van de onderstaande punten. (2 punten)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- Aantal medewerkers
- Hoeveelheid geleverde producten en/of diensten
- Omzet- of opbrengstgegevens
- Omvang van de activa van de organisatie
- Operationele kostenontwikkeling

Vraag 4.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een overzicht van de (internationale) keten waarin de organisatie opereert?

Toelichting: het kan hierbij zowel gaan om informatie over activiteiten die 'stroomopwaarts' (leveranciers) of 'stroomafwaarts' (afnemers) plaats vinden.

- Nee (0 punten)
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een beschrijving van de keten aan de hand van ten minste drie van de onderstaande punten. (2 punten)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- Herkomst van grondstoffen en (half-) fabricaten, gespecificeerd naar land of regio.
- Belangrijkste categorieën toeleveranciers.
- Belangrijkste afzetmarkten en categorieën afnemers.
- Belangrijkste onderaannemers.
- De (internationale) handels-, financierings- en eigenomsrelaties van de organisatie.

Vraag 4.2

Welke van de onderstaande punten over ketenverantwoordelijkheid staan beschreven in de verantwoordingsinformatie?

De impact van de keten op mens, milieu en samenleving. (+2 punten)

- De mate waarin de maatschappelijke aspecten die spelen in de keten waarin de onderneming actief is, beïnvloedbaar zijn door de onderneming. (+1 punt)
- De mate van (internationale) samenwerking binnen de keten waarin de onderneming actief is. (+1 punt)
- Geen van de bovenstaande punten. (0 punten)

Strategie en beleid (20 punten)

In de categorie 'Strategie en beleid' wordt gevraagd naar de visie van de onderneming ten aanzien van MVO en de wijze waarop deze wordt ondersteund door het hoogste bestuurslichaam. Onderdeel is ook ketenverantwoordelijkheid, waarbij de onderneming ondermeer voorbeelden van interventies/beleid dient te geven.

Vraag 5.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de algehele strategie van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 5.2

Gaat de beschrijving van de strategie in op de strategische prioriteiten van de organisatie, inclusief tijdsaanduiding van de betreffende prioriteiten voor bijvoorbeeld de komende 3 tot 5 jaar?

- Nee (0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 6.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de visie en strategie van de organisatie met betrekking tot MVO?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 6.2

Is in de toelichting op de MVO visie en strategie aangegeven welke specifieke gedragscodes worden gevolgd en/of aan welke (internationale) conventies en richtlijnen de onderneming zich conformeert?

Let op: het gaat bij deze vraag enkel om externe gedragscodes.

- Nee (0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 6.3

Zijn in de toelichting op de MVO visie en strategie de strategische prioriteiten benoemd?

- Nee (0 punten)
- Ja (+3 punten)

Vraag 6.4

Bevat de verantwoordingsinformatie een verklaring van het bestuur of de directie (mogelijk in de vorm van een voorwoord of apart hoofdstuk) waarin ten minste vier van onderstaande elementen expliciet zijn beschreven?

Toelichting: enkel een separaat hoofdstuk/paragraaf waarvan evident is dat de inhoud afkomstig is van het bestuur of de directie komt in aanmerking voor beantwoording van deze vraag. Het gehele verslag (indien de jaarrekening is ondertekend door het bestuur of de directie) komt niet in aanmerking voor beantwoording van deze vraag.

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- De relevantie van maatschappelijk verantwoord ondernemen voor de onderneming.
- De meest relevante ontwikkelingen in de afgelopen verslaggevingsperiode.
- De belangrijkste maatregelen en doelstellingen van de onderneming ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen voor bijvoorbeeld de komende 3 tot 5 jaar.
- Vooruitzichten met betrekking tot de belangrijkste doelstellingen en prioriteiten ten aanzien van de financieel-economische, milieugerelateerde en sociale resultaten van de onderneming.
- Samenwerking met de stakeholders ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

- Nee (0 punten)
- Ja (+3 punten)

Vraag 7.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de risico's en/of mogelijkheden van MVO voor de uitwerking van de bedrijfsstrategie?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 7.2

Wordt in de verantwoordingsinformatie concreet aangegeven op welke manier de organisatie van plan is met de risico's en/of mogelijkheden met betrekking tot MVO om te gaan?

- Nee (0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 8.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op het gevoerde beleid van de organisatie ten aanzien van ketenverantwoordelijkheid?

- Nee (0 punten)
- Ja, een algemene toelichting, inclusief een toelichting op het beleid ten aanzien van toeleveranciers (en/of afnemers en klanten). (1 punt)
- Ja, een specifieke toelichting, waarbij zowel op milieugerelateerde als sociale uitdagingen bij verantwoord ketenbeheer wordt ingegaan. (2 punten)

Vraag 8.2

Op welke van de onderstaande punten gaat de toelichting op het beleid ten aanzien van ketenverantwoordelijkheid in?

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn:

- Mensenrechten en de beleidsmatige uitgangspunten en doelstellingen die de onderneming hierbij hanteert. (+1 punt)
- Omkoping en corruptie en de beleidsmatige uitgangspunten en doelstellingen die de onderneming hierbij hanteert. (+1 punt)
- Het bereik van het beleid ten aanzien van toeleveranciers, door duidelijk te maken in hoeverre eisen worden gesteld aan indirecte toeleveranciers. (+1 punt)
- De toelichting gaat niet in op bovenstaande aspecten. (0 punten)

Bestuurstructuur en managementbenadering (25 punten)

In de categorie 'Bestuurstructuur en management benadering' wordt gevraagd of de verslaggeving inzicht geeft in de bestuurstructuur en het managementsysteem voor MVO. Er is ondermeer aandacht voor de distributie en aard van taken en verantwoordelijkheden en de opbouw van beloningssystemen in relatie tot MVO prestaties.

Vraag 9

Bevat de verantwoordingsinformatie een beschrijving van de Raad van Bestuur (en van de Raad van Commissarissen indien van toepassing), inclusief een toelichting op de achtergronden en bestuurstaken van bestuurders?

- Nee (één minpunt)
- Ja, de namen van de leden van de RvB (en RvC indien van toepassing) zijn benoemd, zonder verdere toelichting. (één minpunt)
- Ja, de namen van de leden van de RvB (en RvC indien van toepassing) zijn benoemd, met een toelichting op alle vier van onderstaande punten. (0 punten)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- Taken en verantwoordelijkheden van de bestuurders
- Bestuurstermijnen
- Achtergrond van de bestuurders
- Overige bestuursfuncties van bestuurders

Vraag 10.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een beschrijving van de organisatiestructuur op het niveau van de belangrijkste decentrale organisatie-eenheden (divisies, business units of landen)?

- Nee (één minpunt)
- Ja (0 punten)

Vraag 10.2

Bevat de verantwoordingsinformatie een schematische weergave van de organisatiestructuur (organogram)?

- Nee (0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 11.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de taken en verantwoordelijkheden binnen de organisatie ten aanzien van MVO?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 11.2

Op welke van de onderstaande punten gaat de toelichting op de managementstructuur ten aanzien van MVO in?

- De verantwoordelijkheid en betrokkenheid van het hoogste bestuurslichaam bij de strategie en de resultaten van de organisatie op het gebied van MVO. (+1 punt)
- De verantwoordelijkheid en betrokkenheid van toezichthouders (bijvoorbeeld de Raad van Commissarissen of een speciaal daartoe ingestelde commissie) bij de strategie en de resultaten van de organisatie op het gebied van MVO. (+1 punt)
- De toelichting gaat niet in op bovenstaande punten. (0 punten)

Vraag 12.1

Geeft de verantwoordingsinformatie inzicht in hoe maatschappelijke resultaten worden meegewogen bij de vaststelling van de beloning van bestuurders?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 12.2

Maakt de toelichting in kwantitatieve termen duidelijk welk deel van de totale beloning afhankelijk is van maatschappelijke resultaten?

- Nee (0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 13.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting van de wijze waarop de dialoog met stakeholders structureel is ingericht?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 13.2

Bevat de verantwoordingsinformatie eveneens commentaar van stakeholders zelf?

- Nee (0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 14.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een beschrijving van het managementsysteem met betrekking tot MVO?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 14.2

Op welke van de onderstaande aspecten gaat de toelichting op het managementsysteem met betrekking tot MVO in?

Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf vier aspecten worden punten toegekend). (+2 punten)

- Proces van strategiebepaling
- Informatie over risicomanagement
- Informatie over de analyse van economische, milieu, -en sociale aspecten van de bedrijfsvoering
- Naleving van wet -en regelgeving
- Inrichting van het managementsysteem
- Uitvoering van (interne) audits en andere monitoring-activiteiten (waaronder bijvoorbeeld certificatie van management systemen)
- Beoordelings- en beloningsystemen
- Feedback en evaluatiesystemen (inclusief beleidsevaluaties)

- Geen van de bovenstaande aspecten (0 punten)

Vraag 14.3

Wordt in de verantwoordingsinformatie expliciet toegelicht hoe externe stakeholders eventuele klachten kenbaar kunnen maken en de wijze waarop de organisatie klachten behandelt?

- Nee (0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 15.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een beschrijving van de activiteiten van de organisatie op het gebied van ketenverantwoordelijkheid, evenals het managementsysteem met betrekking tot de keten?

- Nee (0 punten)
- Ja. Inclusief een toelichting op de verankering van maatschappelijke overwegingen in het inkoopproces en/of klantacceptatieproces. (1 punt)

Vraag 15.2

Op welke van de onderstaande aspecten gaat de toelichting op de activiteiten van de organisatie ten aanzien van ketenverantwoordelijkheid in? Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf 3 aspecten worden punten toegekend). (+3 punten)

- Informatie over het proces om individuele toeleveranciers met een verhoogd risicoprofiel te kunnen identificeren
- Informatie over de analyse van economische, milieu- en sociale aspecten in de keten
- Bewaken en naleven van interne en externe regelgeving
- Stimuleren van standaarden voor managementsystemen in de keten
- Uitvoering van audits en andere monitoringsactiviteiten in de keten
- Klachtenafhandeling

- Geen van de bovenstaande aspecten (0 punten)

Vraag 15.3

Bevat de verantwoordingsinformatie een expliciete beschrijving hoe de organisatie omgaat met toeleveranciers die zich niet houden aan interne of externe codes, en de omstandigheden waaronder de organisatie de relatie met de toeleverancier zou verbreken?

- Nee (0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 15.4

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting van de wijze waarop de organisatie participeert in samenwerkingsverbanden binnen de sector gericht op verantwoord ketenbeheer?

- Nee (0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 15.5

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting van de wijze waarop de organisatie betrokken is bij vormen van externe controle op verantwoord ketenbeheer (bijvoorbeeld deelname aan initiatieven gericht op keurmerken)?

- Nee (0 punten)
- Ja (+1 punt)

Resultaten (30 punten)

In de categorie 'resultaten' wordt gevraagd in hoeverre de verslaggeving transparant is over de economische, milieu en sociale resultaten van de bedrijfsvoering.

Vraag 16.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de behaalde maatschappelijke resultaten?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 16.2

Hoeveel maatschappelijke resultaten relevant voor de organisatie en/of de sector waarin de organisatie opereert worden in de verantwoordingsinformatie toegelicht?

- Minder dan 2 maatschappelijke resultaten (0 punten)
- Ten minste 2 maatschappelijke resultaten (+2 punten)
- Ten minste 4 maatschappelijke resultaten (+4 punten)
- Ten minste 4 maatschappelijke resultaten. Daarbij worden deze resultaten toegelicht in het kader van eerder gestelde doelstellingen en daaruit voortvloeiende maatregelen van het management. (+5 punten)

Vraag 17.1

Geeft de verantwoordingsinformatie inzicht in (de financieel en niet-financieel) economische resultaten van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 17.2

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op onderstaande niet-financiële economische aspecten van de bedrijfsvoering?

Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf 3 aspecten wordt een punt toegekend). (+1 punt)

- Innovatie (waaronder partnerships)
- Huisvestingsbeleid (inclusief de impact op werkgelegenheid)
- Invloed op de arbeidsmarkt (local sourcing)
- De preventie van omkoping en corruptie
- Eerlijke concurrentie en prijsvorming
- Verspreiding van kennis via onderzoek en ontwikkeling
- Socio-economische aspecten van investeringen, producten en diensten
- De effecten van investeringen en desinvesteringen, waaronder acquisities en het afstoten van ondernemingsonderdelen
- Geen van de bovenstaande aspecten (0 punten)

Vraag 17.3

Bevat de verantwoordingsinformatie kwantitatieve indicatoren met betrekking tot de onderstaande niet- financiële economische aspecten van de bedrijfsvoering?

Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf 3 aspecten worden punten toegekend). (+2 punten)

- Innovatie (waaronder partnerships)
- Huisvestingsbeleid (inclusief de impact op werkgelegenheid)
- Invloed op de arbeidsmarkt (local sourcing)
- De preventie van omkoping en corruptie
- Eerlijke concurrentie en prijsvorming
- Verspreiding van kennis via onderzoek en ontwikkeling
- Socio-economische aspecten van investeringen, producten en diensten
- De effecten van investeringen en desinvesteringen, waaronder acquisities en het afstoten van ondernemingsonderdelen

- Geen van de bovenstaande aspecten (0 punten)

Vraag 18

Bevat de verantwoordingsinformatie economische doelstellingen van de bedrijfsvoering voor de komende periode?

- Nee (0 punten)
- Ja, ten minste één financiële en één niet-financiële kwantitatieve prestatiedoelstelling, inclusief een concreet tijdspad. (1 punt)

Vraag 19

Bevat de verantwoordingsinformatie kwantitatieve prestatie-indicatoren met betrekking tot milieugerelateerde aspecten van de bedrijfsvoering?

- Nee (0 punten)
- Ja, ten minste 2 kwantitatieve milieu-indicatoren van ten minste 1 van de onderstaande categorieën. (2 punten)
- Ja, ten minste 4 kwantitatieve milieu-indicatoren van ten minste 2 van de onderstaande categorieën. (3 punten)
- Ja, ten minste 6 kwantitatieve milieu-indicatoren van ten minste 3 van de onderstaande categorieën. (4 punten)

Vink de desbetreffende categorie(ën) aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze categorieën terug te vinden zijn:

- Energie-, materiaal- en waterverbruik
- Lozingen, waaronder ook ongelukken en incidentele lozingen
- Emissies, in het bijzonder met betrekking tot broeikasgassen en ozonafbrekende gassen
- Afval, evenals informatie over hergebruik en recycling

Vraag 20

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op het gevoerde milieubeleid van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 21

Geeft de verantwoordingsinformatie inzicht in de milieudoelstellingen van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja, ten minste 2 milieu doelstellingen. (1 punt)
- Ja, ten minste 2 kwantitatieve milieu doelstellingen, inclusief een concreet tijdspad. (2 punten)

Vraag 22

Bevat de verantwoordingsinformatie kwantitatieve prestatie-indicatoren met betrekking tot sociale aspecten van de bedrijfsvoering?

- Nee (0 punten)
- Ja, ten minste 2 kwantitatieve sociale indicatoren van ten minste 1 van de onderstaande categorieën. (2 punten)
- Ja, ten minste 4 kwantitatieve sociale indicatoren van ten minste 2 van de onderstaande categorieën. (3 punten)
- Ja, ten minste 6 kwantitatieve sociale indicatoren van ten minste 3 van de onderstaande categorieën. (4 punten)

Vink de desbetreffende categorie(ën) aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze categorieën terug te vinden zijn:

- Arbeidsvoorwaarden, waaronder werkgelegenheid, sociale zekerheid, beloning, en emolumenten
- Arbeidsomstandigheden, waaronder aspecten als veiligheid en gezondheid, letsel- en beroepsziektes, opleiding en training, diversiteit en ontplooiingsmogelijkheden
- Het waarborgen van mensenrechten, fundamentele beginselen en rechten op het werk, respect voor lokale gemeenschappen en inheemse volkeren
- Productverantwoordelijkheid, waaronder aspecten als veiligheid, eerlijke handel, dierwelzijn, voedselveiligheid en genetische modificatie

---

Vraag 23

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op het gevoerde sociale beleid van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 24

Geeft de verantwoordingsinformatie inzicht in de sociale doelstellingen van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja, ten minste 2 sociale doelstellingen. (1 punt)
- Ja, ten minste 2 kwantitatieve sociale doelstellingen, inclusief een concreet tijdspad. (2 punten)

Vraag 25

Geeft de verantwoordingsinformatie inzicht in de activiteiten van de organisatie met betrekking tot maatschappelijke betrokkenheid?

- Nee (0 punten)
- Ja, met behulp van concrete voorbeelden/casus. (1 punt)
- Ja, met behulp van een kwantitatieve onderbouwing. (2 punten)

Vraag 26

Welke van de onderstaande aspecten met betrekking tot het beleid ten aanzien van maatschappelijke betrokkenheid worden in de verantwoordingsinformatie toegelicht?

Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf 2 aspecten wordt een punt toegekend). (1 punt)

- Vrijwilligerswerk
- Pro bono dienstverlening of het gratis beschikbaar stellen van producten
- Specifieke maatschappelijke projecten, gericht op educatie, cultuur, techniek, welvaart, gezondheid of een ander thema, waaraan de organisatie zich voor langere tijd heeft verbonden
- Maatschappelijke sponsoring
- Geen van de bovenstaande aspecten (0 punten)

Maatschappelijk verslaggevingsbeleid (10 punten)

In de categorie 'Maatschappelijk verslaggevingsbeleid' wordt gevraagd of de verslaggeving inzicht geeft in verslaggevingsbeleid, verslaggevingsproces, reikwijdte en afbakening die ten grondslag ligt aan de verslaggeving zelf.

Vraag 27

Welke van de onderstaande aspecten ten aanzien van het onderliggende verslaggevingsbeleid en –proces voor maatschappelijke verslaggeving worden in de verantwoordingsinformatie toegelicht?

Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf 3 aspecten worden punten toegekend). (3-5 aspecten = 2 punten; 6-9 aspecten = 3 punten)

- De doelgroep van het verslag
- Gevolgde verslaggevingstandaarden of –richtlijnen (zoals GRI en RJ 400)
- De selectie van de meest belangrijke prestatie-indicatoren
- Gehanteerde definities
- Methoden van meten, schatten en berekenen
- Inherente beperkingen als gevolg van de methoden van meten, schatten en berekenen
- De invloed van wijzigingen in definities en meetmethodes
- Het verslaggevingsproces, inclusief de methode van consolideren van gegevens
- De aan de gegevens ten grondslag liggende veronderstellingen
- Geen van de bovenstaande aspecten (0 punten)

Vraag 28.1

Bevat de toelichting op het verslaggevingsbeleid een beschrijving van de reikwijdte van de verslaggeving, waarbij wordt aangegeven over welke delen van de organisatie verslag wordt gedaan?

Toelichting: Een verwijzing naar het financiële verslaggevingsbeleid volstaat niet. Ook een verwijzing naar een voetnoot bij een specifiek onderdeel (bijvoorbeeld een figuur of indicator) ter verduidelijking van de reikwijdte is onvoldoende.

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 28.2

Wordt in de toelichting op de reikwijdte specifiek aangegeven welke keuzes de organisatie heeft gemaakt in haar verslaggevingsbeleid ten aanzien van haar dochterondernemingen, deelnemingen, fusies, acquisities, het afstoten van ondernemingsonderdelen, outsourcing et cetera?

- Nee (0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 29.1

Wordt uit de toelichting op het verslaggevingsbeleid duidelijk over welke periode de verantwoordingsinformatie betrekking heeft?

Toelichting: Een verwijzing naar het financiële verslaggevingsbeleid volstaat niet. Ook een verwijzing naar een voetnoot bij een specifiek onderdeel (bijvoorbeeld een figuur of indicator) ter verduidelijking van de reikwijdte is onvoldoende.

- Nee (één minpunt)
- Ja (0 punten)

■ **Vraag 29.2**

Wordt uit de toelichting op het verslaggevingsbeleid duidelijk welke keuzes zijn gemaakt ten aanzien van keteninformatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

■ **Vraag 29.3**

Wordt in de toelichting expliciet duidelijk gemaakt welke keuzes de organisatie heeft gemaakt in haar verslaggevingsbeleid ten aanzien van verslaggeving over onderaannemers, toeleveranciers en/of andere indirecte effecten?

- Nee (0 punten)
- Ja (+1 punt)

■ **Vraag 30**

Is in de toelichting op het verslaggevingsbeleid informatie opgenomen over het al dan niet verifiëren van de maatschappelijke verslaggeving door een onafhankelijke, deskundige partij?

Toelichting: deze vraag heeft betrekking op de **toelichting op het verslaggevingsbeleid** van de organisatie zelf, een verwijzing naar de verklaring van een onafhankelijke, deskundige partij over de betrouwbaarheid van de gepresenteerde verantwoordingsinformatie komt derhalve niet in aanmerking voor beantwoording van deze vraag.

- Nee (0 punten)
- Ja, de toelichting op het verslaggevingsbeleid bevat informatie over ten minste 1 van de onderstaande punten. (1 punt)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- Redenen voor het al dan niet kiezen voor onafhankelijke verificatie.
- De keuze voor een onafhankelijke, deskundige partij.
- De reikwijdte en diepgang van het onafhankelijke verificatieproces.

Kwaliteitsgerichte criteria (maximaal 100 punten)

In dit onderdeel 'kwaliteitgerichte criteria' wordt de verslaggeving beoordeeld op relevantie, duidelijkheid, betrokkenheid van stakeholders en de contextuele samenhang.

Relevantie (20 punten)

De categorie 'Relevantie' gaat in op de vraag in hoeverre de verslaggeving ingaat op MVO-aspecten en dilemma's, die daadwerkelijk als relevant worden beschouwd door stakeholders. Ofwel sluit het verslag aan bij de informatiebehoefte van de beoogde gebruikers?

Vraag 31

Hoeveel organisatiespecifieke en/of sectorspecifieke aspecten met betrekking tot MVO worden in de verantwoordingsinformatie toegelicht?

Let op: U dient in de comment box onder aan de vraag te benoemen welke sectorspecifieke aspecten in de verantwoordingsinformatie zijn toegelicht.

- Minder dan 3 aspecten (0 punten)
- Ten minste 3 aspecten (4 punten)
- Ten minste 4 aspecten (5 punten)
- Ten minste 6 aspecten (6 punten)

Vraag 32.1

In hoeverre wordt de maatschappelijke verantwoordingsinformatie tijdig naar buiten gebracht?

- De maatschappelijke verantwoordingsinformatie is niet eerder publiekelijk beschikbaar dan zes maanden na het einde van de verslaggevingsperiode. (-2 punten)
- De maatschappelijke verantwoordingsinformatie is publiekelijk beschikbaar tussen de drie en zes maanden na het einde van de verslaggevingsperiode. (0 punten)
- De maatschappelijke verantwoordingsinformatie is uiterlijk drie maanden na het einde van de verslaggevingsperiode publiekelijk beschikbaar. (+2 punten)

Vraag 32.2

De maatschappelijke verantwoordingsinformatie wordt gelijktijdig (of geïntegreerd) gepubliceerd met de financiële verslaggeving.

Toelichting: Er is sprake van geïntegreerde verslaggeving wanneer in het jaarverslag, naast financiële verantwoordingsinformatie, maatschappelijke verantwoordingsinformatie wordt opgenomen (in plaats van het publiceren van een afzonderlijk maatschappelijk verslag). Het opnemen van slechts een enkele alinea of paragraaf waarin in algemene termen de visie van de organisatie ten aanzien van MVO wordt toegelicht voldoet niet voor de kwalificatie 'geïntegreerde verslaggeving'.

- Nee (0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 33

Bevat de maatschappelijke verantwoordingsinformatie cijfers uit voorgaande verslaggevingsperiodes zodat gebruikers in staat zijn de positie, ontwikkeling en de resultaten van de organisatie te vergelijken in de tijd?

- Nee (0 punten)
- Ja, vergelijkende cijfers uit één of meerdere verslaggevingsperiodes ten aanzien van ten minste 4 indicatoren. (3 punten)

Vraag 34.1

Bevat de verantwoordingsinformatie praktijkbeschrijvingen (casussen) van maatschappelijke dilemma's waarmee de organisatie wordt geconfronteerd, waarin wordt aangegeven wat de visie van de organisatie is met betrekking tot deze maatschappelijke dilemma's?

Toelichting: bij maatschappelijke dilemma's kan worden gedacht aan nadelige effecten van de bedrijfsvoering op mens of milieu (externaliteiten), welke de organisatie beoogt te bestrijden.

- Nee (0 punten)
- Ja (3 punten)

■ Vraag 34.2

Blijkt uit de praktijkbeschrijvingen welke tegenstrijdige stakeholderbelangen meespelen bij deze maatschappelijke dilemma's?

- Nee (0 punten)
- Ja (+2 punten)

■ Vraag 34.3

Blijkt uit de praktijkbeschrijvingen dat de organisatie stakeholders heeft betrokken om te bepalen hoe de organisatie met deze maatschappelijke dilemma's zou moeten omgaan?

- Nee (0 punten)
- Ja (+2 punten)

Duidelijkheid (20 punten)

In de categorie 'Duidelijkheid' wordt ondermeer gevraagd naar de begrijpelijkheid, inzichtelijkheid en toegankelijkheid van het (maatschappelijk) verslag. De informatie in het verslag moet begrijpelijk zijn voor de lezer om onjuiste interpretatie te voorkomen. Dit betekent dat de wijze van presentatie moet zijn afgestemd op de kennis en ervaring van de gebruikers. Een goede vormgeving, een systematische rubricering van onderwerpen, een helder taalgebruik en het uitleggen van onbekende termen verhogen de begrijpelijkheid.

■ Vraag 35

Zijn in de verantwoordingsinformatie verwijzingen opgenomen om de onderlinge relatie tussen verschillende verslagen of elementen van externe verslaggeving duidelijk te maken?

Let op: indien er sprake is van geïntegreerde verslaggeving, dient de vraag met "Ja" beantwoord te worden. Er is sprake van geïntegreerde verslaggeving wanneer in het jaarverslag, naast financiële verantwoordingsinformatie, maatschappelijke verantwoordingsinformatie wordt opgenomen (in plaats van het publiceren van een afzonderlijk maatschappelijk verslag). Het opnemen van slechts een enkele alinea of paragraaf waarin in algemene termen de visie van de organisatie ten aanzien van MVO wordt toegelicht, voldoet niet voor de kwalificatie 'geïntegreerde verslaggeving'.

- Nee (0 punten)
- Ja (4 punten)

Vraag 36.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een samenvatting van de belangrijkste resultaten op economisch, milieu en sociaal gebied in de verslaggevingsperiode?

Toelichting: met een samenvatting wordt bedoeld, een beknopt, afgebakend, overzicht waarbij de lezer in één oogopslag inzicht heeft in een bepaald onderwerp. Verwijzingen naar diverse zinsneden als onderdeel van de tekst op diverse plaatsen in de verslaggeving voldoen niet.

- Nee (0 punten)
- Ja (4 punten)

Vraag 36.2

Bevat de samenvatting een overzicht met kerncijfers van zowel economische, als milieu en sociale aspecten van de bedrijfsvoering?

- Nee (0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 37.1

Bevat het verslag (de verslagen) een verklarende begrippenlijst en/of index (bijvoorbeeld GRI-index) met betrekking tot de maatschappelijke verantwoordingsinformatie?

- Nee (0 punten)
- Meerdere antwoorden zijn mogelijk:
- Ja, een verklarende begrippenlijst (+1 punt)
- Ja, een index (bijvoorbeeld GRI) (+1 punt)

Vraag 37.2

Zijn in de begrippenlijst de definities van de belangrijkste maatschappelijke indicatoren opgenomen?

- Nee (0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 37.3

Zijn in de index pagina- of hoofdstukverwijzingen opgenomen per relevant maatschappelijk onderwerp of indicator?

- Nee (0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 38

Hoeveel muisclicks is de maatschappelijke verantwoordingsinformatie van de homepage verwijderd?

- De maatschappelijke verantwoordingsinformatie is niet online opvraagbaar. (0 punten)
- Meer dan 3 muisclicks (0 punten)
- Minder dan 3 muisclicks (4 punten)

Betrouwbaarheid (20 punten)

Deze categorie heeft betrekking op 'Betrouwbaarheid'. Verslaggeving heeft het kenmerk van betrouwbaarheid wanneer het een juist, volledig en evenwichtig beeld geeft van de werkelijke situatie. In deze categorie wordt ingegaan op de wijze waarop het verslag en de inhoud ervan is geverifieerd door een externe onafhankelijke partij. Verificaties kunnen worden uitgevoerd door materiedeskundigen zoals accountants, maatschappelijke organisaties, sectorspecialisten en stakeholder panels.

Vraag 39

Bevat het verslag een mening van experts of stakeholders over de inhoud van het beleid en/of de prestaties van de organisatie op het gebied van mens, milieu en samenleving?

Let op: een assurance rapport komt *niet* in aanmerking voor beantwoording van deze vraag (zie vraag 40).

- Nee (0 punten)
- Ja (4 punten)

Vraag 40.1

Bevat het verslag een verklaring van een onafhankelijke, deskundige partij (bijvoorbeeld een accountant) die de *maatschappelijke verantwoordingsinformatie* heeft geverifieerd?

Let op: een verklaring van een accountant over enkel de *financiële verantwoordingsinformatie voldoet niet*.

- Nee (0 punten)
- Ja (4 punten)

Vraag 40.2

Geeft de verklaring van de onafhankelijke, deskundige partij inzicht in alle onderstaande punten?

- Onderwerp van de onafhankelijke verificatie
- De reikwijdte van het verificatieproces
- Doelstelling van de onafhankelijke verificatie
- De gebruikte toetsingscriteria (zoals GRI, RJ400)
- De gehanteerde standaard(en) (zoals COS3410N, AA1000AS, ISAE3000)
- De aard van de uitgevoerde werkzaamheden
- De belangrijkste conclusies

- Nee (+0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 40.3

Heeft de verklaring betrekking op het gehele maatschappelijke verslag?

Let op: bij geïntegreerde verslaggeving dient de verklaring betrekking te hebben op alle maatschappelijke verantwoordingsinformatie in het jaarverslag. Wanneer de verklaring betrekking heeft op een deel van de maatschappelijke verantwoordingsinformatie of enkele KPI's is het antwoord 'nee'.

- Nee (0 punten)
- Ja (+3 punten)

■ Vraag 41

Wat voor soort verklaring is door de onafhankelijke deskundige partij afgegeven bij de maatschappelijke verantwoordingsinformatie?

- Er is geen verklaring bij de maatschappelijke verantwoordingsinformatie opgenomen of het is niet duidelijk welke mate van zekerheid de verklaring geeft. (0 punten)
- De verklaring bij de maatschappelijke verantwoordingsinformatie geeft een beperkte mate van zekerheid over een deel van de maatschappelijke verantwoordingsinformatie. (1 punt)
- De verklaring bij de maatschappelijke verantwoordingsinformatie geeft een beperkte mate van zekerheid over alle maatschappelijke verantwoordingsinformatie. (2 punten)
- De verklaring geeft een beperkte mate van zekerheid over een deel van de maatschappelijke verantwoordingsinformatie en een redelijke mate van zekerheid over het andere deel van de maatschappelijke verantwoordingsinformatie. (4 punten)

De verklaring geeft een redelijke mate van zekerheid over het gehele verslag (alle maatschappelijke verantwoordingsinformatie). (7 punten)

Betrokkenheid van stakeholders (20 punten)

In de categorie 'Betrokkenheid van stakeholders' wordt gevraagd naar het beleid van de onderneming ten aanzien van stakeholder betrokkenheid en de wijze waarop deze is toegelicht in het verslag. Vragen hebben ondermeer betrekking op de wijze waarop stakeholders zijn geselecteerd, de wijze waarop de dialoog is aangegaan en wat de invloed van die dialoog is geweest.

■ Vraag 42

Wordt in de verantwoordingsinformatie benoemd welke partijen als stakeholders worden beschouwd?

- Nee (0 punten)
- Ja, er worden ten minste 3 organisaties of groepen expliciet benoemd die als stakeholder worden beschouwd. (1 punt)

■ Vraag 43

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting van de wijze waarop de organisatie de betrokkenheid van stakeholders waarborgt?

- Nee (0 punten)
- Meerdere antwoorden zijn mogelijk:
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een toelichting van de wijze waarop stakeholders zijn **geïdentificeerd en geselecteerd**. (+2 punten)
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een toelichting van de **wijze waarop een dialoog is gevoerd** met stakeholders. (+2 punten)
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een toelichting op de **uitkomsten van de dialoog** met stakeholders. (+2 punten)
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een toelichting van de wijze waarop de onderneming de uitkomsten van de stakeholdersdialoog gebruikt, en welk **effect** dit heeft gehad op het **beleid en de activiteiten** van de organisatie. (+2 punten)

Vraag 44.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting van de wijze waarop bij de bepaling van de inhoud en inrichting van de maatschappelijke verslaggeving rekening is gehouden met de informatiebehoefte van stakeholders?

- Nee (0 punten)
- Ja, een algemene toelichting. (3 punten)
- Ja, een specifieke toelichting waarin is aangegeven welke onderwerpen voor welke stakeholders van belang zijn en hoe vaststelling hiervan de inhoud van de verslaggeving heeft beïnvloed. (4 punten)

Vraag 44.2

Wordt in het verslag een toelichting gegeven hoe keuzes bij de inrichting van maatschappelijke verslaggeving zijn afgestemd op de informatiebehoefte van stakeholders met betrekking tot ten minste twee van de onderstaande punten? Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- De reikwijdte van (maatschappelijke) verslaggeving
  - De afbakening van (maatschappelijk) verslaggeving
  - De selectie van materiële onderwerpen
  - De geschiktheid van indicatoren en doelstellingen
  - De toepassing van onafhankelijke verificatie
-
- Nee (0 punten)
  - Ja (+2 punten)

Vraag 45

Blijkt uit de verantwoordingsinformatie de betrokkenheid van stakeholders bij specifieke maatschappelijke aspecten van ondernemen?

- Nee (0 punten)
- Meerdere antwoorden zijn mogelijk:
- Ja, de verantwoordingsinformatie refereert aan een dialoog met stakeholders over voor de organisatie relevante maatschappelijke onderwerpen. (+1 punt)
- Ja, de verantwoordingsinformatie refereert aan een dialoog met stakeholders over de rol van de organisatie in de keten. (+1 punt)

Ja, de verantwoordingsinformatie refereert aan een dialoog met stakeholders over ten minste drie organisatiespecifieke of sectorspecifieke aspecten. (+1 punt)

Vraag 46

Draagt de organisatie in de maatschappelijke verslaggeving een visie uit gericht op het creëren van bewustzijn of begrip bij stakeholders omtrent relevante maatschappelijke thema's?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 47.1

Bevat het verslag contactinformatie?

- Nee (één minpunt)
- Ja (0 punten)

Vraag 47.2

Wordt de lezer uitgenodigd een reactie te geven en wordt hem/haar concrete mogelijkheden aangeboden voor het plaatsen van deze reactie?

- Nee (0 punten)
- Ja (+1 punt)

Contextuele samenhang (20 punten)

In de categorie 'Contextuele samenhang' wordt gevraagd in hoeverre prestaties van de organisatie op het gebied van MVO in breder perspectief wordt geplaatst. Vragen hebben ondermeer betrekking op de bedrijfsstrategische context, trends en ontwikkelingen in de sector, geografische context et cetera.

■ Vraag 48

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op het beleid van de organisatie met betrekking tot MVO in de bredere context van duurzame ontwikkeling?

- Nee (0 punten)
- Meerdere antwoorden zijn mogelijk:
- Ja, het verslag bevat een toelichting op het effect van economische omstandigheden op het gevoerde maatschappelijk beleid. (+2 punten)
- Ja, het verslag bevat een toelichting op het effect van ontwikkelingen binnen de sector op het gevoerde maatschappelijke beleid. (+2 punten)
- Ja, het verslag bevat een toelichting op het effect van ontwikkelingen in de keten op het gevoerde maatschappelijk beleid. (+2 punten)

■ Vraag 49

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de relatie tussen de algehele organisatiestrategie en de strategische prioriteiten en doelstellingen met betrekking tot MVO?

- Nee, (0 punten)
- Ja, een algemene toelichting. (+2 punten)
- Ja, een specifieke toelichting in de context van ten minste twee van de onderstaande punten. (+4 punten)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- Verwachting ten aanzien van de eigen onderneming
- Ontwikkelingen binnen de sector
- Ontwikkelingen binnen de keten waarin de onderneming opereert

---

■ Vraag 50

Worden in de verantwoordingsinformatie de behaalde maatschappelijke resultaten in verband gebracht met relevante interne en externe ontwikkelingen?

Nee (0 punten)

Meerdere antwoorden zijn mogelijk:

- Ja, het verslag bevat een toelichting op het **effect van wijzigingen in de organisatie, de productieprocessen en/of producten en diensten** op de behaalde maatschappelijke resultaten. (+2 punten)
- Ja, het verslag bevat een toelichting op de **verbetering/verslechtering van de economische prestaties** in de afgelopen verslaggevingsperiode, afgezet tegen ontwikkelingen op mondiaal, regionaal of lokaal niveau. (+2 punten)
- Ja, het verslag bevat een toelichting op de **verbetering/verslechtering van de milieuprestaties** in de afgelopen verslaggevingsperiode, afgezet tegen ontwikkelingen op mondiaal, regionaal of lokaal niveau. (+2 punten)
- Ja, het verslag bevat een toelichting op de **verbetering/verslechtering van de prestaties op sociaal gebied** in de afgelopen verslaggevingsperiode, afgezet tegen ontwikkelingen op mondiaal, regionaal of lokaal niveau. (+2 punten)
- Ja, in het verslag worden de behaalde **maatschappelijke resultaten in de context van externe informatie** geplaatst (waaronder ratings, benchmarks, trendanalyses, best practices). (+2 punten)

CRITERIA BIJ DE BEOORDELING DOOR EEN PANEL VAN DESKUNDIGEN

Relevantie (± 15%)

- Materialiteit: In de maatschappelijke verslaggeving geeft de onderneming informatie over alle onderwerpen die naar aard en materialiteit relevant zijn voor onderneming, haar sector en de keten waarin ze opereert. De onderneming besteedt aandacht aan actuele relevante maatschappelijke vraagstukken.
- Vormgeving: Het informatieve karakter van de verslaggeving overheerst ten opzichte van de promotionele functie. Foto's, interviews, kaders, etc. overheersen niet de tekst en bieden toegevoegde waarde.
- Afstemming van de reikwijdte op de informatiebehoefte van gebruikers: De onderneming heeft juiste keuzes gemaakt met betrekking tot de selectie van onderwerpen waarover wordt gerapporteerd, zodanig dat de maatschappelijke verslaggeving relevant is voor gebruikers maar niet resulteert in een overdaad aan informatie.
- Afstemming van de afbakening op de informatiebehoefte van gebruikers: De onderneming heeft juiste keuzes gemaakt met betrekking tot de afbakening in de keten, zodanig dat ook verantwoordingsinformatie is opgenomen over activiteiten in de keten waaraan gebruikers in het bijzonder behoefte zouden kunnen hebben.
- Vergelijkbaarheid: De maatschappelijke verslaggeving is zo ingericht dat gebruikers goed in staat zijn de positie, ontwikkeling en resultaten van de onderneming te vergelijken in de tijd en met andere ondernemingen.

Duidelijkheid (± 15%)

- Begrijpelijkheid: De informatie en de wijze van presentatie is op een goede manier afgestemd op de kennis en ervaring van de beoogde gebruikers.
- Begrijpelijkheid: De onderneming rapporteert op een duidelijke manier door te kiezen voor een goede vormgeving, beperkte omvang, helder taalgebruik en het uitleggen van mogelijk onbekende termen in de verslaggeving.

- Inzichtelijkheid: De informatie in de maatschappelijke verslaggeving is inzichtelijk weergegeven en in een juiste context gepresenteerd. Bij grafische presentatie van maatschappelijke informatie is voor een duidelijke en inzichtelijke opmaak gekozen en wordt steeds een toelichting gegeven op de conclusies die uit de grafiek moeten blijken.
- Toegankelijkheid: De gegevens en informatie in de maatschappelijke verslaggeving zijn in redelijkheid toegankelijk voor alle relevante belanghebbenden, waaronder degenen die bijzondere eisen stellen aan de toegankelijkheid zoals mensen met een handicap of die een andere taal spreken.

Betrouwbaarheid (± 15%)

- Juistheid: De informatie in de maatschappelijke verslaggeving is vrij van wezenlijke onjuistheden en wordt in de juiste context gepresenteerd.
- Volledigheid: Alle informatie die nodig is voor een goede beeldvorming is opgenomen binnen de grenzen die gevormd worden door hetgeen relevant is, rekening houdend met de kosten van verwerving van die informatie.
- Evenwichtigheid: Er wordt evenwichtig informatie gegeven over zowel de positieve als negatieve gebeurtenissen.
- Geschiktheid: Het beeld dat geschetst wordt door de informatie in de maatschappelijke verslaggeving is representatief voor de werkelijke situatie in het bedrijf. De indicatoren aan de hand waarvan gerapporteerd wordt over bepaalde onderwerpen zijn geschikt om een beeld te geven van de werkelijkheid.
- Onpartijdigheid: De informatie in de maatschappelijke verslaggeving is onpartijdig, dat wil zeggen vrij van vooringenomenheid in de zin van eerlijk en onbevooroordeeld.
- Voorzichtigheid: Bij het opstellen van maatschappelijke verslaggeving is voorzichtigheid betracht bij het vermelden van onzekerheden zodanig dat

informatie over economische, milieu- en sociale zorg en beheer en de behaalde economische, milieu- en sociale prestaties niet te rooskleurig wordt weergegeven.

Betrokkenheid van belanghebbenden (± 15%)

- Geschiktheid van informatie: Bij het inrichten van de maatschappelijke verslaggeving heeft de onderneming zich laten leiden door de informatiebehoefte van belanghebbenden. De betrokkenheid van belanghebbenden blijkt uit de manier waarop belanghebbenden zijn geïdentificeerd, hoe en wanneer hun betrokkenheid tot stand is gekomen en hoe deze betrokkenheid van invloed is geweest op de inhoud van het verslag en op het beleid en de activiteiten van de onderneming.
- Durf: De onderneming is bereid zich kwetsbaar op te stellen door in haar maatschappelijke verslaggeving gevoelige onderwerpen niet te vermijden en daarbij op een open en eerlijke manier inzichtelijk te maken welke tegenstrijdige belangen mogelijk bij die onderwerpen spelen.
- Gerichtheid op belanghebbenden: Met haar maatschappelijke verslaggeving levert de onderneming een bijdrage aan het maatschappelijk debat over relevante thema's door een visie uit te dragen en/of belanghebbenden bewust te maken van bepaalde maatschappelijke effecten.

Contextuele samenhang (± 15%)

- De informatie in de maatschappelijke jaarverslaggeving is weergegeven in de bredere context van duurzame ontwikkeling op lokaal, regionaal of mondiaal niveau.
- Uit de maatschappelijke verslaggeving blijkt hoe de gekozen strategie van de onderneming met betrekking tot maatschappelijke aspecten van ondernemen zich verhoudt tot de bedrijfsstrategie.
- In de toelichting op de prestaties van de onderneming wordt inzicht gegeven in trends en ontwikkelingen binnen de sector en binnen de keten waarin de onderneming opereert.

E Panel van Deskundigen Transparantie- benchmark en Jury De Kristal

Panel van deskundigen Transparantiebenchmark 2012

Mevr. Nancy Kamp-Roelands (voorzitter)

Mevr. Gemma Crijns

Mevr. Marleen Janssen Groesbeek

Dhr. André Nijhof

Mevr. Teresa Fogelberg

Dhr. Maurits Groen

Dhr. Willem Lageweg

Dhr. Ernst van Weperen

Mevr. Linda van Beek

Dhr. Gijs Dröge

Jury De Kristal 2012

Mevr. mr. Bibi de Vries (voorzitter)

Z.K.H. Prins Carlos de Bourbon de Parme

Professor dr. Leen Paape RA RO CIA

Dit is een publicatie van het ministerie van
Economische Zaken, 's-Gravenhage

Deze publicatie is in digitale vorm beschikbaar via
www.rijksoverheid.nl/ez

De Kristal, de hoofdprijs van de Transparantiebenchmark, is een initiatief
van het ministerie van Economische Zaken en de Nederlandse
Beroepsorganisatie van Accountants

Projectteam 2012: EZ: Margo Verreck-Stam
Matthéüs van de Pol
NBA: Michèl Admiraal

www.transparantiebenchmark.nl   www.kristalprijs.nl

Directoraat-Generaal Bedrijfsleven en Innovatie
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401
2500 EK 's-Gravenhage

Internet: www.rijksoverheid.nl/ez

November 2012 | Publicatie-nr. Eo2_6133323

Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA